

Areal- og funksjonsbehov – Forslag til løsning

Rana ungdomsskole med spesialpedagogisk avdeling og
pedagogisk psykologisk tjeneste

Rana kommune

Rapport

2018-01-29

Revidert:

Forfattet av:

Beate Aske Løtveit, Thomas Odiin, Ruth Velsvik, Marit
Rygh, Erik Bratholm og Lin Gloppen

Godkjent av:

Areal- og funksjonsprogram med løsningsforslag

Tittel Utredning av areal- og funksjonsbehov – Rana ungdomsskole med spesialpedagogisk avdeling og pedagogisk psykologisk tjeneste	Seksjon for Virksomhetsutvikling		
Oppdragsgiver Rana kommune	Forfatter Beate Aske Løtveit, Thomas Odiin, Ruth Velsvik, Marit Rygh, Erik Bratholm og Lin Gloppen.		
Oppdragsleder Thomas Odiin	oppdrags nr. 18826	rapport nr. 2	rev.nr.
Signatur		dato 29.01.2018	ant. sider 119

Innhold

1. Innledning	7
1.1 Oppdraget	7
1.2 Rapportens oppbygging	7
1.3 Fysiske rammebetingelser	7
1.4 Økonomiske rammebetingelser	8
2. Situasjonsbeskrivelse	9
2.1 Mo ungdomsskole	9
2.2 Moheia videregående skole	10
2.3 Ranahallen med svømmehall	11
2.4 Utearealet	11
2.5 Arealoversikt	12
Etablissement Mo:	12
Etablissement Moheia:	12
3. Metodikk og tilnærming	13
3.1 Workshop med arbeidsgruppen for Rana U	13
3.1.2 Workshop 1	14
3.1.2 Workshop 2	15
3.2 Elevworkshop	16
3.2.1 Oppsummering av elevenes tilbakemeldinger spørsmål 1	16
3.2.2 Oppsummering av elevenes tilbakemeldinger spørsmål 2	17
3.3 Brukermedvirkningsprosess for spesialpedagogisk avdeling	18
Oppsummering	18
4. Pedagogiske føringer for skoleanlegget	19
4.1 En framtidsrettet ungdomsskole i Rana	19
4.2 Motiverende og elevaktivt læringsmiljø	20
4.3 En organisasjon for læring	22
4.4 Profesjonelt lederskap	23
4.5 Lærerprofesjonalitet og teamsamarbeid	23
4.6 Oppsummering	27
5. Dimensjonering	27
6. Areal- og funksjonsbehov	28
6.1 Programmert areal for ordinær skole	28

6.2	Programmert areal for pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT Rana.....	30
6.3	Programmert areal for spesialpedagogisk avdeling	31
6.4	Arealsammenstilling over programmert areal, eksisterende areal og differansen mellom dem .	32
7.	<i>Fordeling av elevene på skoleanleggene</i>	33
7.1	Hovedfaktorer og evalueringskriterier til grunn for elevfordeling	33
7.2	Evaluering av elevfordelingsmodell	36
7.3	Anbefalt elevfordeling	41
8.	<i>Funksjonsbehov og plassering eller omdisponering av rom og funksjoner</i>	42
8.1	Hovedgrep.....	42
8.2	Generelle læringsarealer – Trinnarealer.....	43
8.3	Garderober	44
8.4	Bibliotek.....	44
8.5	Auditorium	44
8.6	Kjøkken	44
8.7	Produksjonskjøkken – Kantinekjøkken	44
8.8	Musikk	44
8.9	Kunst og håndverk.....	45
8.10	Naturfag	45
8.11	Aula	45
8.12	Ledelse og administrasjon	45
8.13	Teamrom	46
8.14	Møterom	46
8.15	Personalrom	46
8.16	Personalgarderober.....	46
8.17	Helsetjenesten	47
8.18	Pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT	47
8.19	Drift, renhold, lager	48
9.	<i>Oppsummering og anbefalinger</i>	48
10.	<i>Funksjonsbeskrivelse for spesialpedagogisk avdeling</i>	51
10.1	Generelle føringer	51
10.2	Elevenes opplæringsbehov	51

10.3	Aktivitetsrom med kjøkken.....	52
10.4	Opplevelsesrom	53
10.5	Læringsrom	53
10.6	Hvilerom, trening og fysioterapi.....	53
10.7	Garderobe.....	54
10.8	Stellerom og toalett	54
10.9	Lager.....	54
10.10	Personalfasiliteter	54
10.11	Uteområde.....	55
11.	<i>Romfordeling i Moheia videregående</i>	56
11.1	Bygg A – Hallbygg – plan U.....	56
11.2	Bygg A – Hallbygg – plan 1	57
11.3	Bygg A – Hallbygg – plan 2	58
11.4	Bygg B – Høyblokk – plan U.....	59
11.5	Bygg B – Høyblokk – plan 1	60
11.6	Bygg B – Høyblokk – plan 2	61
11.7	Bygg B – Høyblokk – plan 3	62
11.8	Bygg B – Høyblokk – plan 4	63
11.9	Bygg B – Høyblokk – plan 5	65
11.10	Bygg C – Gymsal	66
12.	<i>Romfordeling Mo ungdomsskole.....</i>	67
12.1	Plan Kjeller Del 1-Model	67
12.2	Plan 1 ETG DEL 1-Model.....	68
12.3	Plan 2 ETG DEL 1-Model.....	69
12.4	Plan 3 ETG DEL 1-Model.....	70
12.5	D Fløy.....	71
12.6	D-Fløy 1313	72
12.7	D-fløy.....	73
13.	<i>Utforming og innredning av rom og arealer i Moheia.....</i>	74
13.1	Bygg A – Hallbygg – plan 1	74
	Tradisjonell formidlingssituasjon	74
	Fleksibel og variert utforming av det fysiske læringsmiljøet	75

13.2	Bygg A – Hallbygg – plan 2	76
	Tradisjonell formidlingssituasjon	76
	Fleksibel og variert utforming av det fysiske læringsmiljøet	76
13.3	Bygg B – Høyblokk – plan 1	77
13.4	Bygg B – Høyblokk – plan 2	78
	Tradisjonell formidlingssituasjon	78
	Fleksibel og variert utforming av det fysiske læringsmiljøet	78
13.5	Bygg B – Høyblokk – plan 4	79
	Tradisjonell formidlingssituasjon	79
	Fleksibel og variert utforming av det fysiske læringsmiljøet	80
13.6	Plan 1 ETG DEL 1.....	81
	Tradisjonell formidlingssituasjon	81
1.	<i>Teori og forskning.....</i>	83
1.1	Norske forhold	83
1.2	Norsk forskning	83
1.3	Internasjonal forskning	84
1.4	Økonomiske forhold	84
1.5	Skolestørrelse og resultater – justerte og ujusterte.....	85
1.6	Attraktiv og fleksibel arbeidsplass	86
1.7	For store forhold for elevene?	88
1.8	Stortingsmeldinger og fremtidens skole	88
1.9	Konklusjon	89
	<i>Kilder.....</i>	90

Vedlegg

Vedlegg A	Forskning og teorigrunnlag
Vedlegg B	Eksempler på fleksible og varierte fysiske læringsmiljøer

1. Innledning

1.1 Oppdraget

Rana kommune besluttet høsten 2016 å slå sammen så nær som alle ungdomsskolene i kommunen, bortsett fra Storforshei og Utskarpen, til en felles ungdomsskole i sentrum. Våren 2017 overtar kommunen Moheia videregående skole fra fylkeskommunen. Den videregående skolen skal sammen med eksisterende Mo ungdomsskole utgjøre en felles ungdomsskole under samme administrasjon og ledelse.

WSP-Norge er engasjert for å gjennomføre en mulighetsstudie for å utrede hvordan de to skoleanleggene sammen med idrettsanlegg kan tas i bruk for å realisere en best mulig pedagogisk, organisatorisk og arkitektonisk ramme for elever og ansattes kompetanseutvikling og trivsel.

Oppdraget innebærer å lede brukermedvirkningsprosesser for å se på arealeffektive løsninger, og optimal disponering av rom og funksjoner i skolene med fokus på å utvikle og utforme det fysiske læringsmiljøet slik at det understøtter ønsket pedagogisk organisering og praksis. Arbeidet er todelt. Parallelt med workshoper og prosessarbeid med en valgt arbeidsgruppe for Rana U, gjennomfører kommunen en helhetlig satsing på pedagogisk utvikling av Ranaskolen. I det konkrete arbeidet med plassering og fordeling av konkrete rom/arealer og funksjoner, er det avgjørende å hele tiden ha fokus på kommunens pedagogiske mål og ambisjoner for Ranaskolen som helhet. Aktuelle pedagogiske problemsstillinger som er løftet fram i prosessen, er blant annet læringsmiljø, skolestørrelse, læringsutbytte, utvikling av kollektiv kapasitet med en sterk og tydelig ledelse og utvikling av lærerprofesjonalitet. Rapporten støtter seg på dette arbeidet og på nasjonale politiske føringer, samt norsk og internasjonal forskning og analysearbeid.

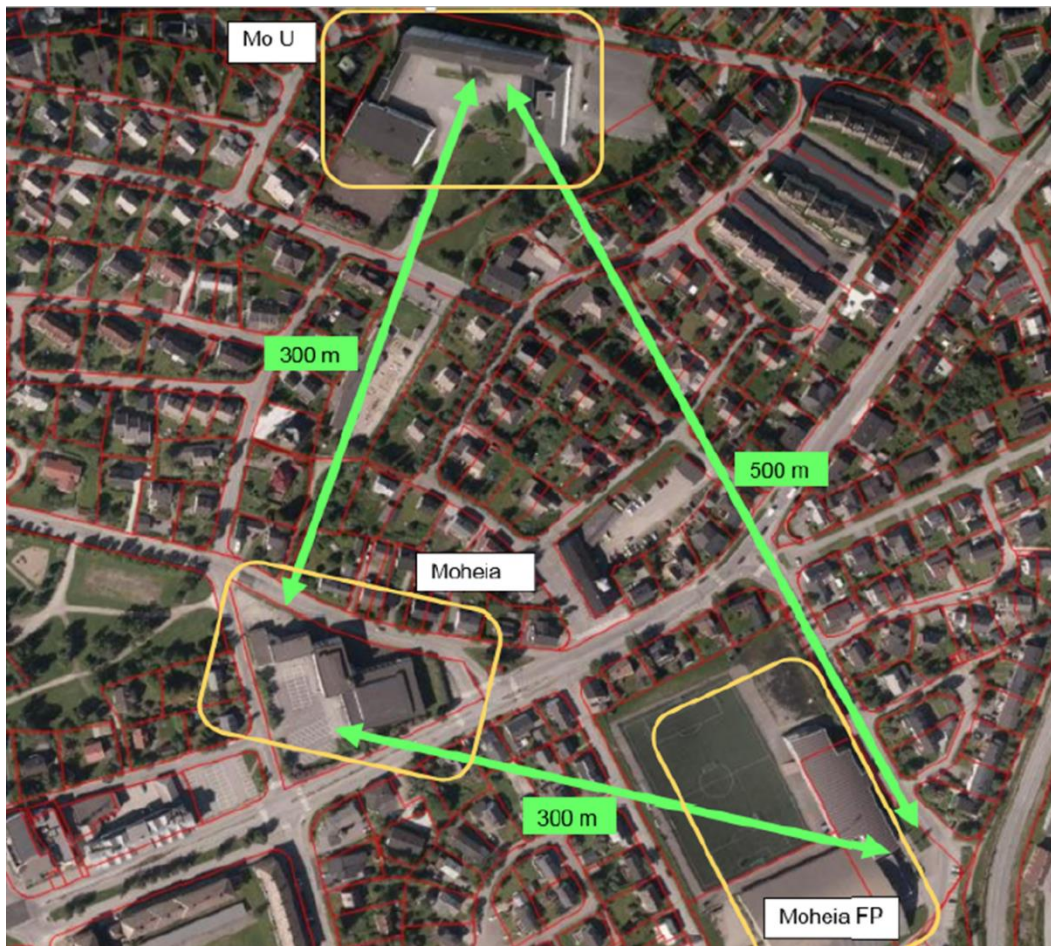
1.2 Rapportens oppbygging

Rapporten beskriver oppdraget og de fysiske og økonomiske rammebetingelsene. Videre gir den en situasjonsbeskrivelse av de to skolene – Mo og Moheia. Det har vært gjennomført brukerprosesser med aktuelle brukere/referansepersoner og metodikk og resultat av disse er oppsummert i rapporten. Videre er det formulert «pedagogiske føringer» for skoleanlegget som redegjør for mål og gir rammer for valg og prioriteringer av løsninger. Løsningsforslag for hvordan de to skolebyggene skal tas i bruk, samt oversikt over aktuelle ombygginger vises mot slutten av rapporten. Det antydes også et kostnadsestimat. Rapporten avsluttes med en anbefaling av løsning og tiltak for tilpasning av byggene slik at de sammen med idrettshall, skal fungere som én felles ungdomsskole i Rana sentrum.

1.3 Fysiske rammebetingelser

Rana ungdomsskole skal etableres i to atskilte skoleanlegg og en idrettshall med svømmeanlegg. Det innebærer at elever og ansatte må bevege seg mellom funksjoner for å ta i bruk egnede læringsarealer for undervisning i enkelte fag. Det er et mål å redusere trafikken for den enkelte i størst mulig grad. Situasjonskartet nedenfor viser plassering av skoler og idrettshall med avstanden mellom dem.

Figur 1: Situasjonsskart Mo ungdomsskole, Moheia vgs. og idrettsanlegg

1.4 Økonomiske rammebetingelser

Det skal søkes å finne gode løsninger for plassering av rom og funksjoner i de eksisterende skoleanleggene under forutsetning av å holde kostnadene til ombygging lavest mulig for den ordinære skolen. Det er besluttet å bygge ut Moheia videregående skole med ny heis, toaletter og ny inngangsløsning. Det er avsatt investeringskostnader til dette.

Når det gjelder den spesialpedagogiske avdelingen, fordrer det relativt store ombygginger av eksisterende arealer. Det er utarbeidet et areal- og funksjonsprogram for denne. Dette må imidlertid fungere som veiledende arealer og beskrivelser som skal søkes realisert så langt det er mulig innenfor en gitt kostnadsramme og innenfor angitt areal til disposisjon (kapittel 9).

2. Situasjonsbeskrivelse

2.1 Mo ungdomsskole

Mo ungdomsskole ligger på en høyde ovenfor sentrum av Mo. Den har et stort uteareal og er skjermet for gjennomgangstrafikk. Selv om skolen ligger utenfor selve sentrum, er det kort avstand til museer, bibliotek og idrettsanlegg. Skolen ble bygd i 1952, (totalrenovert i perioden 2003-2006) og er en 4-5-parallellers skole. I dag har skolen 284 elever og 45-50 ansatte.

Skolen består av hovedbygning og en spesialromfløy med gymsal. Samlet bruttoareal er 6 778 m². De to byggene er bundet sammen med en svalgang i plan 1. Hovedbygningen består av en tradisjonell klasseromfløy over tre etasjer, personalfunksjoner, samt rom for naturfag, skolekjøkken og musikkrom. Garderobe er løst i ganger og trafikkareal. Det er etablert en elevkantine, toaletter og et grovverksted i underetasjen. Der er også et funksjonelt auditorium og enkelte disponible undervisningsrom av mer begrenset bruksverdi grunnet dagslysforhold, tilgjengelighet og lukt. I «gymbygget»/D-fløy finner vi en gymsal med garderober, bibliotek og kunst og håndverksrom. Ett tidligere undervisningsrom, samt deler av kunst og håndverksavdelingen, er tatt i bruk som spesialpedagogisk avdeling.

Figur 2: Situasjonsskart Mo ungdomsskole

2.2 Moheia videregående skole

Moheia videregående skole ligger i Murbakken i sentrum av Mo. Skolen ble opprettet i 1953 som Mo kommunale høgre allmennskole, og ble senere kalt Rana kommunale høgre allmennskole og Rana gymnas. I 1975 fikk den navnet Moheia videregående skole. Skolen har et samlet bruttoareal på 5 882. I dag består skolen av generelle læringsarealer (klasserom, grupperom), auditorium, flere naturfagrom, bibliotek, aula, kantine og kantinekjøkken, samt alle personalfunksjoner. Skolen er ikke tilstrekkelig universelt utformet og mangler elevgarderober. Gangavstand til sentrum med alle byfasiliteter er kort.

Figur 3: Situasjonsskart Moheia videregående skole

2.3 Ranahallen med svømmehall

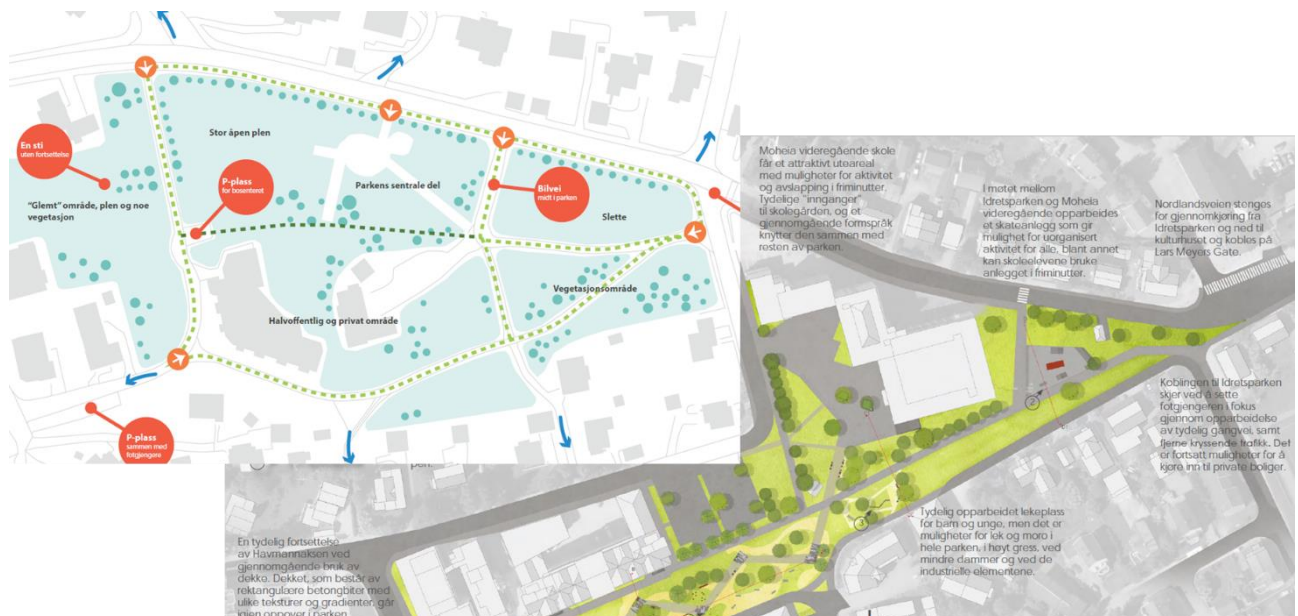
Ranahallen ble åpnet i 1979 og inneholder en 3500 m² storstue for idrett og kommersielle messer, så vel som svømmehallen Moheia bad. Utenfor hallen er det en utendørs kunstgressbane med fjernvarme. Hallen ligger i gangavstand fra de to skolene i øvre Idrettsveg.

Figur 4: Situasjonsskart Ranahallen

2.4 Utearealet

Det er planlagt to urbane byparker, Nordlandsparken og Talvikparken, som har til hensikt å forsterke koblingen mellom de to skolene og Ranahallen idrettspark til sentrum. Fokuset skal ligge på å tilrettelegge for uorganisert og sosial interaksjon. Opparbeidelse av byparker vil tilføre byen en estetisk, sosial, helsemessig og økologisk dimensjon. Ved å transformere nedre del av Nordlandsveien til et grøntareal, skapes en forbindelse mellom Talvikparken og sentrumsparken. Dette vil utvilsomt bidra til å gjøre området mer attraktivt for både unge og eldre. Parkene kan bli et kjærkomment supplement til skolens uteområde og et alternativ for unge som ikke er en del av organisert idrett. Parkene vil ligge tett inntil skolebygget Moheia (se Figur 1).

Figur 1: Planlagt uteareal rundt Moheia skolebygg sørvest i forbindelse med utbygging av Nordlandsparken (kilde: Roy Anders Hesjedal, 2014) og planlagt uteareal nordvest for skolebygget i forbindelse med utbygging av Talvikparken (kilde: Martha Andrea Lund, 2014).

2.5 Arealoversikt

Skolen består av flere etablissement, bygg og fløyer. Arealene fordeler seg i Etablissement, fløy og etasje på denne måten (m² BTA):

Etablissement Mo:

Bygg/Fløy	Kjeller	Plan 1	Plan 2	Plan 3	Plan 4	Plan 5	Sum
Skolebygg	1580	1515	1500	879			5474
Gymbygg	821	821					1642
Sum	2401	2336	1500	879			7116

Etablissement Moheia:

Bygg/Fløy	Kjeller	Plan 1	Plan 2	Plan 3	Plan 4	Plan 5	Sum
A	1326	1350	1326				4002
B	350	410	410	410	410	120	2110
C		365	390		213		968
Sum	1676	2125	2126	410	623	120	7080

3. Metodikk og tilnærming

I arbeidet med å løse romfordelingskabalen i de to skoleanleggene var det avgjørende å involvere aktuelle brukere for å finne de optimale løsningene, samt avdekke areal- og funksjonsbehov. Følgende brukere har vært involvert i et ledet prosessarbeid:

- Arbeidsgruppa for Rana Ungdomsskole (Rana U)
- Elevrådsrepresentanter fra alle ungdomsskolene
- Ledere og medarbeidere i den spesialpedagogiske avdelingen, samt ressurspersoner for denne tjenesten.
- Skoleeier

Workshoper og brukerprosess ble ledet av WSP-Norge ved Beate Aske Løtveit og Thomas Odiin. Skolefaglig rådgiver Liv-Åse Brosveet Lorentzen deltok i alle prosesser og bidro i arbeidet med å lede delprosesser, oppsummere og referere/dokumentere.

Tiltak og løsninger foreslått i denne rapporten er et resultat av arbeidet utført i workshopene og prosessarbeidet.

3.1 Workshop med arbeidsgruppen for Rana U

Det er gjennomført to workshoper med arbeidsgruppen for Rana U, der man arbeidet med fordeling og plassering av rom/funksjoner og elevgrupper i de to skolebyggene. Innenfor gitte rammer måtte deltakerne utforske hvordan man kunne legge til rette for en pedagogisk funksjonell skole. Rammene innebar krav om å ta i bruk eksisterende skoleanlegg på en mest mulig hensiktsmessig måte, gjøre minst mulige endringer på eksisterende rom og funksjoner, samt bygge minst mulig nytt areal.

Videre ble deltakerne utfordret til å lete etter arealeffektive løsninger ved å tilrettelegge for sambruk og flerbruk, og planlegge for en fleksibel og framtidsrettet ungdomsskole som med sitt fysiske læringsmiljø og organisatoriske grep skal understøtte ønsket pedagogisk praksis.

Det ble gjennomført to hele dager med «arbeidsgruppen for Rana U». Gruppa er satt sammen av rektor, inspektør/lærer og tillitsvalgt fra de involverte ungdomsskolene.

Arbeidsgruppa for Rana U drøftet følgende problemsstillinger og oppgaver:

1. Hvordan skal rom og funksjoner i den nye ungdomsskolens fordeles
2. Hvilke rom og arealer skal bevare sin funksjon?
3. Identifiser rom og arealer som er lite hensiktsmessig/funksjonell som del av en ny ungdomsskole, og som dermed kane omdisponeres til andre funksjoner
4. Belys fordeler og ulemper ved ulike modeller for fordeling av elever i ulike bygg
5. Framskaff oversikt over fag- og timefordeling for undervisning i spesialrom (mat og helse, naturfag, idrett, kunst og håndverk, musikk og valgfag). Utforske mulige alternativer til

fagfordelinger på årstrinn i ny skole med bakgrunn i denne informasjonen. Vurder endring av fagfordeling på bestemte trinn fra dagens ordning.

Alternativene ble vurdert med tanke på behovet for forflytning av elever/lærere mellom bygg

3.1.2 Workshop 1

Det meste av dagen ble benyttet til å gå systematisk gjennom bygningstegninger og funksjoner for å finne egnet plassering/fordeling av rom og arealer. Alle innspill er forsøkt ivare tatt i romfordelingsplanen som er beskrevet i kapittel 10.

Følgende tanker og behov kom frem underveis i prosessen:

Alle var enige om at det blir viktig, og en stor utfordring, å klare å bygge én felles organisasjonskultur i den nye skolen. Alle elevgrupper skal ha tilhørighet til et fast klasserom og lærernes arbeidsrom bør ikke være plassert for langt unna elevene, og bør derfor være desentraliserte. Det er ønskelig at det etableres et team rundt en elevgruppe som dekker inn alle fag, slik at det blir færrest mulige lærere per elev. Samtidig må fagmiljøet være stort nok, og det må legges til rette for et tett samarbeid innad i faggruppene. Det ble fremmet et forslag om at hvert team kunne få ansvar for 3-4 klasser, á 25 elever, altså opptil 100 elever totalt pr. team. Dette vil ivareta balansen mellom nærheten til elevene, kontaktlærerfunksjonen og kompetansekravet. Når ungdomsskoletilbudet skal gis fra to skolebygg stilles det særskilte krav til skole – hjem samarbeidet.

I Mo ungdomsskole har man mange små klasserom (ca. 50 m²) og en del grupperom, samt mye trafikkareal i form av korridorer. Det bør vurderes å åpne opp og etablere mer varierte og fleksible læringsarealer – trinnareal. Videre ble det nevnt at det må bygges en ny funksjonell avdeling for elever i spesialpedagogisk avdeling. Det er ønskelig at berørte elever og ansatte er samlet, og at elevene har nærhet til sine trinn. Det ble hevdet at det er lite hensiktsmessig å rendyrke spesialfunksjoner (fylle opp for eksempel stillingene som rådgiver, sosiallærer osv.). Spesialfunksjoner bør deles inn i deltidstillinger og kombineres med undervisning.

Spesialrom bør plasseres slik at elever i minst mulig grad må bevege seg mellom bygg. Dette krever imidlertid at man for eksempel har naturfagrom i begge bygg. Faktisk mente noen at de fleste spesialfunksjoner bør være i begge bygg. Det var imidlertid enighet at dersom valget sto mellom å ha spesialrom i begge bygg, eller mest mulig trinnarealer (klasserom til hver elevgruppe), så skulle det siste prioriteres.

Gymsalen i Mo ungdomsskole er liten, og dermed ikke optimal for kroppsøving. Arealet foreslås ombygget til spesialpedagogisk avdeling. I den nye skolen bør det være mulighet for kantinekjøkken i begge bygg. Spisepausens lengde tillater ikke at elevgrupper fra den ene skolen rekker å bevege seg fram og tilbake for å benytte kantinefasilitetene dersom det kun er én felles kantine. Elevkantine v/ Moheia bør rigges for

anretningskjøkken, ikke «storkjøkken» slik det er i dag. Like fullt bør selve kjøkkenet videreføres i den stand det er i dag. Ved Mo ungdomsskole kan det enkle kantinekjøkkenet videreføres.

Aulaen bør benyttes som flerbruksrom. Man ser for seg en løsning som tillater rom-i-rom-tenkning med fleksibel møblering. Aulaen skal kunne brukes som læringsareal, scene ved oppsetninger og fellesarrangement av ulike slag, et sted å spise matpakken sin i matpausen, et utvalg av aktiviteter i friminuttene som bordtennis, kortspill og så videre.

Fellesmøter er det naturlig å legge til Auditoriet. Det ble foreslått å fjerne biblioteket, og heller benytte folkebiblioteket når elevene skal låne bøker og få inspirasjon til leselyst.

3.1.2 Workshop 2

Under workshopen diskuterte man fordeling av trinnene på skolene. Utfordringen med å plassere 3 trinn i hvert bygg er at det kan utvikle seg til «to skoler i skolen», ble det hevdet. På den annen side ville det bli færre elever per trinn i hver skole og dermed oppleves tryggere, man kunne gjerne slippe en del trafikk av elever og personale mellom skolen, det ville være nok klasserom til hver elevgruppe uten å gjøre store endringer i bygningene, elevene ville slippe å skifte skolebygg i løpet av ungdomsskolen og elevene fikk oppleve at de gikk på en «fullverdig» ungdomsskole med elever fra alle årstrinn rundt seg.

Dersom elevene skal fordeles med ett trinn i ett bygg (Mo) og to i det andre (Moheia), ser gruppen fordeler og ulemper om det er 8. eller 10. som er «alene». De fleste var enige om at å plassere 9.trinn for seg selv, ikke er ønskelig. Lærergruppa ønsker seg i hovedsak 8. trinn på Mo. Det ble hevdet at en forflytning for hver elev en gang eller to per uke ville gå helt fint. Det er imidlertid knyttet bekymring til hvorvidt lærerne rekker å bevege seg mellom bygg i løpet av korte pauser, dersom det blir nødvendig.

Det er uheldig at ledelsen splittes og må være på to steder, samtidig vurderes det som nødvendig at ledelsen er representert i begge byggene. Når en ungdomsskole skal drives fra to ulike skolebygg, stilles det muligens ekstra store krav til tett oppfølging av de ansatte og elevene. God kommunikasjon og nært samspill er viktige forutsetninger for å lykkes.

Rådgiver bør plasseres i bygget med 9.-10. trinn. Men må også være tilstede på bygget med 8. trinn deler av uken, eller ved behov. Sosiallærerne bør også være tilstede på begge skolebyggene. Dette kan løses ved at spesialfunksjoner som sosiallærer, rådgiver osv. er deltidsstillinger, og kombineres med undervisning. Det er en fordel å kjenne elevene best mulig, og det kan bli for mange elever man skal fungere som rådgiver for. Det er derfor lurt å dele funksjonene på flere personer som har ansvar for færre elever, framfor å ha én person med rådgiveransvar for alle. Merkantilt og IKT bør også være representert i begge bygg.

Det må være nok møterom/samtalerom i den nye løsningen. Personalrom er møteplass for ansatte i pauser. Det blir ikke stort nok til å brukes som samlingsplass for fellesinformasjon. Det er behov for et større samlingsrom.

Det var enighet om at kulturskole og voksenopplæringen ikke skal inn i skolen, og at bygg C – Gymsalbygget i Moheia, ikke er egnet.

Arbeidsgruppen mente at spørsmålet om fordeling av elevene på de to skoleanleggene ikke burde sendes ut til høring i kollegiene dersom man likevel kunne komme til å beslutte noe annet enn det som ble tilbakemeldt. Da måtte skoleeier heller ta beslutningen.

Skoleeier besluttet i etterkant at ett trinn skal være på Mo skoleanlegg og to trinn skal være på Moheia skoleanlegg. Det ble ikke konkludert om det skulle være åttende eller tiende trinn som lokaliseres til Mo skoleanlegg.

3.2 Elevworkshop

Det ble gjennomført en 2-timers workshop med elever fra alle skolenes elevråd. Målsetting for dagen var at elevene skulle bli hørt med tanke på deres ønsker og behov for utforming av ny ungdomsskole i sentrum. Følgende tema/problemsstillinger ble drøftet:

- Spørsmål 1: Hvordan utforme varierte og fleksible læringsmiljøer for en mer elevaktiv læring?
- Spørsmål 2: Hvor skal elevgrupper plasseres? Elevene utfordres til å se på muligheter og utfordringer knyttet til ulike alternativer for plassering av elevgrupper i ulike bygg.

Uteområdet ble ikke behandlet, men elevene ble informert om at man skulle komme tilbake til dette ved et senere tidspunkt.

3.2.1 Oppsummering av elevenes tilbakemeldinger spørsmål 1

Elevene ønsker varierte læringsmiljøer; åpne arealer, mindre rom, nisjer og kroker som er møblert ulikt. For eksempel ståbord, sofa, Fatboy/sakkosekker, gruppebord og lignende kan gjøre det mer motiverende og gøy å lære. Slik møblering gir muligheter for at alle kan finne sitt sted. Transparente løsninger virker også tiltalende på elevene. Det gir lærerne muligheter til å se og å holde øye med det som foregår flere steder. Møbler som innbyr til varierte sittestillinger appellerer til elevene. Sofaer skaper en avslappet og hyggelig atmosfære, og det er en fordel når man skal lære. De ønsket store chatboard/flater man kan skrive og tegne på slik at alle kan se. Slik kan det bli enkelt å dele og å lære av hverandre. Halvåpne båser for gruppearbeid er fint. Da kan lærer ha oversikt samtidig som man opplever at man er litt avgrenset og skjermet. Elevene melder om at stemningen i klasserommet ofte er tung og at man fort blir sliten. Ved å legge til rette for åpne løsninger med nisjer og «rom i rom» kan man være mer i fred – elevene får en større opplevelse av frihet ved slike løsninger. Elevene så et stort potensial i fellesareal som tillater/muliggjør møter med elever fra andre trinn.

Flere uttrykte et ønske om å bli kjent med flere. Ved å ha flere bekjenskaper å spille på, blir man ikke så fort lei av vennene som er i klassen. Ofte har elever venner i parallellklasser som de ikke får sett så mye til i skolehverdagen. Fellesareal innbyr til samarbeid på tvers av ulike grupper på trinnet og bidrar til økt

variasjon i arbeidsdagen, hevdet elevene. Det å kunne bli kjent med flere elever gjør at man også har flere å spille på i sosiale deler av skolehverdagen, som for eksempel i friminuttene.

Elevene ga uttrykk for at de likte tanken på å unnsnippe klasseromstøy ved å få anledning til å arbeide selvstendig med oppgaver utenfor klasserommet. Noen elever fortalte at de lærer best i samspill med andre elever, at de har behov for å diskutere og tenke høyt. Klasseromsundervisning tillater ikke alltid diskusjon og dialog, men krever stillhet for at medelever skal ha arbeidsro. Elevene likte svært godt idéen om mindre sittegrupper som tillater dialog og diskusjon uten at de blir en belastning for klassekameratene.

Elevene ønsker altså å bevare dagens klasser, men økt samarbeid og samhandling mellom klasser og større variasjon både med tanke på hvor man arbeider, og med hvem.

3.2.2 Oppsummering av elevenes tilbakemeldinger spørsmål 2

Elevene var samstemte i at de ikke ønsket 3 trinn på hver av skolene. Argumentene var at det da ville utvikle seg en «vi og de»- holdning. En av skolene ville bli den mest populære å gå på, og det ville føre til splittelse.

Fordeler med plassering av ett bestemt trinn på Mo vs. Moheia:

8. Trinn på Mo:

- Tryggere miljø på Mo som ikke er så nært sentrum
- Blir lettere kjent med hele trinnet
- Fint å bli vant med hele trinnet før du skal brynes på 10. klasse
- Gir tid til modning, får et år til å kjenne på ungdomsskolen først
- Moheia blir morsomst å gå på – man har noe å glede seg til.

9. Trinn på Mo:

- Kun én stemme

10. Trinn på Mo:

- Eksamenstid trenger ro
- 8. får noen å se opp til (hva er ungdomsskole?)
- Avgangselevne kan få tid for seg selv, og blir ikke distraheret av 8/9-klassinger som man kan plage
- Ønske om å være sammen med et annet trinn for å føle seg større - fellesskap (at man har kommet over på ungdomsskolen)

Mikset løsning:

- Uheldig å splitte trinnene
- Mister bestevenner til et annet skolebygg
- Gir mulighet for å samle tidligere skoler sammen. Det er ikke heldig, bør blande elever.
- Alle mener det er en dårlig idé å mikse (én mener det kan være en fordel hvis skolene holdes samlet)
- Blir mye mer gåing mellom skolene
- Klikker og forskjellige miljøer

Andre momenter som kom fram i elevworkshopen:

- Trenger nok klasserom
- Viktig med nok lærere til å hjelpe elever
- Aktiviteter i friminuttene
- Varierte læringsarenaer
- Leksefri skole
- Lengre skoledag
- Felles arbeidsplaner
- Ønsker eget klasserom, men mulighet for å sette seg på et grupperom til tider
- Helsesøster til stede hver dag

3.3 Brukermedvirkningsprosess for spesialpedagogisk avdeling

Det er gjennomført brukermedvirkningsmøte med representanter for det spesialpedagogiske feltet ved de involverte skolene, PPT og ledelsen ved spesialpedagogisk enhet ved dagens Mo ungdomsskole. Målsettinger for dagen var:

1. Avklare målsettinger og etablere rammer for den spesialpedagogiske avdelingen ved ny ungdomsskole i Rana.
2. Kartlegge areal- og funksjonsbehov

Oppsummering

Antall elever med spesialpedagogiske behov antas å variere mellom fem til ti elever. Selv om det er ønskelig med nærhet til det enkelte trinn vil det være ressurskrevende og urealistisk å bygge opp to avdelinger. Det ble derfor konkludert med at det blir en lokalisering for denne enheten. Det vil være ulikt fra elev til elev hvor stor tilknytning til klassen det er mulig å få til. For noen elever vil det kunne være aktuelt med inkludering i klasse. For andre vil dette løses ved at elever fra klassen kommer til enheten.

Funksjonelle behov for en spesialpedagogisk enhet ble listet opp, både for inne- og uteområdet. Brukernes innspill er sammenfattet, behandlet og beskrevet i kapittel 9.

4. Pedagogiske føringer for skoleanlegget

Dette kapittelet beskriver organisering og pedagogisk tenkning i Ranaskolen. Her beskrives kommunens elevsyn, læringssyn, kunnskapssyn og syn på lærer- og lederrollen. Det gis også føringer for hvordan skolen skal organiseres. Formålet er å gi arkitekter og prosjekterende kjennskap til den pedagogiske virksomheten som er tenkt inn i bygget, slik at det blir et samsvar mellom ønsket pedagogisk praksis og funksjonalitet. De pedagogiske føringene danner dermed grunnlaget for hvordan en ønsker skolen utformet bygningsmessig og arkitektonisk.

4.1 En framtidsrettet ungdomsskole i Rana

Den nye ungdomsskolen i sentrum skal være en framtidsrettet skole. En framtidsrettet skole må ta kunnskapssamfunnets rammebetingelser og behov på alvor. I kunnskapssamfunnet skjer produksjon av resultater og verdier gjennom samhandling og kommunikasjon mellom mennesker med ulik erfaring og kompetanse. Ranaskolen skal derfor kjennetegnes ved å være en inkluderende og lærende organisasjon preget av samhandling, delingskultur, utvikling og innovasjon på alle nivå. I et kunnskapssamfunn er det behov for selvstendige og ansvarlige aktører med kompetanse for det 21. århundret (Meld. St. 28 (2015 – 2016) «Fag – Fordypning – Forståelse»; Meld. St. 28 (2015 – 2016), NOU 2014:7 «Elevenes læring i fremtidens skole»; Meld. St. 21 (2016 – 2017) «Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen»):

- Fagkompetanse
- IKT-kompetanse
- Kommunikasjon og samarbeid
- Kreativitet og innovasjon
- Kritisk tenkning og problemløsning
- Metakognisjon og å lære å lære
- Personlig og sosialt ansvar – etisk og emosjonell bevissthet
- Kulturell bevissthet og kompetanse
- Liv og karriere/jobbkompetanse
- Borgerskap – lokalt og globalt

I praksis betyr det:

1. Videreføring av sterke og tydelige lederteam. Lederteamet, bestående av rektor og inspektører, skal gjennom tett samarbeid lede personalet, ha ansvar for planlegging, organisering og gjennomføring av læringsvirksomheten, drive pedagogisk utviklingsarbeid og løse administrative oppgaver.
2. Trinnorganisering av elever med et team av lærere som i samarbeid planlegger og gjennomfører læringsaktiviteter for «våre elever». En modell med trinnorganisering innebærer en bevegelse fra:

• Den privatpraktiserende lærer	til	faglig og sosialt fellesskap
• Mine elever	til	våre elever
• Samordning	til	samhandling

- Stabil gruppeinndeling av elever til fleksibel organisering av elever

Både organisatorisk og bygningsmessig er det et mål å bevege seg bort fra tradisjonelle administrasjonsarealer med lukkede cellekontor, store sentraliserte arbeidsrom for lærere og lukkede klasserom for elevene, atskilt av brede korridorer. I stedet skal det arbeides for å etablere kontorfellesskap for ledere og teamrom for lærere som samarbeider på samme trinn. Elevene skal organiseres i trinnarealer bestående av rom i ulik størrelse med varierte og fleksible læringsmiljøer. En slik organisering av ledere, lærere og elever kan kvalitetssikre skolens kjernevirksomhet herunder faglige resultater, læringsmiljø og skole-hjem samarbeid gjennom:

- Samhandling, dialog og faglig fellesskap på alle nivå i skolen
- Ledelse som er «tett-på» både i elev- og voksenmiljøet – en tilbakemeldingskultur.
- Skolen nyttiggjør seg av den enkeltes kompetanse og kvaliteter. Lederteam som sikrer rett kompetanse, til rett tid og på rett sted.
- Måltrettet styring av skolens pedagogiske utviklingsarbeid
- Helhetlig personalledelse
- Læringsfellesskap med endringsvillige og utviklingsorienterte medarbeidere som arbeider evidensbasert og stadig søker økt kompetanse, deler erfaringer og i fellesskap reflekterer over praksis.
- Mulighet for et mangfold av pedagogiske metoder og læringsaktiviteter.
- Bedre tilpasset opplæring og tilrettelegging for spesialpedagogiske tiltak innenfor fellesskapet.
- Alle aktører i skolen er synlige. Det fordrer også at den enkelte må «walk the talk» - altså gjøre det vi sier.
- God økonomistyring
- Oppfølging av skolens HMS mål og rutiner for elever og voksne.
- Forsvarlig drift i h.h.t. gjeldende lover og forskrifter, sentrale og lokale føringer.
- Åpent og inkluderende miljø – internt og mot foresatte eller andre eksterne aktører.

4.2 Motiverende og elevaktivt læringsmiljø

Det er et mål å utvikle læringsmiljøer som inkluderer, aktiviserer og bidrar til økt læringsutbytte. Alle elever skal oppleve tilhørighet og meningsfull deltakelse i de fellesskapene de er en del av. Det er både faglige og politiske begrunnelser for å redusere omfanget av segregerende tiltak i barnehage og skole. Ingen barn skal oppleve at de ikke passer inn der de sosialt sett hører til. Tilgang på ny kunnskap om effekter av inkluderende deltakelse i læringsfellesskap for barn som strever skal påvirke den pedagogiske virksomheten i skolen. Skolebygget skal støtte opp om en pedagogisk praksis der fleksibilitet og variasjon av læringsformer og læringsaktiviteter skal råde. Lærere skal i samarbeid organisere elever og tilrettelegge for elevaktiv, variert og tilpasset opplæring innenfor trinnfellesskapet.

Skolens primæroppgave er å gi elevene de beste betingelser for læring og utvikling. Barn og unge er individer med et stort læringspotensial, og de lærer ved å ta i bruk alle sansene i sitt læringsarbeid. Det må derfor være plass til å utfolde seg, og å være aktive i læringsprosessen. Samtidig krever læring konsentrasjon og fokus. Undervisningsformer, valg av læringsaktiviteter og gode læringsarealer, skal gi mulighet for både individuelt arbeid med stille fordypning og samarbeid med andre.

Elever lærer best når de trives og føler seg inkludert i læringsfelleskapet – både med hensyn til byggets eller rommenes utforming, og med hensyn til kommunikasjonen med sine medelever og det voksne personalet. Skolen bør derfor være åpen og inviterende. Synlig læring, og at den enkelte skal bli sett, er viktige stikkord. Det gjelder både elever og voksne. Læringsarealer og pedagogisk praksis skal skape motivasjon for læring, kreativitet og arbeid.

Alle barn er like verdifulle og skal ha de samme mulighetene for utvikling og læring. Tross ulike forutsetninger skal den enkelte elev få utvikle sitt potensiale optimalt, og i Ranaskolen skal det i størst mulig grad skje i læringsfelleskaper – og i minst mulig grad i form av segregerende tiltak som en-til-en-undervisning i grupperom. Det finnes omfattende teori og forskningsmaterieell som beskriver hvordan læring skjer, og viktige rammebetingelser for læring. En kort sammenfatning er formulert i punktene nedenfor. Vi lærer best i et læringsmiljø som kjennetegnes av:

- Tilhørighet og gode relasjoner til lærere og andre elever
- Den enkelte elev opplever seg sett
- Tydelige målformuleringer og arbeidsinstruksjoner
- Positive forventninger og læringstrykk
- Kommunikasjon og samhandling
- Involvering og aktiv deltakelse i eget læringsarbeid med blant annet planlegging og vurdering av eget arbeid og egen faglig utvikling
- Rom for å lære på ulike måter slik at den enkelte får ta ut sitt potensiale
- Mulighet for å bruke hele kroppen - alle sansene - i læringsprosessen
- Hensyn til at vi har ulike forutsetninger for å lære og å forstå
- Tilbakemeldinger som forteller om kvaliteten på arbeidet, og råd om hvordan de kan forbedre seg i det daglige læringsarbeidet
- Vekt på ivaretagelse av grunnleggende behov for mestring, autonomi og tilhørighet for å skape motivasjon for læring og legge grunnlag for elevenes trivsel

Det betyr at gode relasjoner, tydelige mål og arbeidsinstruksjoner, tilbakemelding og framovermeldinger, involvering og medbestemmelse har stor betydning for den enkeltes faglige og sosiale utvikling og trivsel. Det er avgjørende å utvikle lærings- og arbeidsprosesser som ivaretar dette.

Videre er tett oppfølging og jevnlig veiledning fra lærere og medelever vesentlig for læring. Hyppig dialog underveis i læringsarbeidet vil gi elevene gode muligheter til å utvikle seg faglig. Det er viktig at de fysiske

rammene gir rom for at læreren kan gi veiledning til enkeltelever eller små grupper, samtidig som man har oversikt over resten av elevgruppen. Ulike gruppesammensetninger og tilpassede undervisningsopplegg gjør at den enkelte elev kan møtes der han eller hun er i sin læringsprosess.

Det er store utfordringer i å skape omgivelser som kan gi rom for alt dette. Ved å bygge gode læringsmiljøer gjennom sosiale og arkitektoniske strukturer kan man møte elevenes mangfoldighet og ulike behov. Målet er at alle elever skal kunne lære og å få utvikle seg innenfor fellesskapet.

4.3 En organisasjon for læring

Et viktig stikkord for å lykkes med skoleutvikling er å bygge kollektiv kapasitet (Fullan, 2012). «Capacity building» -paradigmet forutsetter et tett samspill mellom alle aktører i skolen (elever-lærere-ledere-skoleeier-foresatte-politikere-kompetansemiljøer). «Lærende organisasjon» er et begrep som beskriver en skole som legger til rette for felles kompetansebygging. I en lærende skole er alle, både elever og voksne, aktivt medvirkende i egen og andres læringsprosess. Man forsker kontinuerlig på egen praksis gjennom å øke sin kompetanse, prøve ut, dele erfaringer og utvikle ny praksis i fellesskap. Det forutsetter samarbeidsvilje og evne til stadig å være i endring og utvikling. Rana ungdomsskole skal være en lærende organisasjon der alle er aktivt medvirkende i både planlegging, gjennomføring og vurdering av egen og andres læringsprosess. Lærere og elever skal sammen jobbe for å oppnå et positivt læringsmiljø og et godt læringsutbytte for alle. Et slikt inkluderende læringssyn innebærer tett dialog og samhandling mellom ulike aktører. Dette skal ligge til grunn for den pedagogiske praksisen i Ranaskolen, og tas høyde for når et nytt skolebygg skal utformes.

Den enkelte lærers kompetanse og relasjon til elevene vil alltid være helt avgjørende for et godt læringsmiljø og et godt læringsutbytte for elevene. Mye forskning trekker nettopp frem læreren som den viktigste faktoren for å lykkes med en god skole. Gjennom støttende personalledelse og god personalutvikling må læreren gis gode rammer å arbeide innenfor, slik at forutsetningene for å lykkes blir best mulige.

Utstrakt samarbeid og samhandling på leder- og lærernivå, samt mellom disse, er vesentlig, og bør være overordnede prinsipper i en modell som skal ivareta elevenes varierte læringsbehov. På en skole der det voksne personalet samarbeider tett om elevenes læring, vil man bedre kunne utnytte den enkelte leders eller lærers spesielle evner og ressurser. Man vil også kunne oppnå en tettere oppfølging av elever som trenger det, i tillegg til at man vil være flere som sammen har ansvar for god læringsledelse og å skape gode læringsbetingelser for elevene.

Lærende organisasjoner kjennetegnes dessuten ved et profesjonelt lederskap som arbeider i lederteam. Å dra veksler på hverandres lederkompetanse, og å utnytte forskjellene, slik at det skapes en synergi i lederteamet gjør ledere i stand til å sikre skolens pedagogiske virke og å utnytte det handlingsrommet som finnes. For å sikre et slikt lederskap, kreves det nødvendig forståelse. Kompetanse og skolebygg er i seg

selv ingen garanti for kvalitet i lederskapet, men arkitektur og utforming kan legge til rette for at slike robuste ledelsesmiljøer kan utvikles i skolen.

4.4 Profesjonelt lederskap

Ranaskolen har en organisasjonsstruktur hvor rektorer er direkte underlagt skolesjefen. Rektor er pedagogisk leder og faglig ansvarlig for sin enhet og har ved egen skole med seg et lederteam. Disse skal sammen lede personalet, ha ansvar for planlegging, organisering og gjennomføring av læringsvirksomheten, drive pedagogisk utviklingsarbeid og løse administrative oppgaver. Videre er lærerne organisert i team, og skal gjennom samhandling og felles læringsledelse sikre at alle elevene på trinnet får gode betingelser for læring. Det innebærer et skifte fra «meg og mine» til «vi og våre». En naturlig følge av dette er at elever (gjennom en trinnorganisering) organiseres i en mer fleksibel gruppeorganisering enn den tradisjonelle klassen legger opp til. I det daglige deles elevene inn i ulike gruppekonstellasjoner basert på valg av læringsmål, innhold, undervisningsform- og læringsaktivitet, samt elevens forutsetninger og behov. På den måten kan teamets og trinnets totale ressurser, når det gjelder tid, kompetanse osv., benyttes mer fleksibelt, effektivt og målrettet.

4.5 Lærerprofesjonalitet og teamsamarbeid

Skolen har et mandat til dannelses og utvikle kompetanse for samfunnet, men dette er ikke statiske størrelser. Vi lever i et kunnskapssamfunn der produktivitet ikke lenger knyttes til maskiner og arbeidskraft, men til kunnskap og omstillingsevne. Kunnskapsutviklingen skjer i et stadig økende tempo, og mengden kunnskap i verden dobles hvert år. Lærere og skolen forventes å ligge i forkant av denne utviklingen, og skal gi dagens elever kunnskaper, holdninger og ferdigheter til å lykkes. I tillegg får ofte skolen nærmest umulige og uoversiktlige oppgaver uten noen tydelige løsninger, som å stanse frafallet i videregående skole eller følge opp barn og ungdom som sliter med depresjon og angst. Det stilles også flere krav til dokumentasjon og papirarbeid for ledelse og lærere, og lovverket som regulerer skolens ansvar er svært omfattende. Oppgaver og forventninger til lærerprofesjonen er blitt flere, mer mangfoldige og mer komplekse enn tidligere. Det er derfor umulig for en lærer å nå alle kravene alene. Dette er heller ikke forventet – forventningen til lærerne er at de skal jobbe tett sammen i team, det er eneste måten å løse mange av oppgavene de er pålagte.

Et historisk kjennetegn ved lærerprofesjonen er den store graden av autonomi yrkesgruppen har hatt. Lærere har hatt et stort handlingsrom for profesjonell skjønnsutøvelse. Denne autonomien har gitt lærerne stor frihet til å skape sine egne rutiner og utøvelse av yrket. Samtidig har dette ført til stor forskjell i lærernes praksis, både internt på skoler og mellom skoler. I verste fall kan man da snakke om et «frøkenlotteri», der elever har vært heldige eller uheldige med skole og lærer. Dette er hverken i elevs eller lærers interesse. Regjeringens ekspertutvalg på lærerrollen (2016) har i sin rapport understreket at lærernes profesjonelle skjønn er utøvd mye bedre når det skjer i et profesjonsfelleskap heller enn alene hos den autonome lærer. Skjønnets styrke da fordi utøvelsen av dette er knyttet til kunnskapen til de som utøver dette, samt hvilken tillit de rundt har til avgjørelsen (Grimen 2008). Det er

Side 23

klart at et kollegium med sine kollektive erfaringer og kunnskapsbase har et bedre grunnlag for å fatte gode beslutninger enn en lærer alene. Dette betyr ikke at alle avgjørelser skal fattes av et lærerkollegium, men at spørsmål knyttet til for eksempel læringsaktiviteter eller enkeltelevers behov har godt av å bli diskutert med kolleger som underviser på samme trinn eller avdeling. Kompleksiteten til lærernes arbeidsoppgaver øker og da kan ikke lærerne stå alene lenger.

Flere og flere skoler går nå vekk fra den tradisjonelle klasseinndelingen der én lærer har ansvaret for sin elevgruppe alene. Istedenfor driver man trinnorganisering. Elevene tilhører gjerne en fast gruppe, men for lærerne er det ikke snakk om mine eller dine elever – men «våre» elever på trinnet. Alle lærerne har et kollektivt ansvar for alle elevene. I et slikt system må lærerne jobbe tettere sammen enn tidligere. Lærerne sitter ikke lenger alene med ansvaret, men har flere å støtte seg på. Lærerne kan utnytte hverandres kompetanser og styrker, og fordele oppgaver deretter. Dette betyr at alle pedagogene kan få brukt sine sterke sider, og det blir færre administrative oppgaver knyttet til den enkelte lærer. Lærerne opplever at de alltid har flere å spille på. For elevenes del betyr også dette at de har flere voksne å bryne seg på, knytte bånd til, få flere rollemodeller. Et godt samspill mellom lærerne øker kvaliteten på læringsarbeidet.

Også skoleforsker Nordahl (2013) påpeker viktigheten av teamorganisering. Han konkludere med at en av de viktigste suksessfaktorene for å lykkes med den tilpassede opplæringen som alle elever har krav på er optimering av læreres kompetanse i team (2013). Nordahl mener det i mange sammenhenger er umulig for lærere som står helt alene å tilby elevene den opplæringen de har krav på. Her støtter Nordahl seg til både norsk og internasjonal forskning når han påpeker at om lærerne skal hjelpe og støtte alle elever i læringsarbeidet så er det nødvendig at alle ansatte samarbeider tett (Dufour og Marzano, 2011).

Læreplanverket er et nasjonalt styringsdokument som gir tydelige føringer for innholdet i skolen. Vi befinner oss nå midt i en prosess der hele læreplanverket skal endres. Disse endringene dreier seg like mye om en ny forståelse av hvordan læringen skal skje og hvilke kompetanser og ferdigheter dagens elever trenger, som en endring av konkrete kompetansemål og timetall i fagene. Noen eksempler på en dyptpløyende endring er dybdelæring og de tverrfaglige overordnede temaene (Stortingsmelding 28, 205-2016). Dybdelæring dreier seg blant annet om å oppnå en helhetlig forståelse av et begrep, emne eller problemstilling. Gjennom å bruke tid på å oppnå en dypere forståelse for et emne, kan denne kompetansen overføres til andre fagområder. For å oppnå dybdelæring trengs et stort spekter av læringsaktiviteter og ulike innfallsvinkler til samme tema. Én dyktig lærer kan sikkert klare dette alene, men det er vesentlig lettere å planlegge for, samt jobbe systematisk med dybdelæring når flere lærere i team kan bruke sine ulike fagkompetanser og erfaringer.

I tillegg har Kunnskapsdepartementet avgjort at skolen i større grad skal utnytte styrken som ligger i et tverrfaglig fokus, og det er prioritert tre tema som elevene skal møte i alle fag på all trinn. Dette er et

eksempel på områder hvor lærerne må jobbe sammen for å nå kravene satt i læreplanen. Det er ikke mulig å gjennomføre dette alene, og elevene vil skape en større forståelse for et emne når ulike lærere behandler emnet ut i fra ulike fags egenart.

Tema som læringsstrategier, kritisk tenkning og metakognisjon er også løftet frem i den nye læreplanen. For å lykkes med dette er det avgjørende at lærerne jobber tett sammen. Elevene må møte den samme holdningen til for eksempel læringsstrategier eller metakognisjon i alle fag, selv om ulike lærere og fag prioriterer forskjellige tilnærmingsmåter. Å tenke team- og trinnorganisering betyr nemlig ikke at lærernes autonomi eller personlighet forsvinner, det handler mer om å gå i takt. Lærerne vil fortsatt kunne bruke sine egne styrker i undervisningen.

Stortingsmelding 28 (2015-2016), som gir føringer for fornyelsen av Kunnskapsløftet, understreker viktigheten av at lærerne jobber i team og tenker på «våre» elever fremfor «mine» elever. Kunnskapsdepartementet skriver at lærerprofesjonen kjennetegnes av en autonomi i utøvelsen av arbeidsoppgaver, men at valgene må være tatt «med utgangspunkt i en felles vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskapsbase». Dette betyr at lærerne må støtte seg på hverandre, og teamorganiseringen er den mest hensiktsmessige måten å løse dette på. Videre skriver departementet at det er elevenes mestring og læring som er skolens formål, og at det å skape et godt læringsfellesskap dreier seg blant annet om å skape gode relasjoner. Én lærer klarer nok å skape gode relasjoner til alle sine elever i en tradisjonell klasse, men ved å tenke trinnorganisering og «våre» elever vil både lærere og elever ha flere å spille på – og dermed flere en kan skape gode relasjoner mellom. Dette vil styrke læringsfellesskapet for både elever og lærere. Departementet skriver at dette skal stå i sentrum for all virksomhet i skolen.

I NOU 2014:7 «Elevenes læring i fremtidens skole» understrekes også dette samarbeidet. Det er ikke nok at lærerteamet lager planer sammen, men så går til hvert sitt klasserom og ender opp med å gjøre helt ulike ting. Det finnes mange måter frem til kompetansemålene, men elevene ved en skole skal være sikret like god kvalitet og variasjon i arbeidsmetoder uansett om de går i A- eller B-klassen. Dette kan lærerne lettere imøtekomme gjennom team- og trinnorganisering.

I ny generell del til læreplanen er viktigheten av lærersamarbeidet fremhevet. Departementet skriver at «[lærere] som i fellesskap reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen, utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis». Det stilles et krav til tett og systematisk samarbeid, både for å kunne utvikle skolen som lærende organisasjon, men spesielt for å kunne legge til rette for læring for alle elever, slik at alle elever får den motivasjon, lærlyst og tro på egen mestring som de har krav på (Generell del av læreplanverket, 2017). Det er med andre ord ikke mulig å løse dagens arbeidsoppgaver tilfredsstillende uten å jobbe systematisk med lærerteam der en utnytter potensiale som ligger i et tett samarbeid.

Stortingsmeldingen «Program for skoleutvikling» (2005) slår fast at ett viktig kjennetegn på en velfungerende skoleorganisasjon er samhandling i kollegiet. Dette er avgjørende for skoler som lykkes med læringen over tid. Meldingen påpeker at samhandling er et ledd i profesjonaliseringen av læreryrket, og at det ikke er mulig å oppnå uten et tett teamsamarbeid. I stortingsmeldingen «Kultur for læring» (2004) understrekes det at skolene skal være lærende organisasjoner, og at skolene skal ha fokus også på personalets læring. «Kompetansen må utvikles, deles og tilpasses organisasjonens behov» (s. 23). Også her understrekes det at dette kun kan oppnås gjennom et tett og systematisk teamsamarbeid.

De siste ti årene har det blitt satt fokus på skolen som lærende organisasjon. Skolen må hele tiden utvikle seg og drive systematisk kompetanseheving av sine ledere og lærere for å kunne imøtekomme alle de krav og forventninger som stilles, og flere forskere har konkludert med at denne kompetansebyggingen er det som har størst betydning for lærerens undervisningspraksis (Timperley, 2007). Gjennom et profesjonelt læringsfellesskap kan man utrette mye mer enn hva den enkelte kan klare alene. Begrepet «kollektiv kapasitet» (Fullan, 2014) brukes om hva en skole eller et lærerteam kan utrette om en jobber tett sammen. Her kan teamet utrette mye mer enn summen av enkeltpersonenes kapasitet. Et slikt profesjonelle læringsfellesskap (Hargreaves og Fullan, 2014) er drivkraften bak forbedring av lærernes praksis og elevenes læringsutbytte. Her kan man sammen utforske hva som fungerer best for elevene, og lærerteamet kan faktisk løse problemer istedenfor å måtte ty til quick fixes og overflateløsninger.

En masteroppgave fra 2011 har sett på skoler med sterke lærerteam og teamorganisering (Monsen, 2011). Her konkluderes det med at skoleledere på disse skolene klarer å ha et sterkere fokus på skoleutvikling, ledelse og samhandling, fordi skolen har en (team-)organisering som styrker fellesskapet og fordi personalet fungerer som et kollektiv (2011, 59). Videre konkluderer oppgaven med at team styrker både elevenes og lærernes læring. Lærerne deltar i team som gir rom for tett samarbeid, mulighet for å lære av hverandre, samt veilede hverandre. Teamorganiseringen gjør at lærerne får snakket mye sammen om elever og læringsarbeidet, og mye av den tause kunnskapen blir delt (Filstad, 2010). Spesielt nyutdannede lærere opplevde at teamorganiseringen gjorde arbeidsoppgavene håndterbare fordi de hadde mange kollegaer å støtte seg på. For elevenes læring betyr teamorganisering at lærerne oftere opptrer med likere holdninger og fokus. Videre kan lærerne i team lettere fordele arbeidsoppgaver internt, slik at elevene hele veien møter det beste skolen har å tilby. For elevenes læring er kanskje den interne kompetansehevingen som skjer i teamene likevel viktigst.

Det er avgjørende med et tett teamsamarbeid i dagens skole. Det samme gjelder trinnorganisering framfor mer tradisjonell klasseinndeling. Nasjonale styringsdokumenter fremhever viktigheten av dette. Dagens lovgivning og læreplan pålegger skolen så mange oppgaver at det er umulig for enkeltlærere å imøtekomme disse kravene alene. Intensjonen i lovverket er heller ikke at lærerne skal sitte alene med dette ansvaret. Forskingen viser at lærere som jobber systematisk i team opplever at den kollektive kapasiteten øker, som igjen har en positiv effekt på kvaliteten på læringsarbeidet. Dette er viktig for både

samfunnet og enkelteleven. For enkeltelevne er det viktig å kunne danne gode relasjoner til mange voksne i skolen, og skape ny kunnskap og forståelse i alle fag i møte ulike voksne.

4.6 Oppsummering

Det er et overordnet mål at elevenes behov for variasjon og tilpasning i læringsarbeidet skal løses innenfor fellesskapet, og ikke i form av segregerende tiltak. Pedagogisk praksis og et fleksibelt og variert læringsmiljø skal gi lærerne et størst mulig handlingsrom for å lykkes i det arbeidet. Plassering av rom og funksjoner, samt arkitektonisk utforming av det fysiske læringsmiljøet skal bidra til videreutvikling av en lærende organisasjon der alt vi gjør er synlig, og den enkelte opplever seg sett. Slik kan alle i skolen dele erfaringer og kompetanse, og lære av hverandre. Bygget skal legge til rette for samarbeid i lederteam, og for at lærere og andre voksne skal kunne samarbeide tett om elevenes læring både under planlegging, gjennomføring, og evaluering av undervisning og organisering av elevenes læringsaktiviteter.

5. Dimensjonering

Ungdomsskolen skal dimensjoneres for 840 elever i ordinær skole, og 10 elever i en spesialpedagogisk avdeling. Tabellen nedenfor viser dimensjoneringsgrunnlaget for skolen. I tillegg skal det etableres en avdeling med 18 arbeidsplasser for ansatte i pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).

Personer	Antall	Årsverk	Beskrivelse
Elever, ordinær skole	840		Skal kunne økes til 875 elever i perioder. 12 Paralleller - 36.klasserom. (25 elever pr klasse = 33 klasser)
Pedagoger	Rammefinansiering avgjør (104 i dag)	(72 i dag)	Dimensjoneres for 80-90 pedagogarbeidsplasser
Administrasjon og ledelse	6		1 rektor 2 ledere 2 inspektører 1 kontorleder/merkantilansatt
Helsetjenesten	2		Helsesøster: 1
Fagarbeider/Assistenten	15	11,86	Skole
Andre ansatte	-	-	Drift, renhold
Pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT Rana	18	18	Inkludert 13 PPT-ansatte, to logopeder, merkantilt ansatt og to prosjektstillinger

6. Areal- og funksjonsbehov

6.1 Programmert areal for ordinær skole

Arealprogrammet er basert på beregninger av hva som ville vært arealbehovet ved en ny ungdomsskole for 840 elever. Den nye felles ungdomsskolen skal realiseres i to eksisterende skoleanlegg. Elever og funksjoner må derfor fordeles på de to byggene. Det innebærer å forholde seg til tilgjengelige rom, funksjoner og eksisterende bygningsmasse. Programmert areal er lagt til grunn for å løse de funksjonelle behovene i de to skoleanleggene. Det er søkt å finne de mest optimale løsningene for plassering av rom og funksjoner for å ivareta en god undervisningslogistikk mellom trinnarealer, spesialrom, lærernes teamrom etc.

Dimensjonering		Antall	
Totalt antall elever		840	
Ordinær skole		840	
Antall pedagoger		80	
Antall trinnareal		3	
Funksjon	B/N- Faktor	Areal	Per elev
Avdelingsarealer		3700	4,4
Generelle læringsarealer		3000	3,6
Elevgarderob m/toalett		700	0,8
Spesialisert læringsareal		1220	
Bibliotek		120	
3 kjøkken for mat og helse		230	
2 Kantinekjøkken		70	
Musikk og drama		250	
Kunst og håndverk - skole		350	
Naturfag		200	
Skolens aula		350	
Kantineareal/vrimleareal - studiehall		350	
Areal støttefunksjoner		855	
Ledelse og administrasjon		150	
Teamrom (lærerarbeidsplasser)		480	
Møterom		80	
Personalrom		100	
Personalgarderob med toalett		45	
Støttefunksjoner		460	
Skolehelsetjeneste, to kontorer		45	
Pedagogisk psykologisk tjeneste		265	
Drift, renhold, lager		120	
Lager eksterne brukere		30	
Sum nettoareal		6 585	7,8
Brutto/nettofaktor	1,4		
Sum bruttoareal SKOLE		9 219	11,0

6.2 Programmert areal for pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT Rana

Tabellen viser detaljert programmering for PPT Rana. Totalarealer på netto 265 m² og bruttoareal 371 m² fremkommer også av tabellen over under kolonne «Pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT Rana».

Plassering av rom og arealer er vist i kapittel 11.2 11.2 Plan 1 ETG DEL 1-Model.

Funksjonsbeskrivelsen er lagt under kapittel 8.18. Avsatt areal i Mo skole dekker arealbehovet. Det vil være behov for mindre tilpasninger av eksisterende rom og arealer.

Funksjon	Antall	Areal per enhet	Areal
Kontor			238
Resepsjon/forkontor, merkantilt ansatt	1	12	12
Venterom, ventesone	1	10	10
Kontor for PPT-ansatte	13	12	156
Kontor for logopeder	2	12	24
Kontor for veileder	1	12	12
Kontor for prosjektstillinger	2	12	24
Lager og produksjon			27
Lager og kopi	1	8	8
Arkiv og lager	1	8	8
Fjernarkiv	1	8	8
Rom med vask for des	1	3	3
			0
Møterom	sambruk m skole		0
Undervisningsrom	sambruk m skole		0
Personalrom	sambruk m skole		0
Personalgarderobe	sambruk m skole		0
Sum nettoareal			265
Brutto/nettofaktor	1,4		
Sum bruttoareal SKOLE			371

6.3 Programmert areal for spesialpedagogisk avdeling

Programmert areal for en spesialpedagogisk avdeling er basert på brukermedvirkning og referanseprosjekt. Det er imidlertid veiledende og skal realiseres så godt som mulig innenfor rammene av prosjektet (økonomisk og bygningsmessig).

Spesialpedagogisk avdeling	Antall		
Dimensjonering			
Antall elever	10		
Leder	1		
Antall pedagoger og andre faggrupper	4		
Assisterter/fagarbeidere	4		
Spesialpedagogisk avdeling	Antall	Areal per rom	Areal sum
Elevenes læringsareal			170
Aktivitetsrom med kjøkken	1	50	50
Opplevelsesrom – samlinger, musikk, bevegelse, drama og multimedia	1	40	40
Læringsrom for arbeid i grupper eller individuelt	1	20	20
Læringsrom for arbeid i grupper eller individuelt - skal kunne deles i to rom	1	45	45
Læringsrom for arbeid i grupper eller individuelt	1	15	15
Støttefunksjoner			62
Hvilerom, trening og fysioterapi	1	15	15
Garderobe	1	15	15
Stellerom med dusj og HC-toalett	1	12	12
HC-Toalett	1	5	5
Personaltoalett	1	2	2
Lager for plasskrevende utstyr til elever	1	10	10
Nærlager for læringsmateriell, integrerte skapløsninger	1	3	3
Personalfunksjoner			41
Avdelingsleder	1	12	12
Kontorarbeidsplasser, plassert i teamrom	4	6	24
Garderobe	9	0,5	5
Sum nettoareal forsterket avdeling			273
Brutto/nettofaktor forsterket avdeling	1,4		
Sum bruttoareal forsterket avdeling			382

6.4 Arealssammenstilling over programmert areal, eksisterende areal og differansen mellom dem

Dimensjonering	Antall	Programmert	Eks. Mo-u	Eks. Moheia vgs	Mo+Moheia	Differanse	
Totalt antall elever	840						
Ordinær skole	840						
Antall pedagoger	80						
Antall trinnareal	3						
Funksjon	B/N- Faktor	Areal	Per elev	Areal	Areal	Areal	Areal
Avdelingsarealer		3700	4,4	1438	1404	2843	-857
Generelle læringsarealer		3000	3,6	1169	1164	2334	-666
Elevgarderob m/toalett		700	0,8	269	240	509	-191
						0	0
Spesialisert læringsareal		1220		1125	547	1672	452
Bibliotek		120		152	121	273	153
3 kjøkken for mat og helse		230		190		190	-40
2 Kantinekjøkken		70		13	35	48	-22
Musikk og drama		250		75		75	-175
Kunst og håndverk		350		350		350	0
Naturfag		200		145	392	536	336
Diverse spesialrom (filmrom mm)				200		200	200
Gymsal					371	371	371
Skolens aula		350		222	874	1097	747
Kantineareal, inngangsparti		350		222	163	386	36
Vrimleareal rundt "torg" og messanin					711	711	711
						0	0
Personalfunksjoner		855		616	429	1045	190
Ledelse og administrasjon		150		189	169	358	208
Teamrom (arbeidsplasser)		480		199	236	435	-45
Møterom		80		85	70	155	75
Personalrom		100		86	83	169	69
Personalgarderob med toalett		45		57	40	96	51
						0	0
Støttefunksjoner		460		419	447	866	406
Skolehelsetjeneste, to kontorer		45			13	13	-32
Pedagogisk psykologisk tjeneste		265					
Drift, renhold, lager		120		419	434	853	733
Lager eksterne brukere		30				0	-30
Sum nettoareal		6 585	7,8	3 820	3 702	8 059	
Brutto/nettofaktor	1,4						
Sum bruttoareal		9 219	11,0	5 348	5 183	11 283	

7. Fordeling av elevene på skoleanleggene

Prinsippene som legges til grunn for fordeling av elevenes hjemmeområder vil påvirke valg av optimal romfordeling i byggene. Det er derfor gjennom workshop, arbeidsgruppemøter og utredningsarbeid vurdert fordeler og ulemper ved forskjellige løsninger.

I utredningen er to prinsippforskjellige løsninger vurdert:

1. Ett klassetrinn i Mo-anlegget og to klassetrinn i Moheia-anlegget
2. Parallell løp (8. til 10. trinn i begge skoleanlegg)

Begge disse løsningene kan innebære flere varianter. I den første kan man velge å la 8. trinn eller 10. trinn ha tilhold i Mo-anlegget (9. klasse alene i Mo gir liten mening). I den andre løsningen kan man velge parallell inndeling på bakgrunn av geografi (hvilken barneskole man kommer fra), tilfeldig sammensetning eller andre kriterier.

7.1 Hovedfaktorer og evalueringskriterier til grunn for elevfordeling

Valg av hovedløsning vil påvirke arealbruken og er evaluert ut fra følgende hovedfaktorer og kriterier:

Likeverdighet, organisasjon og felles skolekultur:

Det er et uttrykt mål for Ranaskolen at alle elever har like muligheter for læring. Dette krever en kollektivt orientert, lærende skole hvor de ansatte drar i samme retning. Skolekulturen står sentralt i utviklingen av Ranaskolen. For en ny skoleledelse er det viktig at det ved både Mo og Moheia utvikles kulturer for samhandling, deling og læring.

Følgende evalueringskriterier legges til grunn:

- En felles skolekultur
- En felles organisasjon med felles ledelse
- Likeverdig pedagogisk tilbud til elevene
- Skolens attraktivitet for elever (variasjon i valgfag og språkfag)
- Et felles faglig og sosialt fellesskap for alle skolens lærere
- Eliminering av forskjeller i omdømme-/status
- Likeverdige bygningsmessige kvaliteter for elevene (lik kvalitet på trinnarealer og spesialrom)/Likeverdige fysiske læringsmiljøer
- Elevenes opplevelse av å tilhøre en felles skole
- Foreldre og foresattes opplevelse av å tilhøre en felles skole

Funksjonalitet:

Skoleanlegget bør være funksjonelt og gi mulighet for god kvalitet og variasjon i elevenes hjemmeområder, funksjonelle spesialrom og gode utearealer. Skoleanleggene bør gi mulighet for et godt og likeverdig læringsutbytte for alle elever.

Følgende evalueringskriterier legges til grunn:

- Funksjonaliteten i elevenes hjemmeområder
- Funksjonaliteten i spesialrom
- Elevenes læringsutbytte og læringsresultater
- Varierte læringsmiljøer
- Funksjonelt uteområde

Intern logistikk:

Skoleanleggene ligger med 300 meters avstand mellom dem. Noe variasjon i bruken av de forskjellige anleggene vil være positivt for opplevelsen av en helhetlig skolekultur og elevenes fysiske aktivitet, men det er likevel en fordel å redusere det nødvendige behovet for forflytning mellom skoleanleggene til én eller to ganger per uke.

Følgende evalueringskriterier legges til grunn:

- Minimal bevegelse mellom bygg for elever
- Minimal bevegelse mellom bygg for ledelse
- Minimal bevegelse mellom bygg for pedagogisk personale
- Minimal bevegelse mellom bygg for støttefunksjoner (helsetjenesten, rådgivere, sosiallærere, miljøarbeidere)
- Desentraliserte lærerarbeidsplasser

Faglig utvikling:

Det er en fordel om arealfordelingen legger grunnlag for et godt faglig lærersamarbeid innad i trinnet, men det kan også være fordeler med fagsamarbeid på tvers av trinn. Disse forholdene vil nødvendigvis ikke kunne tilfredsstilles samtidig. Faglig utvikling innebærer også muligheter for generell kompetanseutvikling og mulighet for å dekke fremtidige kompetansekrav.

Følgende evalueringskriterier legges til grunn:

- Fagsamarbeid på trinnet
- Fagsamarbeid på tvers av trinn
- Generell kompetanseutvikling
- Kompetansekrav

Øvrige funksjoner:

Skoleanleggene skal inneholde andre funksjoner, med en god plassering i forhold til utøvelse av funksjonen. Aktuelle funksjoner er helsetjenesten, rådgivere, sosiallærere, miljøarbeidere, spesialpedagogisk avdeling og kommunens PPT-avdeling. Skoleanlegget bør også kunne utnyttes som nærmiljøanlegg av andre organisasjoner utenom skoletid.

Følgende evalueringskriterier legges til grunn:

- Tilgang til helsetjenesten
- Tilgang på øvrige elevtjenester (rådgiver, sosiallærer, miljøarbeid mm)
- Realisering av en spesialpedagogisk avdeling
- Integrering av PPT i skolebygget
- Nærmiljøfunksjon

Helse, miljø og sikkerhet:

Utnyttelsen av skoleanleggene bør fremme HMS-aspektet gjennom et trygt skolemiljø som i størst mulig utstrekning legger til rette for at ingen elever utsettes for mobbing.

Følgende evalueringskriterier legges til grunn:

- Trygt skolemiljø
- Forebygge mobbing

Effektivitet og arealutnyttelse:

Fordeling av funksjonene i bygget vil påvirke den totale arealutnyttelsen og hvordan arealene utnyttes mest mulig effektivt. Dersom utnyttelsen blir mindre effektiv vil det gå ut over andre funksjoner eller medføre behov for tilbygg. Effektiv ressursutnyttelse innebærer også behovet for administrative og faglige ressurser og i hvilken grad disse gis forutsetninger for en effektiv arbeidshverdag. Disse faktorene vil også kunne påvirke investeringsbehov og driftskostnader.

Følgende evalueringskriterier legges til grunn:

- Effektiv arealutnyttelse
- Effektiv ressursutnyttelse
- Ombyggingsbehov/økonomisk investering
- Økonomi drift (FDV)
- Økonomi Personal

7.2 Evaluering av elevfordelingsmodell

Hver av evalueringskriteriene er vurdert opp mot alternativ 1 (1+2 trinn på Mo og Moheia) og alternativ 2 (parallelle løp 8. til 10. trinn på Mo og Moheia). Hvert kriterium er vurdert og gitt en positiv (+), negativ (-) eller nøytral (0) karakter, samt en kommentar til vurderingen.

Vurdering av fordeler og ulemper gir følgende resultat:

Likeverdighet, organisasjon og felles skolekultur			
Kriterier	Alternativ 1 1+2 trinn	Alternativ 2 Parallelle løp	Kommentar
En felles skolekultur	+	-	Det vil bli en svært krevende øvelse å bygge en felles skolekultur i alternativ 2 da elever og personale sin plassering er nærmest permanent. Det er ikke umulig å lykkes med dette selv om det blir parallelle løp i de to byggene, men det blir utvilsomt mer krevende for ledelsen, og det er en større risiko for at skolene vil etablere ulike skolekulturer. Dersom den ene skolekulturen blir mer kollektivt orientert enn den andre, vil dette kunne føre til større forskjeller mellom læreres praksis – noe som igjen vil være negativt for målet om like muligheter.
En felles organisasjon med felles ledelse	+	-	Begge alternativene har felles administrasjon og ledelse, men fordrer at lærere og ledere i størst mulig grad følger elevene fra år til år. For alternativ 1 innebærer det forflytning mellom bygg, for alternativ 2 innebærer det stabilitet i ett bygg. Det blir da naturlig to organisasjoner i alternativ 2
Likeverdig pedagogisk tilbud til elevene	+	-	I alternativ 1 har alle elevene på samme trinn de samme rammebetingelsene med tanke på det psykososiale og faglige læringsmiljøet. Ledelsen kan disponere lærerkreftene fleksibelt mellom bygg ved behov for omfordeling av

			fagressurser. Slik kan ledelsen hele tiden overvåke kvaliteten i undervisningen og gjøre tiltak for å sikre lik kvalitet på de ulike trinn. Alternativ 2 innebærer at elever på samme trinn er delt i to grupper som er fysisk atskilt i hvert sitt bygg med to separate og stabile lærerstaber rundt seg. Det er vanskelig å sikre lik pedagogisk kvalitet da man ikke har daglige møtepunkter og mangler fleksibilitet med tanke på å disponere/omfordele pedagoger mellom skolene. Skolene står da i fare for å utvikle seg uheldig i hver sin retning.
Skolens attraktivitet for elever (variasjon i valgfag og språkfag)	+	-	Alternativ 1 har i sum et større pedagogisk personale som yter et fagtilbud for hele elevmassen. Det gir automatisk flere potensielle valgmuligheter når det gjelder språkfag og genererer et større antall valgfag
Et felles faglig og sosialt fellesskap for alle skolens lærere	0	-	Det vil kunne bygges gode faglige fellesskap i begge alternativene. Men for alternativ 2 blir det utfordrende å bygge dette som én felles skole, fordi man ikke får en rotasjon.
Eliminering av forskjeller i omdømme-/status	+	-	Stabilitet i elevgruppene på hver av skolene fører uunngåelig til at skolene vil bli vurdert opp mot hverandre. Elevene er entydige på dette punktet. I alternativ 2 vil man enten gjennomføre en geografisk inndeling som raskt vil utvikle sosiodemografiske forskjeller eller full miks av elever som medfører oppsplitting av elevmiljø ved at elever fra samme område blir plassert i forskjellige skoleanlegg.
Likeverdige bygningsmessige kvaliteter for elevene (lik kvalitet på trinnarealer og	+	-	Stabilitet i elevgruppene på hver av skolene fører uunngåelig til at skolene vil bli vurdert opp

spesialrom)/Likeverdige fysiske læringsmiljøer			mot hverandre. Elevene er entydige på dette punktet.
Elevenes opplevelse av å tilhøre en felles skole	+	-	Elevene vil oppleve at de hører til den skolen de i hovedsak har sin tilstedeværelse. Uten forflytning mellom bygg, så vil de ikke oppleve å høre til begge byggene.
Foreldre og foresattes opplevelse av å tilhøre en felles skole	+	0	Foresatte vil oppleve at de hører til den skolen der deres barn i hovedsak har sin tilstedeværelse. Uten forflytning mellom bygg, så vil de ikke oppleve å høre til begge byggene.

Funksjonalitet			
Kriterier	Alternativ 1 1+2 trinn	Alternativ 2 Parallele løp	Kommentar
Funksjonaliteten i elevenes hjemmeområder	+	0	Det blir mindre areal til hjemmeområder i alt 2 som følge av at mer areal må benyttes til spesialrom. Det kan videre bli behov for å doble opp enkelte funksjoner og læremidler som kunne blitt sambrukt av hele trinnet. Dette krever eventuelt mer lagerplass.
Funksjonaliteten i spesialrom	+	+	Begge alternativene kan gi gode spesialrom
Elevenes læringsutbytte og læringsresultater	+	0	I utgangspunktet er det ikke grunnlag for å si at elevenes læringsutbytte vil bli bedre eller dårligere avhengig av hvordan man deler dem inn. Derimot er det sannsynlig at det kan bli resultatforskjeller ved parallelle løp. Dersom det blir systematiske forskjeller vil skolene etter hvert kunne oppfattes som A og B skoler. Dette vil være svært negativt med tanke på målet om en enhetlig og helhetlig Ranaskole med like muligheter for alle.
Varierte læringsmiljøer	+	0	Noe mindre areal i alternativ 2, og mindre grad av varierte arealer å spille på.
Funksjonelt uteområde	+	0	Planlagt store parkarealer (Nordlandsparken og

			Talvikparken) i umiddelbar nærhet til Moheia som elevene ikke får glede av i alternativ 2. I alternativ 1 får alle glede av dette i 2 av 3 år.
--	--	--	--

Intern logistikk			
Kriterier	Alternativ 1 1+2 trinn	Alternativ 2 Parallele løp	Kommentar
Minimal bevegelse mellom bygg for elever	+	+	Alternativ 1 fører til en dag med forflytning per elev. Selv om løsning 2 doubler mange spesialrom, så er det ikke plass til å doble alle, eller for dyrt å etablere. Det blir derfor noe forflytning også i alternativ 2 (gjelder for eksempel skolekjøkken og kunst og håndverk)
Minimal bevegelse mellom bygg for ledelse	0	-	Rektor skal like fullt fungere som en felles leder for begge, og må derfor bevege seg mellom bygg. Inspektører må følge opp alle lærere på hele trinnet og må derfor bevege seg mye mellom bygg i alternativ 2.
Minimal bevegelse mellom bygg for pedagogisk personale	0	+	Pedagogisk personale kan i større grad ha sin undervisning i ett bygg fra dag til dag, år til år.
Minimal bevegelse mellom bygg for støttefunksjoner (helsetjenesten, rådgivere, sosiallærere, miljøarbeidere)	0	0	Disse funksjonene må trolig bevege seg mellom bygg uansett.
Desentraliserte lærerarbeidsplasser	+	-	I alternativ 2 beholdes teamkontorer i Mo skole for å få nok trinnarealer og spesialrom

Faglig utvikling			
Kriterier	Alternativ 1 1+2 trinn	Alternativ 2 Parallele løp	Kommentar
Fagsamarbeid på trinnet	+	-	Alternativ 1 gir bedre betingelser for et trinnsamarbeid mellom alle lærere på trinnet
Fagsamarbeid på tvers av trinn	0	+	Alternativ 2 gir bedre betingelser for et fagsamarbeid på tvers av tre trinn. Alternativ 1 gir de samme betingelsene for de to trinnene på Moheia, men gjør det noe vanskeligere å

			samarbeide på tvers av trinn for lærere det året de er i Mo.
Generell kompetanseutvikling	+	-	Alternativ 1 gir et dobbelt så stort fagmiljø enn alternativ 2, og muliggjør dermed i større grad samhandling, deling og utvikling av praksis innenfor ulike faggrupper.
Kompetansekrav	+	-	Alternativ 1 gir større rom for å samordne lærerkompetanse for å fylle lovkravet i ny forskrift for krav til kompetanse for tilsetting og undervisning i basisfagene, enn alternativ 2, da det totale antallet lærere disponibel for den enkelte elevgruppe er større enn ved en todeling.

Øvrige funksjoner			
Kriterier	Alternativ 1 1+2 trinn	Alternativ 2 Parallele løp	Kommentar
Tilgang til helsetjeneste	+	+	Denne vurderes like god i begge alternativer.
Tilgang på øvrige elevtjenester (rådgiver, sosiallærer, miljøarbeid mm)	+	+	Denne vurderes like god i begge alternativer.
Realisering av en spesialpedagogisk avdeling	+	-	Det er trolig ikke plass til denne avdelingen da flere spesialrom blir etablert i begge bygg i alternativ 2.
Integrering av PPT i skolebygget	+	-	Lærerarbeidsplasser blir ikke frigjort og desentralisert i alternativ 2. Da det ikke blir nok klasserom i alternativ 2 (rom benyttes til spesialrom)
Nærmiljøfunksjon	+	+	Begge bygg vil kunne benyttes fritt i de ulike alternativene.

Helse, miljø og sikkerhet			
Kriterier	Alternativ 1 1+2 trinn	Alternativ 2 Parallele løp	Kommentar
Elevenes opplevelse av et trygt skolemiljø	+	0	Elevene mener alternativ 1 er tryggest for dem. Elevenes opplevelse og forventning at det blir mindre mobbing i alternativ 1 fordi de yngste elevene skånes for de eldre. Deres erfaring lå til grunn for deres entydige vurdering.

Forebygge mobbing	+	+	I prinsippet skal begge alternativene kunne forebygge mobbing. Det handler ikke om skolestørrelse, eller plassering av elever.
-------------------	---	---	--

Effektivitet og arealutnyttelse			
Kriterier	Alternativ 1 1+2 trinn	Alternativ 2 Parallele løp	Kommentar
Effektiv arealutnyttelse	+	0	Flere doble funksjoner av spesialrom, ikke plass til spesialpedagogisk avdeling eller PPT i bygget.
Effektiv ressursutnyttelse	+	+	
Ombyggingsbehov/ økonomisk investering	0	+	I alternativ 1 bygges det en ny spesialpedagogisk avdeling.
Økonomi drift (Forvaltning, drift og vedlikehold)	+	0	I alternativ 2 får man ikke plass til PPT. Denne funksjonen må være et annet sted og driftskostnadene øker dermed.
Økonomi Personal	+	+	Vurderes som ingen vesentlig forskjell

7.3 Anbefalt elevfordeling

En totalvurdering av evalueringen gir et åpenbart resultat i favør av alternativ 1, hvor ett trinn er på skoleanlegget Mo og to trinn er på skoleanlegget Moheia. Den videre utredningen legger derfor følgende elevfordelingen til grunn:

1. Ett klassetrinn i Mo-anlegget og to klassetrinn i Moheia-anlegget.

Den anbefalte løsningen vil sikre et likeverdig faglig og psykososialt læringsmiljø for elever, et likeverdig arbeidsmiljø og rammebetingelser for faglig og sosial utvikling for personalet, likeverdige fysiske rammebetingelser inne og ute, en felles organisasjon og skolekultur preget av «vi-tenking» og kollektiv kapasitet (jfr. Fullan, Hargreaves, Bang, Berg m.fl.).

8. Funksjonsbehov og plassering eller omdisponering av rom og funksjoner

8.1 Hovedgrep

Det er et uttrykt mål for Ranaskolen at alle elever har like muligheter for læring. Dette krever en kollektivt orientert, lærende skole hvor de ansatte drar i samme retning. At en skole er kollektivt orientert innebærer at den har en samarbeidende og vi-fokusert skolekultur. Skolekultur kan defineres som “the values, assumptions, and beliefs held in common by organization members which shape how they perceive, think and act.” (Eric Groth: 2012)

Skolekulturen kan ut i fra dette sies å ha stor betydning for handlingene i organisasjonen, noe som igjen betyr at skolekulturen blir en usynlig betingelse for skoleledelse. Hvis vi ønsker å utvikle en felles ungdomsskole i sentrum og videre bygge en lærende organisasjon, så er det sentralt å arbeide med skolekulturen. Det er ikke alt ved skolekulturen som er synlig og angripelig. I den synlige delen finnes for eksempel teamstrukturer, ordensregler, planverk, budsjett, og arbeidstidsavtaler. Mens i den usynlige delen finnes alt det som “sitter i veggene” og som i hovedsak definerer en skole fra en annen; praksis, holdninger, verdier, normer, stammespråk, uskrevne regler og usynlige strukturer. Som rektor kan man godt være sjef for de synlige strukturene uten samtidig å være leder for de usynlige. Lederskapet erobres gjennom legitimitet. For å lykkes med dette blir det en forutsetning at leder forstår den rådende skolekulturen, og på bakgrunn av dette finner strategier for hvordan en jobber med den. Skolekulturen står sentralt i utviklingen av Ranaskolen. For en ny skoleledelse er det viktig at det ved både Mo og Moheia utvikles kulturer for samhandling, deling og læring. Det er ikke umulig å lykkes med dette selv om det blir parallelle løp i de to byggene, men det blir utvilsomt mer krevende for ledelsen, og det er en større risiko for at skolene vil etablere ulike skolekulturer. Dersom den ene skolekulturen blir mer kollektivt orientert enn den andre, vil dette kunne føre til større forskjeller mellom læreres praksis – noe som igjen vil være negativt for målet om like muligheter.

For at skolen skal kunne fungere som én skole med felles skolekultur, vil det være avgjørende at elever og ansatte føler tilhørighet til begge skolebygg, og at skolens ledelse har en fleksibilitet med tanke på kontorplass. Kapittelet pedagogiske føringer 4, beskriver en trinnorganisering der lærerteam i størst mulig grad er knyttet opp mot en bestemt elevgruppe. Teamene er dynamiske og vil naturlig endres noe fra år til år, men tanken er at to eller tre team følger trinnet gjennom det treårige ungdomsskoleløpet. Videre vil den enkelte skoleleder ha et særlig ansvar for faglig og personalmessig oppfølging av teamene på et konkret/bestemt trinn. Lærere og deres nærmeste leder vil da bevege seg mellom byggene sammen med elevgruppen fra år til år. Det kan være naturlig å tenke at 8. trinn starter på Mo ungdomsskole, ettersom musikkrom, kunst og håndverk, gymsal og naturfag er plassert der. Det blir da noe mindre bevegelse for denne elevgruppen som vil bruke tid på å «sette seg» som trinn og ungdomsskoleelever. En slik fordeling kan dessuten gi en mykere overgang til «storskolen». Først møter man alle de andre nye ungdomsskoleelevene, for neste år å utvide gruppen til også trinnet over. Med bakgrunn i

argumentasjonen ovenfor er det derfor valgt en 1 + 2 fordeling mellom de to byggene. Det vi si at to trinn har tilhold på Moheia skole og ett trinn i har tilhold på Mo skole.

Det har vært et uttalt ønske å unngå for mye trafikk mellom bygg for den enkelte elev og ansatt. Tilgang til faste læringsarealer (klasserom) er også prioritert høyt. Som et ledd i «tett-på»-tankegangen skal ledere følge opp sine medarbeidere tett, og lærere være «tett-på» sine elever. Teamrom er derfor valgt å plasseres desentralisert.

Spesialpedagogisk avdeling er plassert i Mo skole i den tidligere gymsalen på bakkeplan. Slik får man realisert en samlet avdeling. En slik lokalisering av avdelingen gir noe skjermede areal, samtidig som den er en integrert del av ungdomsskolen. Logistikken ut-inn er enkel med tanke på hente-bringe-situasjonen, og for rømming av bygget ved brann eller andre hendelser. Elever som skal delta i ordinær undervisning i enkelte timer/dager må bevege seg mellom byggene. Dette kan oppleves som negativt, men kan også ses på som nyttig ADL-trening for elevene.

Det er foreslått kontorfasiliteter for den pedagogisk psykologiske tjenesten i Mo ungdomsskole. Det må gjøres en kvalitetssjekk på areal- og funksjonsbehov for løsningen.

8.2 Generelle læringsarealer – Trinnarealer

Trinnarealene er de generelle læringsarealene hvor elevene oppholder seg mest, og i hovedsak har sin ordinære undervisning. De enkelte trinn tilbringer 14-15 hele klokketimer i klasserommet av ukas skoletimer, mens resten av undervisningen foregår i idrettshall eller spesialrom. Begge skolene fremstår som tradisjonelle skolebygg med brede korridorer og lukkede klasserom. Det er uttrykt ønske om å utvikle trinnarealer som i økt grad legger til rette for større samhandling mellom lærere og elever på det enkelte trinn. I trinnorganiserte skoler er lærerne organisert i trinnteam hvor hver lærer i hovedsak har all undervisning på trinnet. Lærerne samarbeider tett både i planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisningen. Elevene tilhører faste primærgrupper, men kan samtidig organiseres mer fleksibelt og variert i ulike gruppekonstellasjoner ved behov. På den måten kan man gjennomføre stasjonsarbeid, tema- og prosjektarbeid, bolkundervisning, nivåddifferensiert undervisning og lignende på tvers av trinnet. Ved å ta i bruk voksenressursene mer fleksibelt, både med tanke på tidsressurser og den enkeltes kompetanse, kan elevene få en langt mer tilpasset og variert opplæring. En slik organisering bidrar også til at mye av den spesialpedagogiske opplæringen kan foregå innenfor fellesskapet, og fordi man får til en mer variert og bedre tilpasset generell undervisning reduseres dessuten behovet for spesialpedagogiske tiltak.

I programmert areal er det anbefalt 3,6 m² per elev for de generelle læringsarealene. Det er realisert et areal på 3,0 m² per elev til klasserom og grupperom. i tillegg kommer disponible arealer i aula, auditorier og kantine. Inkludert disse nærmer man seg et areal på 3,9 m² per elev. Det gir muligheter for å utforme fleksible og varierte fysiske læringsmiljøer for hvert trinn. Arealene blir mer egnet for varierte læringsaktiviteter, fleksible gruppeinndelinger, bedre tilpasset opplæring og mer elevaktiv læring. Ved å

investere i enklere ombygginger og i tilpasninger i form av møbler og interiør kan man utforme fellesarealer som aula og kantine, større læringsarealer og grupperom med alternative læringsmiljøer til mer tradisjonell klasseromsutforming. Det fysiske læringsmiljøet kan utformes på ulike vis; ordinære arbeidsbord, ståbord, trappeamfi, sofagrunder osv. Nedenfor er ulike eksempler på trinnarealer og ulike typer læringsmiljøer vist. Endelig løsning må utarbeides gjennom involverende prosessarbeid med pedagogene. I kapittel 12 vises ulike løsninger for utforming og møblering av trinnarealene. Det er også utarbeidet et vedlegg som viser konkrete eksempler på møbler og miljøer (Vedlegg 2 Rana ungdomsskole – Eksempler på fleksible og varierte fysiske læringsmiljøer).

8.3 Garderober

I begge skolene er garderobeforhold i hovedsak løst i korridor og trafikkareal.

8.4 Bibliotek

Skolene har kort avstand til det offentlige biblioteket i sentrum. Tidligere bibliotekareal i skolene er derfor omdisponert til trinnareal.

8.5 Auditorium

Auditorium i begge skolene består og inngår som en del av elevenes generelle læringsareal.

8.6 Kjøkken

Mo ungdomsskole har to funksjonelle ordinære kjøkken for undervisning i mat og helse. Der er videre et «allergikjøkken» for undervisning av elever med behov for særlig aktsomhet med tanke på matprodukter og allergener.

Den nye felles skolen har imidlertid behov for tre ordinære skolekjøkken. Det er derfor anbefalt å bygge om et tilstøtende undervisningsrom til skolekjøkken nummer tre. Slik får skolen til sammen 4 funksjonelle skolekjøkken tilrettelagt for at lærere som underviser i rommene kan samarbeide tett, hvorav ett kjøkken er et mindre allergikjøkken.

8.7 Produksjonskjøkken – Kantinekjøkken

Mo ungdomsskole har et kantinekjøkken i tilknytning til elevkantinene i underetasjen. Dette videreføres i framlagte forslag.

Moheia skole viderefører sin kantine med produksjonskjøkken.

8.8 Musikk

Moheia skole har ikke musikkrom. Mo ungdomsskole har et lite, men relativt funksjonelt musikkrom, men rommet er lite og dårlig isolert med tanke på lydgjennomgang til andre rom og arealer. Musikkrom foreslås

derfor flyttet til gymsalbygget og inn i biblioteket og den spesialpedagogiske avdelingens tidligere lokaler. Undervisning i valgfag som «sal og scene» kan legges til musikkrom og kunst- og håndverksavdelingen.

8.9 Kunst og håndverk

Moheia skole har ikke kunst- og håndverksarealer. Mo ungdomsskole har store, funksjonelle rom for undervisning i faget. I dag er deler av avdelingen omdisponert og tatt i bruk som rom for den spesialpedagogiske avdelingen. Disse arealene anbefales tilbakeført til opprinnelig funksjon i sin helhet.

8.10 Naturfag

Begge skolene har funksjonelle naturfag-/realfagrom for forsøk og eksperimenter. Arealene i Moheia omdisponeres i hovedsak til generelle læringsarealer. Et av naturfagrommene skal imidlertid fortsatt fungere som naturfagrom ved at demonstrasjonsbenken bevares, samt realfagutstyr i skap. Slik kan det fortsatt gjøres forsøk der. Hovedrommet må imidlertid innredes slik at det også kan benyttes til undervisning. Farlige stoffer, samt stoffer som avgir lukt skal oppbevares i forberedelsesrommet. I plantegningene kapittel 10.2 Bygg A – Hallbygg – plan 1 er alle forberedelsesrom vist innredet som alternative læringsrom for mindre grupper. Arkitektene/prosjekterende må vurdere hvilket av naturfagrommene med forberedelsesrom som er best egnet for formålet, og dermed skal bevare sin opprinnelige funksjon.

Naturfagrommene i Mo ungdomsskole videreføres.

8.11 Aula

Moheia videregående har kantine og en stor aula i plan 1. Mo Ungdomsskole har en elevkantine i underetasjen i hovedbygget. De tre arealene foreslås videreført. Men det anbefales at kantine og aula i Moheia aktiviseres som en forlengelse av læringsarealene i de lukkede klasserommene som omkranser aulaen i plan 1 og 2. Det foreslås derfor å etablere en slags studiesal kombinert med elevkantine gjennom å møblere rommet med ulike møbler og rom-i-rommet-løsninger. I kapittel 12, samt i vedlegg (Vedlegg 2 Rana ungdomsskole – Eksempler på fleksible og varierte fysiske læringsmiljøer) vises hvordan disse arealene kan utformes og tas i bruk.

8.12 Ledelse og administrasjon

En samlet 8-10 skole, fordelt i to ulike bygg, stiller krav til et sterkt lederteam som opptre og oppleves som en tydelig og samlet skoleledelse. Samtidig må dette balanseres mot behovet for å være tett på sine medarbeidere. I den nye ungdomsskolen innebærer dette at ledere må være fleksible med tanke på plassering av kontorarbeidsplass og bevegelse mellom bygg. Det kan være hensiktsmessig at en leder følger lærerteamene fra år til år og dermed må bytte kontorsted fra år til annet. I det daglige vil det også være behov for tilstedeværelse ved begge skoler for å kombinere medarbeiderledelse og samarbeid med øvrige ledere. For den fysiske utformingen innebærer det at man må dimensjonere for noen flere

kontorarbeidsplasser enn en normal en-til-en-fordeling. Det er derfor avsatt flere kontorer i hvert bygg slik at man til dels kan operere med et fridesksystem på enkelte kontorarbeidsplasser. Det kan gi den fleksibiliteten skolen trenger for å støtte opp under arbeidet med å bygge en felles organisasjon i to separate skoleanlegg.

I Mo ungdomsskole er de opprinnelige kontorene beholdt. I alt er det 6 disponible kontorer tilgjengelig. Disse skal imidlertid også benyttes av andre funksjoner i skolen som rådgivere, miljøarbeidere, sosiallærere, helsetjenesten. I tilknytning til kontorene er det lager og produksjonsrom (kopi/skriver). Det er også mulig å disponere enkelte kontorer til møterom. Gjennom å avsette rikelig med areal er det planlagt for en fleksibel bruk fra år til år.

I Moheia skole er det avsatt kontorer i den opprinnelige kontorfløyen i plan 2. Ett av de totalt 7 kontorene blir berørt av tilbygget med heis og toalett, og må bygges om til gang. Det er derfor 6 disponible rom av ulik størrelse avsatt til kontorer for administrasjon og ledelse, samt andre støttefunksjoner som beskrevet ovenfor.

8.13 Teamrom

Det var et entydig ønske om å ha desentraliserte teamrom med plass for lærere tilknyttet det enkelte trinn eller storgruppe på trinnet. Dette er forsøkt løst ved å omdisponere tidligere undervisningsrom, samt to rom for henholdsvis elevråd og oppholdsrom for renhold, til lærerarbeidsplasser. Enkelte av disse rommene må påberegne enklere ombygginger som å rive vegger eller lignende.

8.14 Møterom

Det er avsatt en del rom og arealer til kontorer som kan benyttes som møterom i stedet for kontor. De konkrete behovene må analyseres når man tar byggene i bruk, og endelig plan for bruk av rom kan da først legges helt konkret. I begge bygg er det imidlertid satt av til sammen 4 dedikerte møterom. Lærerne kan i hovedsak avholde interne trinn/teammøter i sine arbeidsrom. Arealmessig er det plass til møtebord der. Det vil i tillegg trolig være nødvendig å sambruke elevenes grupperom eller andre undervisningsrom til møter av ulike slag.

8.15 Personalrom

De opprinnelige personalrommene i hvert bygg foreslås videreført.

8.16 Personalgarderober

Eksisterende personalgarderober i Mo foreslås videreført. I Moheia skole kan det være aktuelt å etablere garderobe i kjeller, Bygg A – Hallbygg – plan U, der eksisterende elevtoaletter er plassert i dag.

8.17 Helsetjenesten

Det er et ønske både fra elever og arbeidsgruppen for Rana U at skolehelsesøster er tilgjengelig for alle elevene i størst mulig grad. Det er derfor avsatt rom for denne tjenesten i begge bygg. Tildelingsressurs blir førende for tilstedeværelse og tilgjengelighet.

Til sammen skal det være to kontorer, ett i hvert bygg. I begge bygg er det vist mulig plassering, men arkitektene kan vurdere hvilke rom som er best egnet. Det må trolig påregnes noen mindre tilpasninger av rom og arealer. Skolehelsetjenesten skal ligge nær skolens resepsjon og administrasjon slik at tjenesten er synlig og lett tilgjengelig for elever og deres foreldre/foresatte. Samtidig skal elever kunne henvende seg til helsesøster uten å eksponeres for medelever eller voksne i bygget. Elever skal oppleve at det er lav terskel for å oppsøke tjenesten. Helsetjenesten skal derfor ha egen ventesone. Tjenesten må lokaliseres med enkel tilgang til toalett, fortrinnsvis HCWC-toalett.

Helsetjenestens kontorer skal ha plass til kontorarbeidsplass som er tilrettelagt for bruk av pc, telefon osv. Her må være plass til låsbare arkivskap, skap og hyller, samt en liten benk med vask. Det må tilrettelegges for at elever skal kunne kle av seg usjenert i rommet for veiing og måling. Det skal legges til rette for synstesting. Det innebærer minimum 5 meter lengde på rommet. Avstanden kan imidlertid reduseres ved at man benytter speil. Rommets belysning må være god og egnet for synstest og undersøkelser. Rommet må videre være egnet for konfidensielle samtaler. Kontorene skal ha plass til å ta imot inntil 4 personer rundt et bord/i en sofa. Det skal tilrettelegges for uttak for TV-skjerm/digital tavle/interaktiv tavle. Større møter skal avholdes i skolens møterom.

Dersom det i perioder er behov for tilstedeværelse av flere helsesøstre på den enkelte skole skal det søkes å finne sambruksmuligheter med skolens kontorer for administrasjon og ledelse. Skolen har 6 ansatte i ledelse og administrasjon. Disse disponerer til sammen 11 kontorer i begge bygg.

8.18 Pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT

Det er ønskelig at denne avdelingen er noe skjermet fra øvrig skole og har egen inngang, eventuelt inngang som ikke brukes av elever i det daglige. Inngangsdør må ha automatisk døråpner og være egnet for rullestolbrukere. Korridorer i avdelingen skal ikke være gjennomgang for andre i bygget, også disse må egne seg for rullestolbrukere. Ved inngangen skal det være en resepsjon med forkontor for merkantilt ansatt og ventesone. Her må også være enkel tilgang til toalett.

PPT Rana har behov for til sammen 18 kontorer:

- 13 ansatte i PPT Rana
- 2 logopeder
- 1 veileder for minoritetsspråklig opplæring
- 2 prosjektstillinger

Kontorene skal ha plass til kontorarbeidsplass som er tilrettelagt for bruk av pc, telefon osv. Her må være plass til noe hyller og skap, samt et bord for testing av enkeltelever og samtale med inntil 3 personer. Møter med flere personer avholdes i egne møterom. Kontorene må egne seg for konfidensielle samtaler og ro rundt testsituasjoner. Kontoret må kunne skjermes for innsyn. Alle kontorer må ha utsyn og gode dagslysforhold.

I avdelingen skal det avsettes rom for:

Lager og arkiv. Dette må kunne låses.

Lager og kopiskriver

Lager for testutstyr

Egnet rom, plass for desinfisering av munnmotorisk utstyr for logopedtjenesten.

Tjenesten har behov for tilgang til personalrom med kjøkken, møterom av ulik størrelse og undervisningsrom/kurslokale. Dette sambrukes med skolen for øvrig.

Det er behov for noen parkeringsplasser for ansatte som bruker egen bil i tjenesten. Antall plasser avklares i senere fase.

8.19 Drift, renhold, lager

Rom for drift, renhold og lager i Mo og Moheia videreføres.

9. Oppsummering og anbefalinger

Nedenfor følger punktvis oppsummering og anbefalinger begrunnet i brukernes behov (representert ved elever, arbeidsgruppen Rana U og brukerrepresentanter for spesialpedagogisk avdeling), pedagogisk forskning, nasjonale føringer, skoleeiers mål og forventninger til Ranaskolen, samt økonomi:

- Prioritering av de generelle læringsarealene i Moheia skoleanlegg og dermed legge de fleste spesialrom til Mo. Dette gir mulighet for at alle klasser får et klasserom. Gjennom å etablere fleksible, funksjonelle og varierte læringsarenaer i aulaen i Moheia, i kantinen i Moheia og grupperommene i Mo skapes verdifulle tilleggsarealer til klasserommene som kan benyttes til gruppearbeid, fordypning eller sosialisering, avhengig av situasjon og behov. Utvikling av varierte trinnarealer og alternative læringsarenaer er et sterkt ønske blant elevene, støttet av arbeidsgruppen Rana U, og er godt forankret i forskning på læring samt politiske føringer.
- Teamrom for den konkrete lærergruppen som samarbeider og samhandler til daglig, fordi det gir gode rammer for et faglig og sosialt fellesskap rundt den enkelte lærer, og for utvikling av lærerprofesjonalitet (Stenhouse, Fullan). Dette er også et ønske fra Arbeidsgruppen Rana U.

- Desentraliserte arbeidsplasser – Nærhet til elevene gir bedre betingelser for sosial støtte og kontroll. Dette er også et ønske fra Arbeidsgruppen Rana U.
- Realisering av en fleksibel og tilgjengelig ledelse gjennom å planlegge for ekstra kontorer i begge bygg gir muligheter å bygge både et sterkt samhandlende lederteam og anledning til å være tett på medarbeiderne. Dette er også et ønske fra Arbeidsgruppen Rana U.
- Fleksibel/tilgjengelig elevtjeneste - psykisk helse. Elevene oppgir det som viktig.
- Etablere en samlet spesialpedagogisk avdeling. Samle fagmiljø, fellesskap for elevgruppen, mindre sårbart for fravær blant de voksne. Mer økonomisk med tanke på investering og drift.
- Ta ut programmert bibliotek. Etter arbeidsgruppens vurdering kan elevene benytte folkebiblioteket. Det anbefales derfor å avvike de to bibliotekene og benytte arealer til musikk og trinnareal. Det er både en kostnadsbesparende og hensiktsmessig løsning.
- Etablering av et tredje kjøkken, selv om det er kostnadsdrivende i prosjektet. Det vurderes som nødvendig på grunn av timetallet. Samlokalisering med øvrige kjøkken anbefales for å gi lærere mulighet til å samarbeide i gjennomføring av opplæringen.
- Det anbefales kontorfasiliteter for den pedagogisk-psykologiske tjenesten i Mo ungdomsskole. Løsningen antas enkelt å kunne tilpasses konkret areal- og funksjonsbehov for avdelingen.
- Det anbefales å legge om til trinnorganisering, der et lærerteam har kollektivt ansvar for hele trinnet. Dette innebærer blant annet et tettere teamsamarbeid for pedagogene, med systematisk oppfølging fra skoleledelse over tid. Lærerteamene har desentraliserte arbeidsplasser i nærheten av sine elever, hvor de planlegger, gjennomfører og evaluerer undervisningen sammen. Læringsarealer som tilbyr ulike læringsmiljøer, grupperom, formidlingssoner, arealer for gruppearbeid og konsentrert individuelt arbeid, sosiale møtepunkter, med mer, gjør det enklere for elever og pedagoger å legge om læringsarbeidet til mer variert og elevaktivt. Det anbefales tett oppfølging fra ledelse og andre over tid, for å sikre at pedagogene får veiledning og faglig forankring i endring av sin praksis.
- Personalrommene bør romme det behovet som fremkommer av den daglige samtidige personbelastningen, ikke hele personalgruppen samtidig. For slike allmøter bør det benyttes egnede lokaler som for eksempel aula, auditorier eller andre fellesarealer. For de to skoleanleggene vil to rom på til sammen 100-150 m² være en god størrelse. Andre kommuner har etablert standarder for personalrom slik:

- Bergen: 0,16 m² per elev (tilsvarer 134 m² totalt for begge skoleanleggene)
- Trondheim: 1,2 m² per ansatt (tilsvarer 144 m² totalt for begge skoleanleggene)
- Oslo: 70 m² i standardprogram for skole med 840 elever

10. Funksjonsbeskrivelse for spesialpedagogisk avdeling

10.1 Generelle føringer

Det skal etableres en spesialpedagogisk avdeling for ca. 10 elever med sammensatte behov som en integrert virksomhet i Rana ungdomsskole. Elever og personalet ved denne avdelingen skal utgjøre en del av det totale skolemiljøet. Det betyr at elever og personale må sikres arealfunksjoner som fremmer sosial og faglig samhandling og samarbeid med resten av elev- og fagmiljøet på skolen. Rana kommune ønsker ikke en spesialpedagogisk avdeling som blir en virksomhet i virksomheten.

Spesialpedagogisk avdeling skal ha sine egne rom og funksjoner, men skal også kunne disponere skolens spesialrom og fellesarealer. Elever i spesialpedagogisk avdeling skal kunne inkluderes i den ordinære undervisningen ved skolen – dersom det er hensiktsmessig for den enkelte. Det skal videre legges til rette for omvendt inkludering.

Avdelingen skal bygges med varierte og fleksible arealer. Slik at rom og arealer kan endre funksjon tilpasset variasjonen i sammensetting av elevgruppe fra år til år. Det skal gis mulighet for et mangfold av aktiviteter, og rom for å skape gode lærings- og utviklingsmuligheter for elever med ulikt funksjonsnivå. Hele avdelingen skal ha god lydisolasjon. Et av rommene skal være svært godt lydisolert (hvilerommet). Alle rom skal ha dører som slår utover.

Rom og arealer skal utformes slik at voksne kan ha oversikt inn til rom uten at elever nødvendigvis kan se ut. Transparens er viktig for både elever og den voksnes trygghet. Det må være terskelfritt mellom alle rom, og det er ønskelig med skyvedører i stedet for vanlige dører.

10.2 Elevenes opplæringsbehov

Alle elever skal gis et tilbud i samsvar med Kunnskapsløftets fagområder, også elever i spesialpedagogisk avdeling, men elever med vedtak om spesialpedagogisk undervisning vil i større eller mindre grad ha opplæringsbehov som avviker fra elever i ordinær undervisning. Selv om det er stor variasjon innad i denne gruppen, vil opplæringen i hovedsak ta sikte på å styrke elevenes selvhjelpsferdigheter, kommunikasjonsevner og sosiale ferdigheter. Det er et mål at elevene skal fungere best mulig i skole, fritid og hjemme. På lengre sikt er målet for disse elevene å fungere i et bofellesskap, dagsenter, vekstbedrift eller ordinære bedrifter. Skolens hovedoppgave blir å forberede elevene på et meningsfylt liv i samhandling med andre. Skolens pedagogiske virksomhet og utforming av rom og funksjoner blir avgjørende for at disse elevene skal få utvikle sitt potensiale og sitt talent i størst mulig grad, og at de får trene på og lære nødvendige ferdigheter og kompetanse.

Elever i denne gruppen har sammensatte funksjonshemninger, og alle vil ha behov for fysisk trening og fysioterapi – om enn i ulik grad og på ulik måte.

I møte med omgivelsene og andre elever og voksne i skolen skaper eleven kunnskap og egen opplevelse av seg selv. Den enkelte elev må bli sett som subjekt og aktiv aktør i eget liv. Dette elev- og læringssynet betinger at den enkelte elev blir sett og møtt ut fra sine unike egenskaper.

Organiseringen av elevgruppene må ivareta elevens behov for tilknytning og relasjon til faste voksne. Elevenes behov for oppfølging av voksne kan variere. Det kan for eksempel være en voksen på tre elever, eller tre voksne på en elev. Enkelte elever trenger skjermede omgivelser som sikrer oversiktighet, nærhet og tillit. Samtidig skal alle elever oppleve at de er del av et større fellesskap og samhandle med andre barn og voksne. Det er derfor avgjørende at bygget gir mulighet for inndeling i større og mindre grupper og gir rom for et varierende antall voksne. Elevens trivsel, læring og utvikling fremmes av god samhandling mellom skole og hjem, samt andre fagmiljøer. Utforming av arealer og funksjoner må gi rom for dette.

Med bakgrunn i elevenes opplæringsbehov har spesialpedagogisk avdeling behov for rom og arealer som gir muligheter for;

- å fremme åpenhet og samarbeid
- at sammensetning av grupper kan tilpasses endringer i funksjonsnivå
- effektiv utnyttelse av bemanning og areal
- å styrke elevens læring og utvikling av kompetanse og ferdigheter gjennom tilrettelegging av varierte læringsmiljø
- trening på dagliglivets hverdagsaktiviteter
- forberedelse til et yrkesliv i vekstbedrift eller dagsenter
- større variasjon i opplevelser, lek og erfaringer gjennom et stimulerende miljø
- plass til kroppslig trening, lek og aktivitet
- å gi språkstimulering og kommunikasjon gode vilkår
- trygghet, omsorg, hvile og ro
- å skape noe nytt

Videre er det særlig behov for at rom og funksjoner utformes i robuste materialer som tåler utagerende atferd. Kontaktpunkter og lignende må være i flukt med vegger, slik at elever ikke kan plukke det løs. Det er ønskelig å kunne åpne opp mellom noen rom og funksjoner, samtidig er det også behov for god lydisolering i denne avdelingen. Elevene her er ofte rullestolbrukere, og kan gjerne ligge på gulv for å trene, leke eller hvile. Det er ønskelig med varme i gulv.

10.3 Aktivitetsrom med kjøkken

Avdelingen skal ha et felles aktivitetsrom med kjøkken. Her skal det være mulig å tilberede varm og kald mat. Kjøkkenfunksjonene skal tilrettelegges for både elevers og voksnes bruk. Kjøkkenet skal utstyres med kjøleskap, komfyr/stekeovn, oppvaskmaskin, dobbeltvask med skåldesperre, høye skap og overskap som føres opp til tak for å unngå støvdeponering. Komfyr/stekeovn må sikres med hovedbryter til strøm, slik at elever ikke kan slå den på alene. Kjøkkenet må ha robuste fasiliteter med benke- og arbeidsplasser til at flere kan tilberede et måltid sammen. Kjøkkenet må tilpasses rullestolbrukere (hev-senk-innredning).

I tillegg skal det være bord for måltider og for aktivitet, sofakrok og arbeidsplasser for elevene. Kjøkkenet skal ha muligheter for sortering av avfall.

Rommet skal også kunne benyttes som formidlingsrom og må ha digitale løsninger og tavler som muliggjør dette.

Det skal være plass til trygg oppbevaring av medisiner i låsbart kjøleskap.

Rommet skal kunne deles i to med skillevegg.

10.4 Opplevelsesrom

I dette rommet skal elever samles til fellesaktiviteter, læring og sanseopplevelser. De skal kunne spille instrumenter, synge, se på og delta i teaterforestillinger, bevege seg og danse, se film eller spille pedagogiske dataspill på storskjerm. Rommet skal utstyres med følgende funksjoner:

- Plass til oppbevaring av instrumenter, rekvisitter og kostymer.
- Liten opphøyd scene med sceneteppe
- Danse og bevegelsesareal
- Det skal vurderes god lydisolering i rommet
- Gjennom lys, lyd og bilde skal rommet kunne endre karakter og stimuli.
- Arealene skal kunne møbleres med matter, sittesekker
- Projektor og stort lerret/tavle

Rommet skal gjennom lys, lyd og bilde kunne endre karakter og stimuli. Rommet bør utformes med visuelle og taktile effekter gjerne musikk, lysmuligheter, (fiberoptikk, bruk av UV lys, fysioakustisk stol, mv) og andre sansestimulerende produkter (aroma, vibrasjon, mv). Interaktivt gulv (for eksempel Ground FX) bør installeres. Her må kunne monteres hengekøye eller løvbladstoler og hopsaseler i tak. Ballbasseng, vannseng og kjempedyne er mye brukt i sanse-rom.

10.5 Læringsrom

Det skal etableres flere læringsrom for arbeid i grupper eller individuelt. Disse skal kunne innredes slik at de kan benyttes av elever med ulikt funksjonsnivå til ulike aktiviteter og for ulike gruppestørrelse.

Rommene skal være utstyrt for digital formidling og bruk av interaktive tavler og lignende.

10.6 Hvilerom, trening og fysioterapi

Elevene kan ha ulike diagnoser som krever hvile/søvn i løpet av skoledagen, eller tid for seg selv. Videre har ofte elever i denne avdelingen et stort behov for trening av fin- og grovmotoriske ferdigheter og fysisk aktivitet. I tillegg til enkelte timer i gymsal trenger de et rom for daglige økter med bevegelsestrening og fysioterapi. Det er derfor behov for et rom som kan ivareta disse funksjonene. Rommet skal utstyres med følgende funksjoner:

- Gulv, tak og vegger som tåler hard bruk
- Ribbevegg
- Takmontert hopsaseler og annet utstyr som må tåle mye vekt

- Det må tas høyde for at det er behov for løfteanordninger, skinner i tak i dette rommet.
- Gulvplass til matter
- Behandlingsbenk

10.7 Garderobe

Garderoben skal etableres i direkte tilknytning til avdelingen. Garderobene må ha tilfredsstillende plass slik at elevene kan bre ut klær på gulvet for å organisere påkledning og gode tørkemuligheter med varme i gulv og god ventilasjon. Det skal dimensjoneres for minimum 40 cm bredde garderobeplass per elev. Garderoben skal gi plass til alt yttertøy og skotøy tilpasset ulike årstider. Garderobe skal ha sittemuligheter, innredes med hyller med skuffer eller skap og det må være plass (rist) til oppbevaring av sko, slik at disse ikke trenger å stå på gulvet. Toalett og stelfunksjon skal være tilgjengelig fra garderobe. Hyller, skap eller skuffer skal i størst mulig grad kunne betjenes av elevene selv. Det må også være noen knagger og hyller til noe sko og yttertøy for voksne i elevgarderoben. De fleste elevene i denne gruppen kommer til skolen i taxi, og avstanden mellom inngang og avsetningsplass må være så kort som mulig. Elevene kan benytte hovedinngang, dersom det er den mest funksjonelle løsningen, selv om de da i løpet av skoledagen benytter en annen inngangsdør.

10.8 Stellerom og toalett

Det skal etableres et stellerom i tilknytning til garderoben. Her skal være veggmonterte HC-toalett, dusj i nisje (ikke kabinett) og hev-/senk stelleplass med tilgang til vask. Det må være plass til vaskemaskin og tørketrommel, samt dekontaminator på stellerommet. Her må også hyller/skap til forbruksvarer, elevenes skiftetøy og utstyr.

Det skal være ett separat HC-toalett i tillegg til HC-toalettet på stellerommet.

10.9 Lager

Arealet må tilrettelegges for tungt og plasskrevende utstyr og hjelpemidler til enkelte elever.

Differensierte hjelpemidler til bevegelseshemmede elever stiller store krav til lager og oppbevaring. Noe av dette kan være kaldt lager, men det må etableres et godt innelager i tilknytning til innvendige funksjoner. Aller helst bør et slikt lager ha inngang både fra utsiden og fra garderoben. Det er behov for å skylle av vogner/rullestoler/sykler, enten utenfor garderoben eller inne i lagerrommet.

I tillegg er det behov for et par mindre nærlager for læringsmateriell og undervisningsutstyr. Dette kan med fordel utformes som integrerte skyvedørsløsninger.

10.10 Personalfasiliteter

Avdelingsleder skal ha kontor sammen med skolens øvrige ledere. Pedagogarbeidsplasser skal etableres nær arbeidsrom for det øvrige pedagogiske personalet.

Ansatte deler garderobe og pauserom med skolens øvrige tilsatte, men det er behov for et voksentoalett i nærheten av denne avdelingen med enkel dusjmulighet. I elevgarderoben må det også være knagger og skohyller til noe yttertøy for de voksne.

Det er behov for møterom i tilknytning til avdelingen. Dette bør samlokaliseres med øvrig skole og alle møterom i skolen må kunne sambrukes.

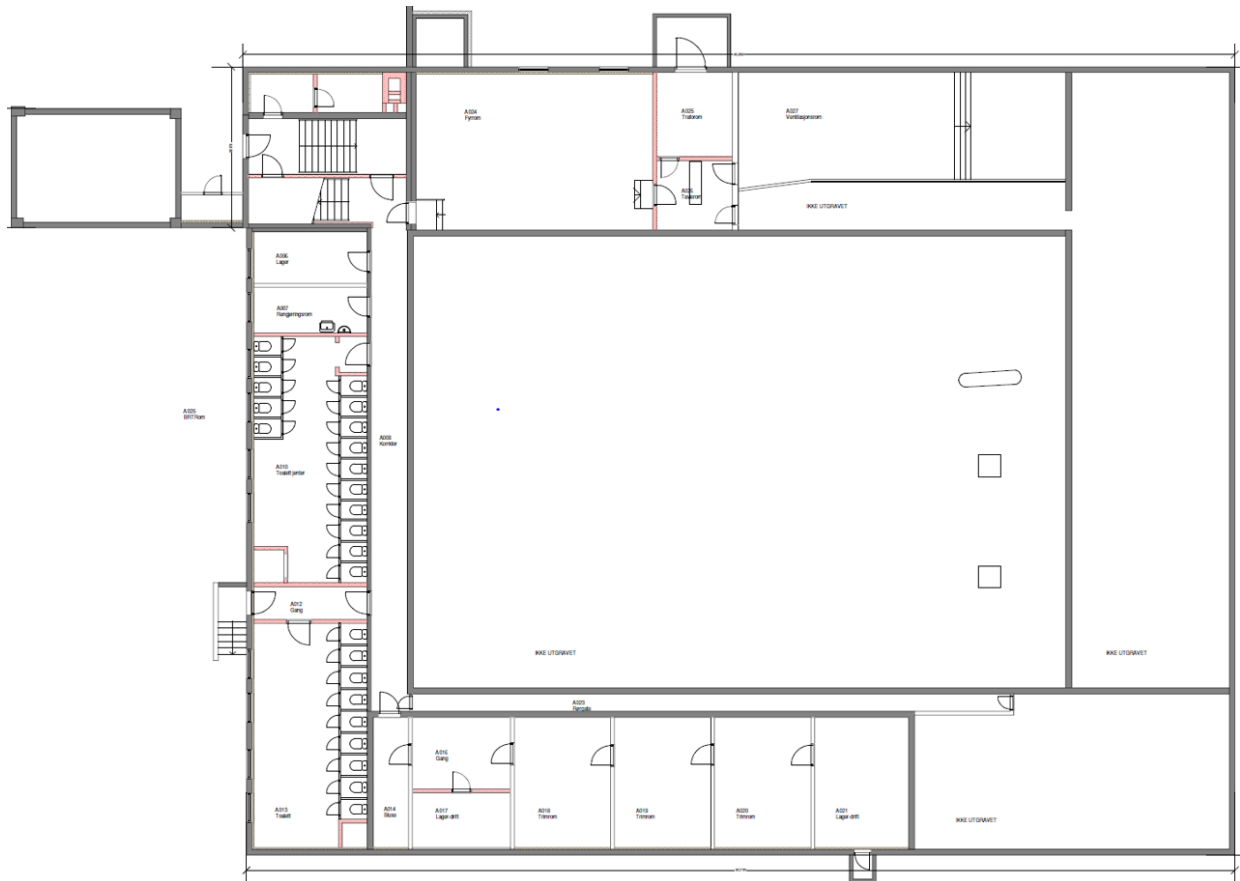
10.11 Uteområde

Det er behov for et kaldt lager med strøm for oppbevaring av sykler, akebrett, leker og lignende.

11. Romfordeling i Moheia videregående

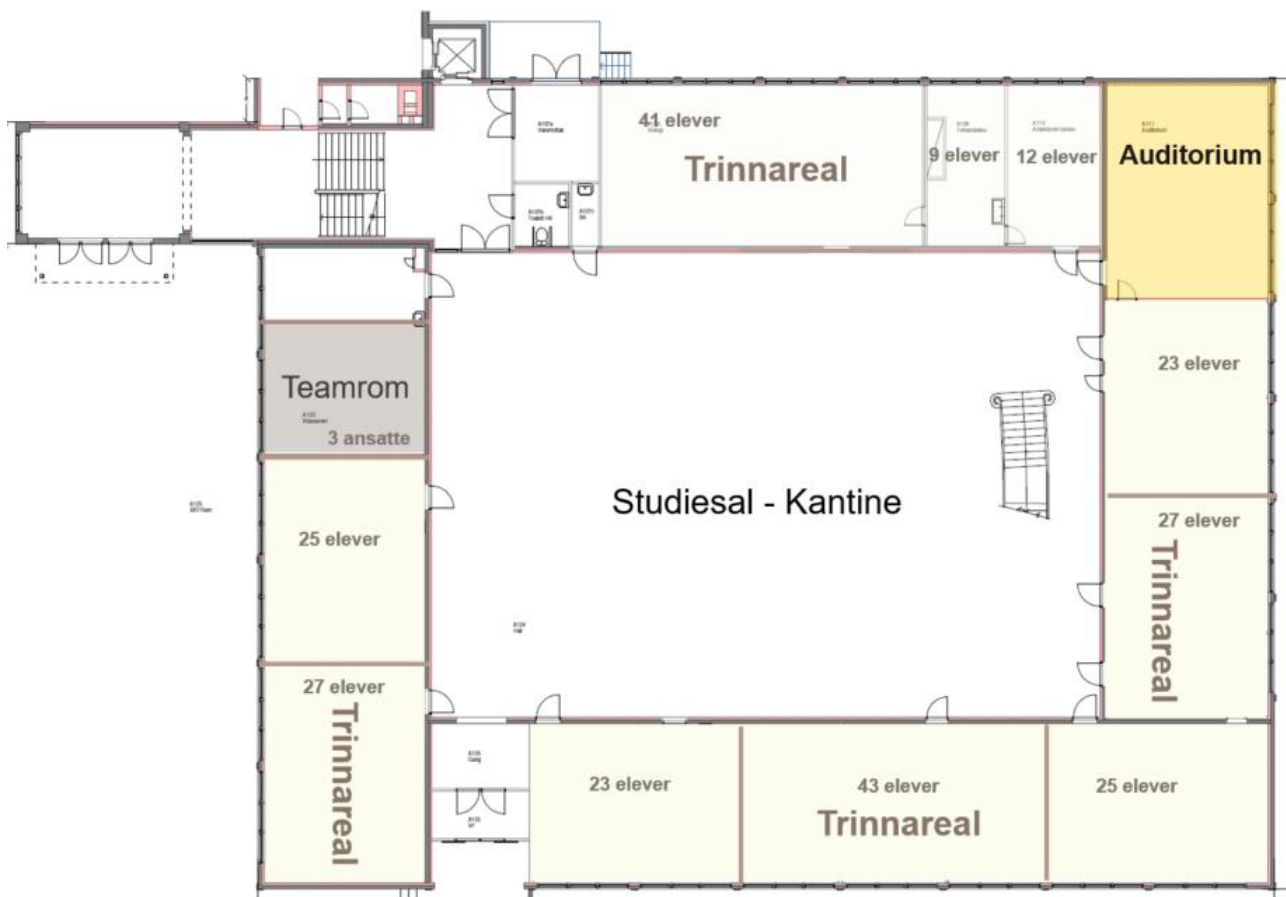
11.1 Bygg A – Hallbygg – plan U

Underetasjen bør bygges om til lærergarderober da de eksisterende garderoberne er omdisponert til teamrom.

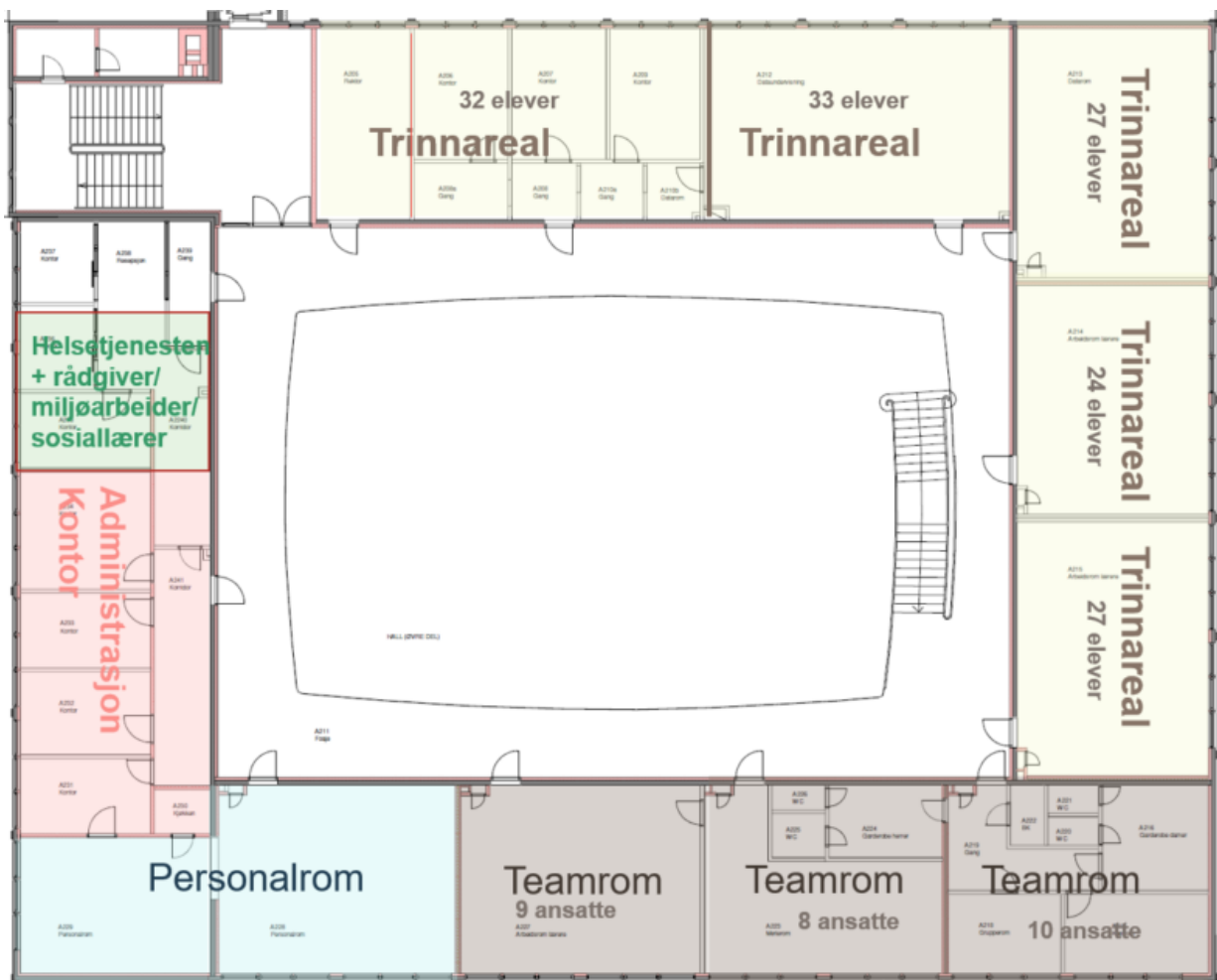
11.2 Bygg A – Hallbygg – plan 1

Etasjen tas i hovedsak i bruk som trinnareal med læringsrom og grupperom. Enkelte rom er i dag utformet som naturfagrom med demonstrasjonsbenk. Det kan vurderes å ta bort denne i enkelte rom, men minst ett av rommene skal beholde demonstrasjonsbenken, hyller og et tilstøtende forberedelsesrom. Hvilket naturfagrom med forberedelsesrom som videreføres avgjøres i senere fase. Auditoriet bevares. I hallen foreslås det å etablere studiesal og kantine gjennom å møblere rommet med ulike møbler og rom-i-rommet-løsninger.

11.3 Bygg A – Hallbygg – plan 2

I denne etasjen videreføres enkelte kontorer, personalrom og garderober. I deler av den ene kontorfløyen plasseres helsetjenesten og for eksempel rådgiver, sosialarbeider eller miljøarbeider. Tre kontorer med forrom bygges om til trinnareal. I tillegg tas fire av de største rommene i bruk som trinnareal, mens et av de mindre rommene benyttes til teamrom. Eksisterende møterom og garderobe med toalett foreslås ombygget til teamrom for lærere.

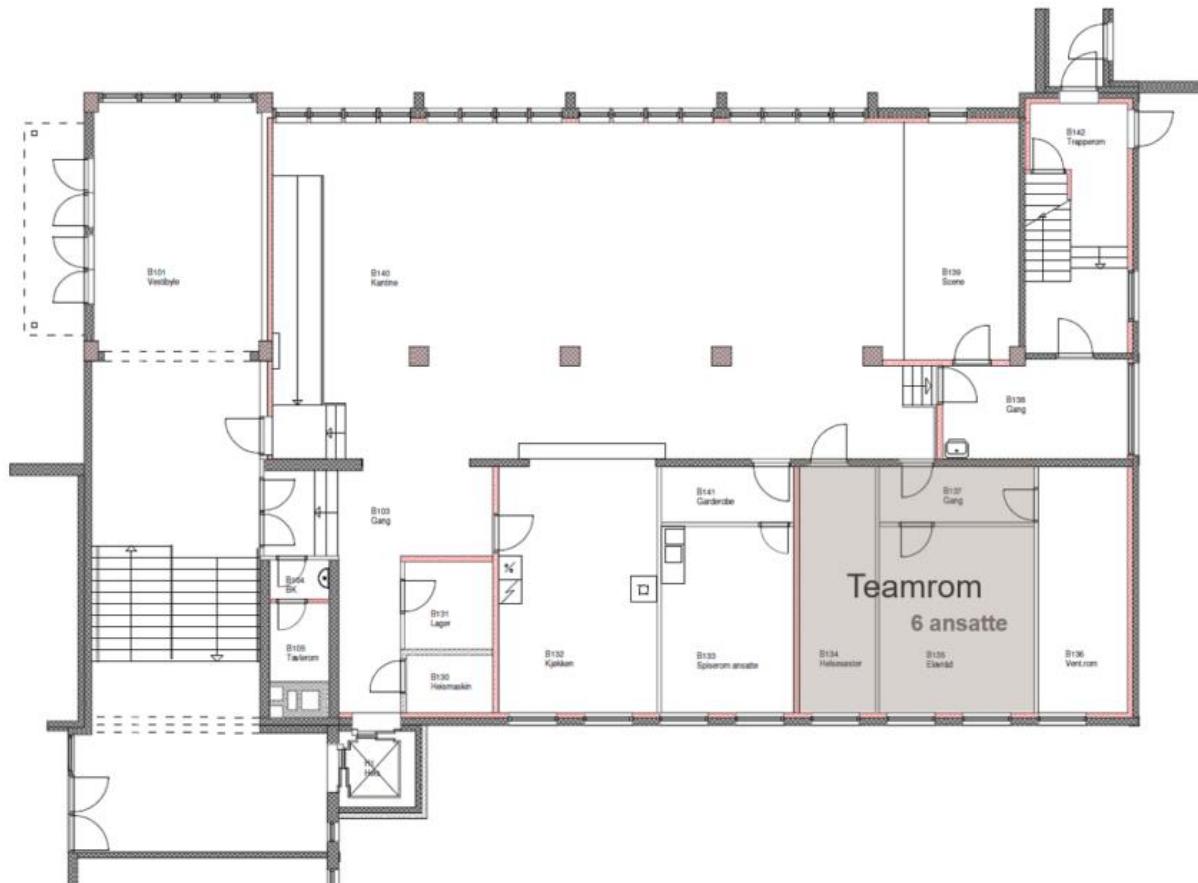
11.4 Bygg B – Høyblokk – plan U

Denne etasjen får ikke endret funksjon.

11.5 Bygg B – Høyblokk – plan 1

Det foreslås at eksisterende kantine med kjøkken bevares og at det etableres teamrom i tidligere møterom for elevråd samt kontor for helsesøster.

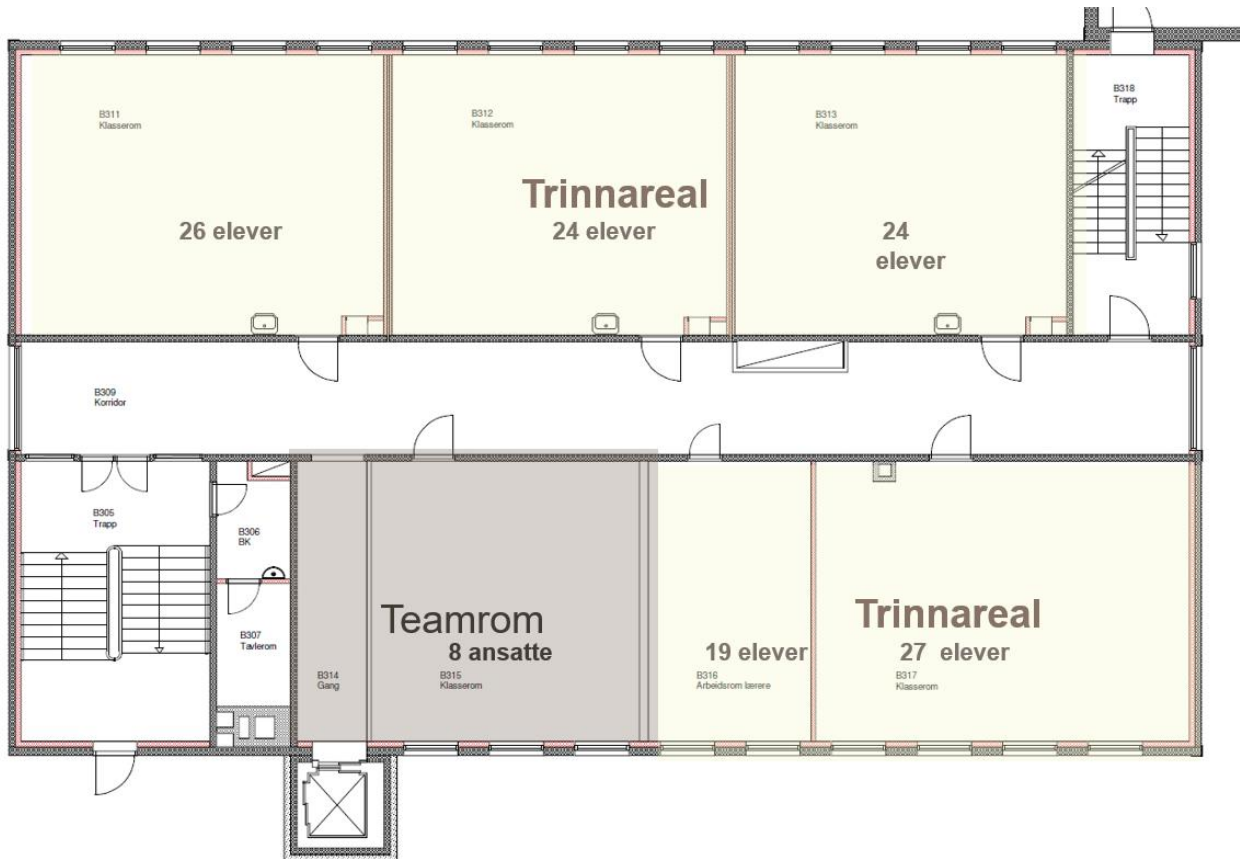
11.6 Bygg B – Høyblokk – plan 2

Denne etasjen tas i bruk som trinnareal og teamrom. Avsatt areal for teamrom må bygges om til et stort felles rom.

11.7 Bygg B – Høyblokk – plan 3

Denne etasjen tas i bruk som trinnareal og teamrom.

11.8 Bygg B – Høyblokk – plan 4

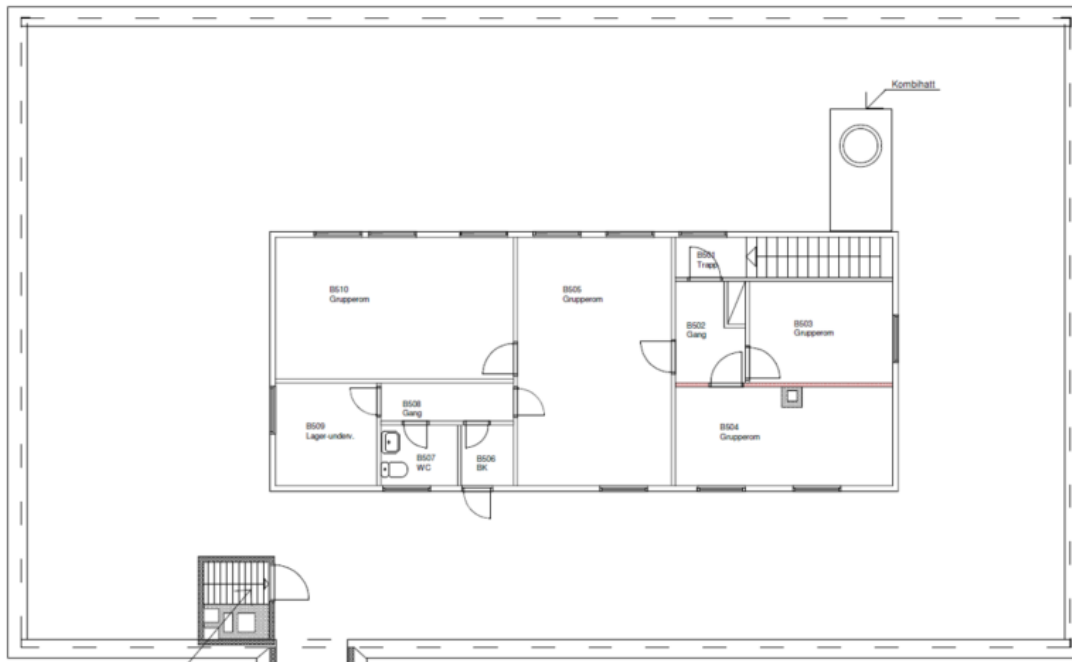
Denne etasjen tas i bruk som trinnareal og teamrom. Her ligger det imidlertid til rette for fire ulike løsninger som vist nedenfor. Det tidligere biblioteket er i to av alternativene delt av i to rom. Videre er det vist alternative løsninger med og uten teamrom.

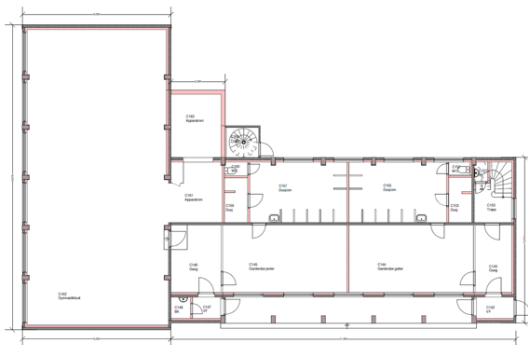
11.9 Bygg B – Høyblokk – plan 5

Denne etasjen kan ikke benyttes da det ikke er tilstrekkelig tilrettelagt med tanke på brann eller universell utforming.

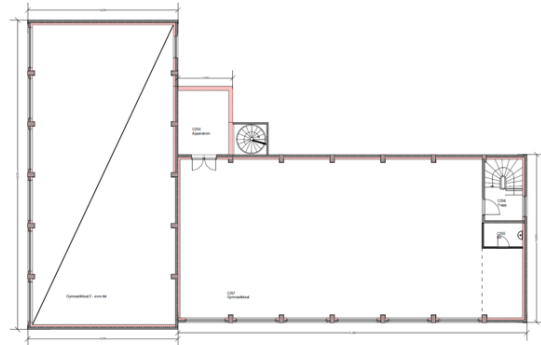

11.10 Bygg C – Gymsal

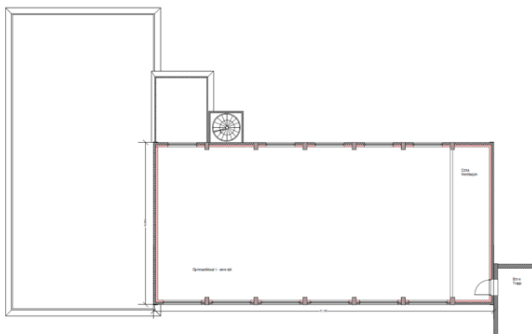
Hele bygget forutsettes revet.

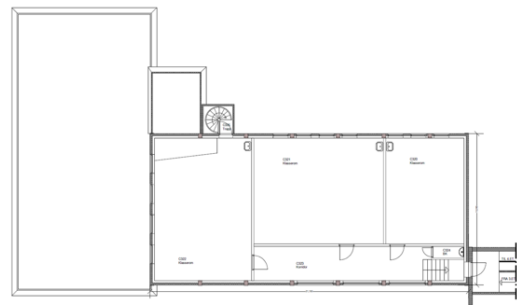
Plan 1	Plantegning	0000 000
Bygg C (Gymsal)		1:150
Polarsirkelen vgs - Moheia	Nordland fylkeskommune Eiendomsseksjonen	Dato: 25.11.2011
	Fylkeshuset 8048 8000	Ark: R2
		Skala: 1:150

Plan 2	Plantegning	0000 000
Bygg C (Gymsal)		1:150
Polarsirkelen vgs - Moheia	Nordland fylkeskommune Eiendomsseksjonen	Dato: 25.11.2011
	Fylkeshuset 8048 8000	Ark: R2
		Skala: 1:150

Plan 2a	Plantegning	0000 000
Bygg C (Gymsal)		1:150
Polarsirkelen vgs - Moheia	Nordland fylkeskommune Eiendomsseksjonen	Dato: 25.11.2011
	Fylkeshuset 8048 8000	Ark: R2
		Skala: 1:150

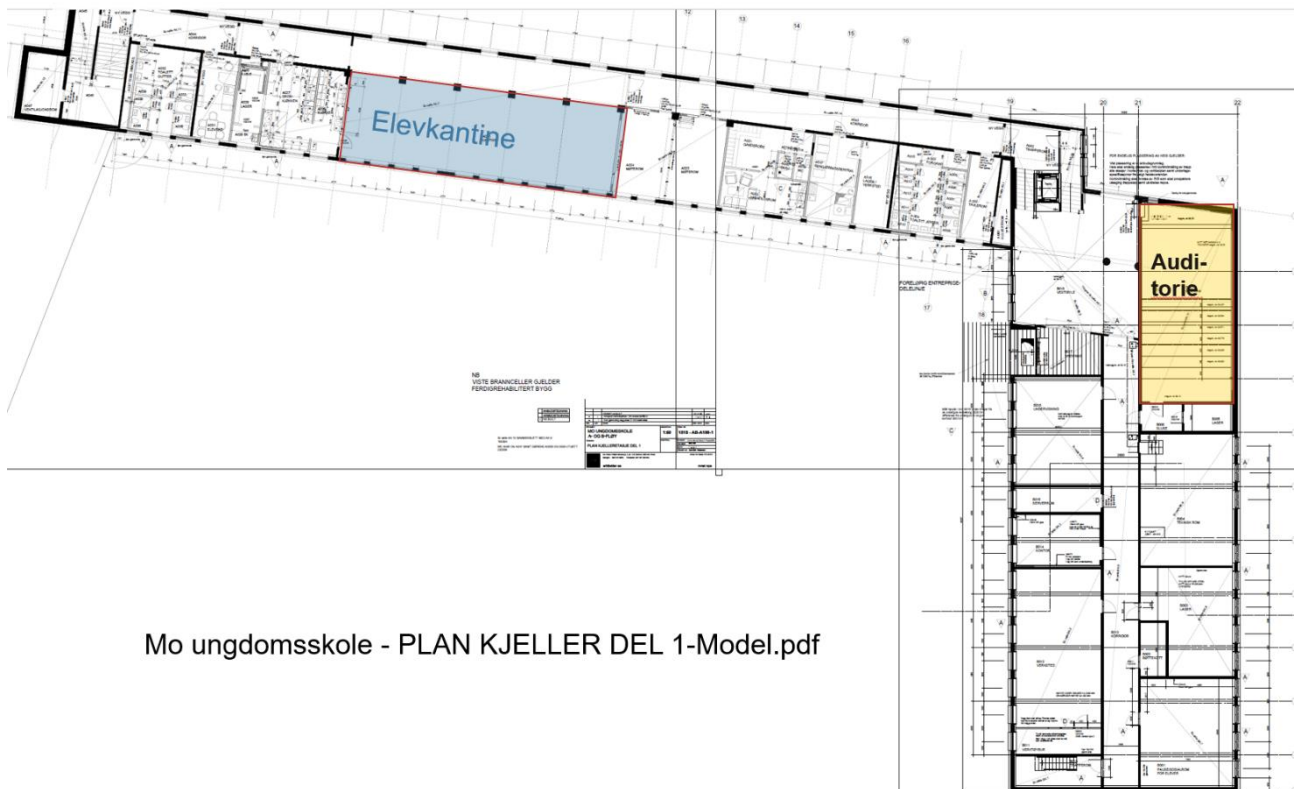

Plan 3	Plantegning	0000 000
Bygg C (Gymsal)		1:150
Polarsirkelen vgs - Moheia	Nordland fylkeskommune Eiendomsseksjonen	Dato: 25.11.2011
	Fylkeshuset 8048 8000	Ark: R2
		Skala: 1:150

12. Romfordeling Mo ungdomsskole

12.1 Plan Kjeller Del 1-Model

Denne etasjen videreføres i sin helhet. Det har vært vurdert å etablere garderober for alle elevene i den eksisterende elevkantinen, men det er ikke funnet egnet erstatning for kantinen. Forslaget er derfor forkastet. Auditoriet er funksjonelt. De øvrige rommene er imidlertid i begrenset grad egnet som undervisningsrom da de er belemret med ubehagelig lukt, dårlige dagslysforhold og noe utilgjengelige med tanke på effektiv logistikk og bevegelsesmønstre i bygget. Det er også mistanke om fukt- og muggproblematikk som gjør bruk uønsket av elever og personalet.

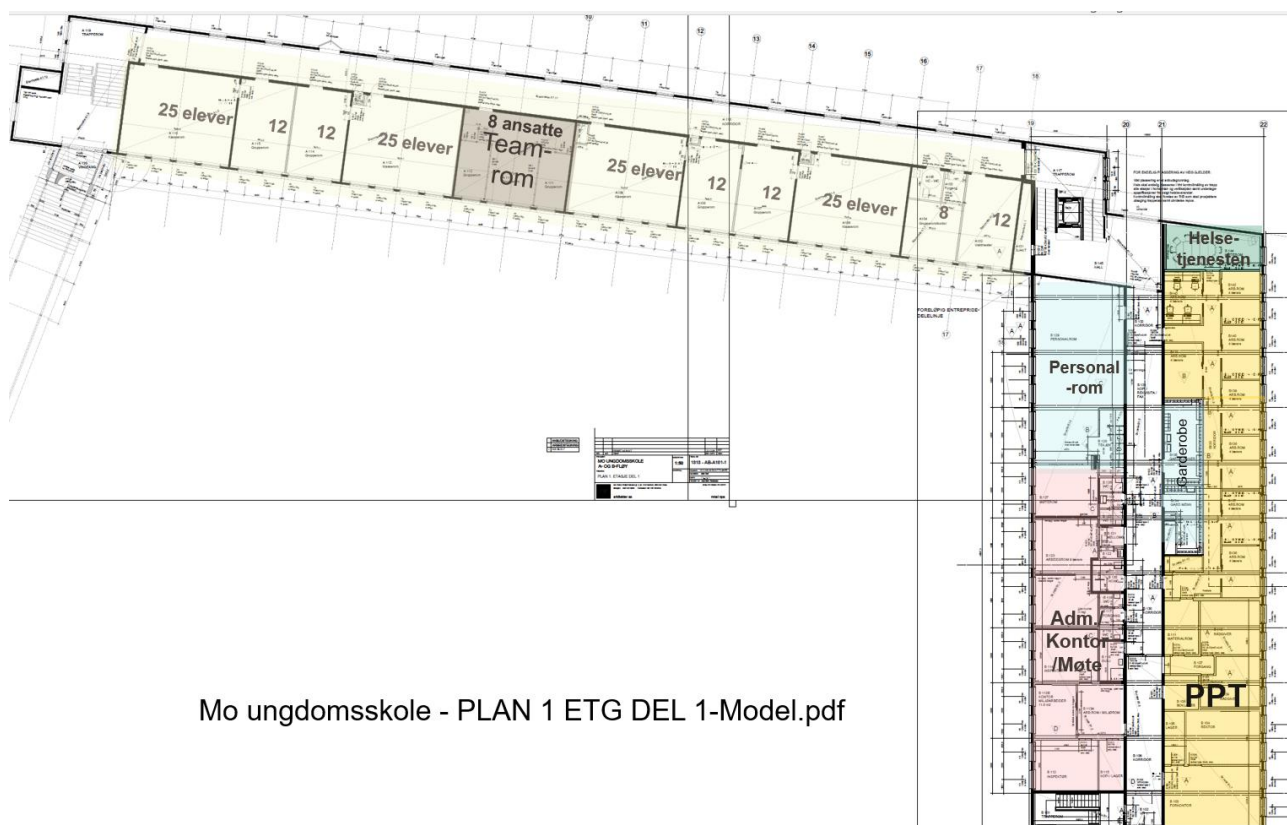

Mo ungdomsskole - PLAN KJELLER DEL 1-Model.pdf

12.2 Plan 1 ETG DEL 1-Model

Etasjen skal romme trinnarealer og teamrom. Dersom man finner egnet løsning for garderobe, som i dag er etablert i gangareal, samt at den økonomiske rammen tillater det, bør det vurderes å ta i bruk korridor og utforme læringsarealene mer variert og fleksibelt slik det er skissert i kapittel 7.2.

Personalrom og deler av kontorfløy videreføres. Kontorfløyen reduseres imidlertid noe ettersom skolefunksjonene lederteam og støttetjenester (helse, rådgivere, sosiallærere og lignende) fordeler seg på de to skolene. De tidligere teamrommene for lærere rommer ikke et helt trinn-team, og støtter dermed ikke opp under trinn-team-modellen som er valgt. Disse foreslås tatt i bruk for å huse pedagogisk psykologisk avdeling (PPT). PPT skal også disponere noen av de tidligere kontorene til administrasjon og ledelse, samt møterom. Helsetjenesten skal disponere tidligere møterom for å sikre nærhet til elever og usjenert adkomst.

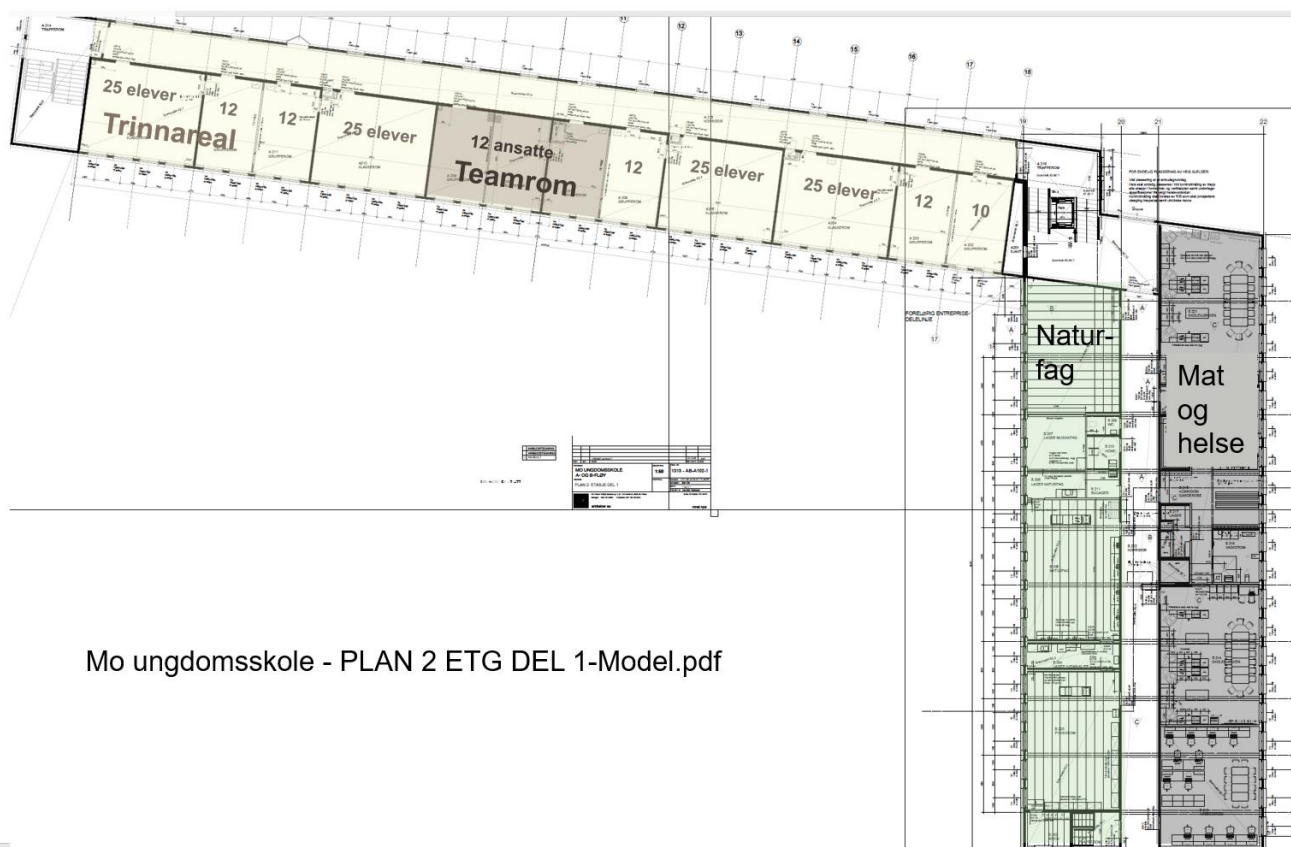

Mo ungdomsskole - PLAN 1 ETG DEL 1-Model.pdf

12.3 Plan 2 ETG DEL 1-Model

Etasjen skal romme trinnarealer og teamrom. Dersom man finner egnet løsning for garderobe, som i dag er etablert i gangareal, samt at den økonomiske rammen tillater det, bør det vurderes å ta i bruk korridor og utforme læringsarealene mer variert og fleksibelt slik det er skissert i kapittel 7.2. Teamrommet bør bygges om til et felles rom for hele teamet. Eventuelt et stort rom for arbeidsplasser og et tilhørende møte-/samtalerom.

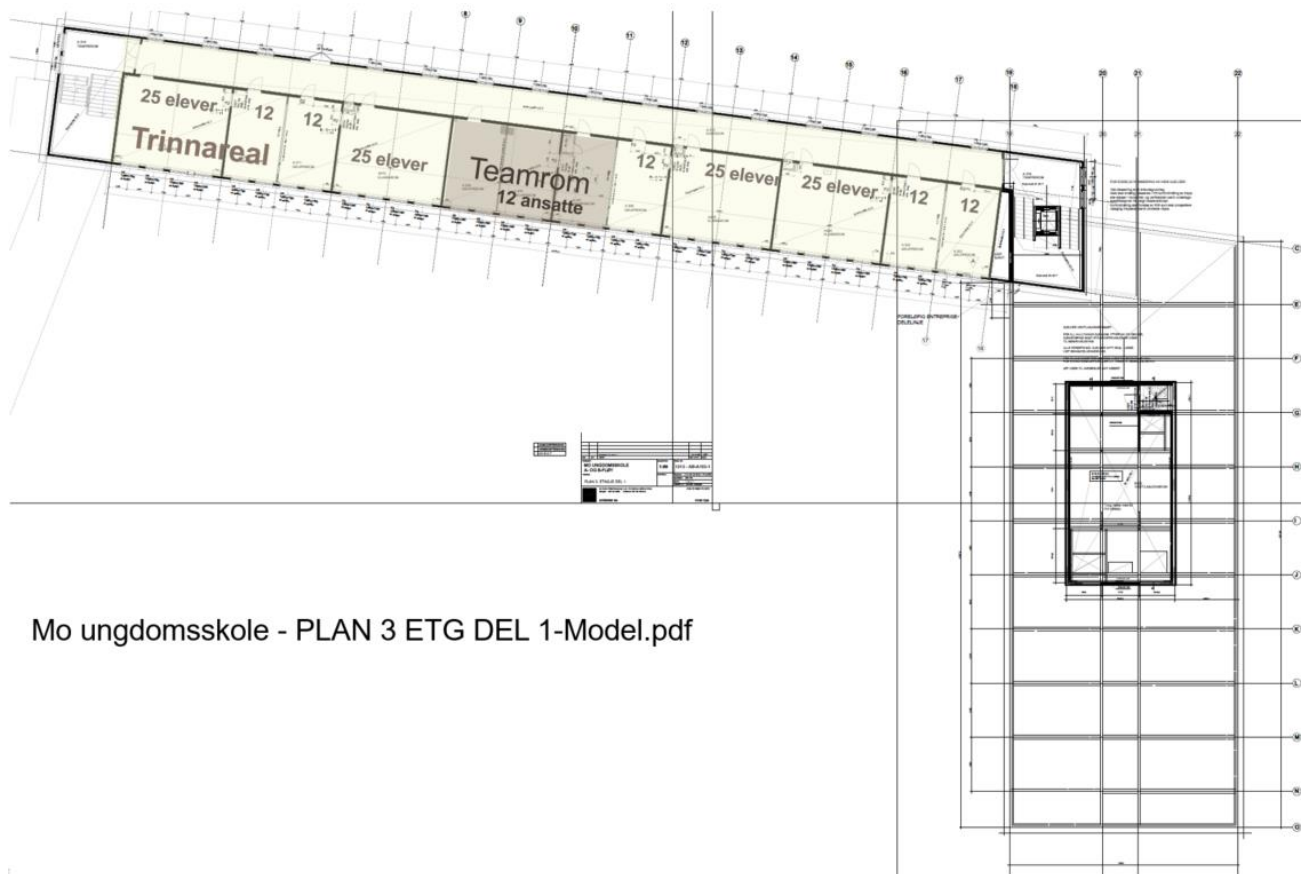
Naturfagrom videreføres i sin helhet. Musikkrommet benyttes som et realfag/teknologiverksted og inngår i naturfagavdelingen. Eksisterende skolekjøkken videreføres. Et tidligere undervisningsrom bygges om til et skolekjøkken nummer 3.

Mo ungdomsskole - PLAN 2 ETG DEL 1-Model.pdf

12.4 Plan 3 ETG DEL 1-Model

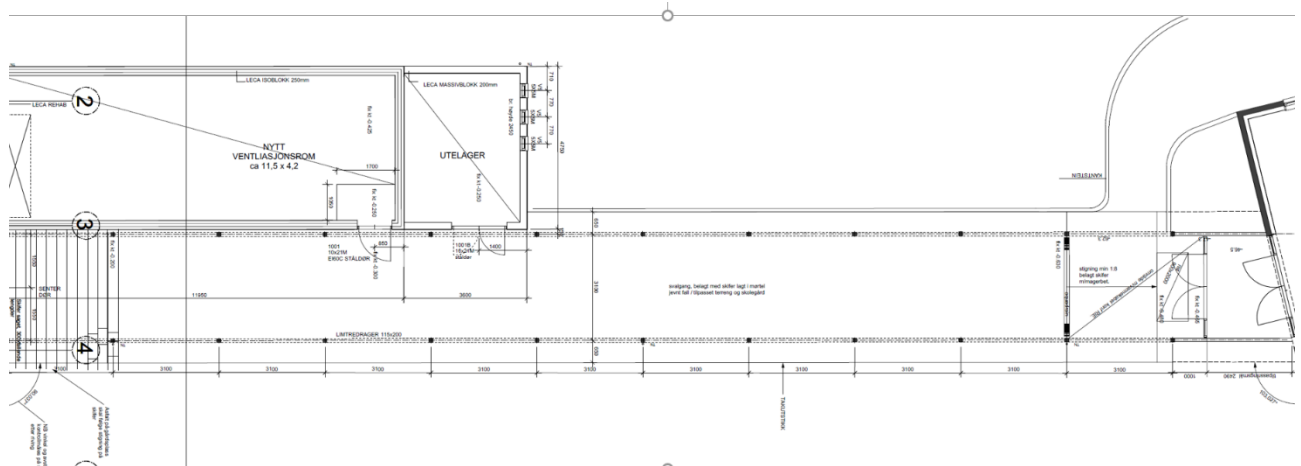
Etasjen skal romme trinnarealer og teamrom. Dersom man finner egnet løsning for garderobe, som i dag er etablert i gangareal, samt at den økonomiske rammen tillater det, bør det vurderes å ta i bruk korridor og utforme læringsarealene mer variert og fleksibelt slik det er skissert i kapittel 7.2. Teamrommet bør bygges om til et felles rom for hele teamet. Eventuelt et stort rom for arbeidsplasser og et tilhørende møte-/samtalerom.

Mo ungdomsskole - PLAN 3 ETG DEL 1-Model.pdf

12.5 D Fløy

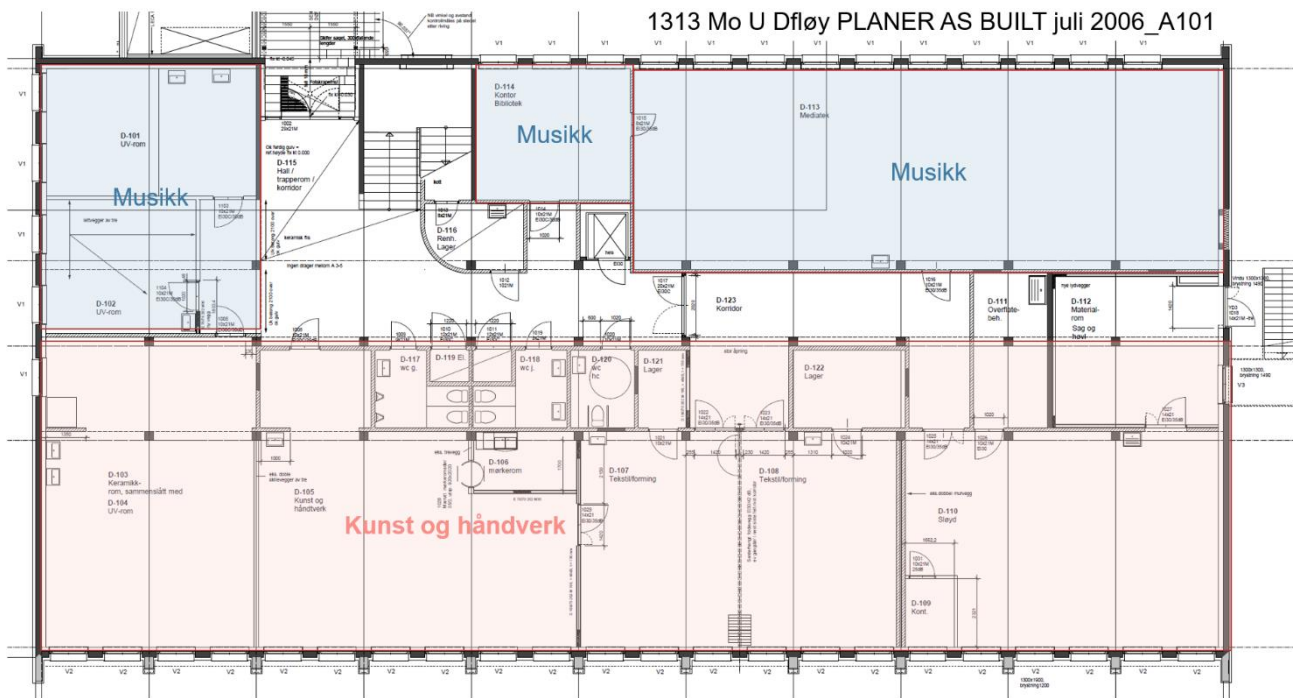
Svalgangen består.

1313 Mo U Dfløy PLANER AS BUILT juli 2006_A103.pdf

12.6 D-Fløy 1313

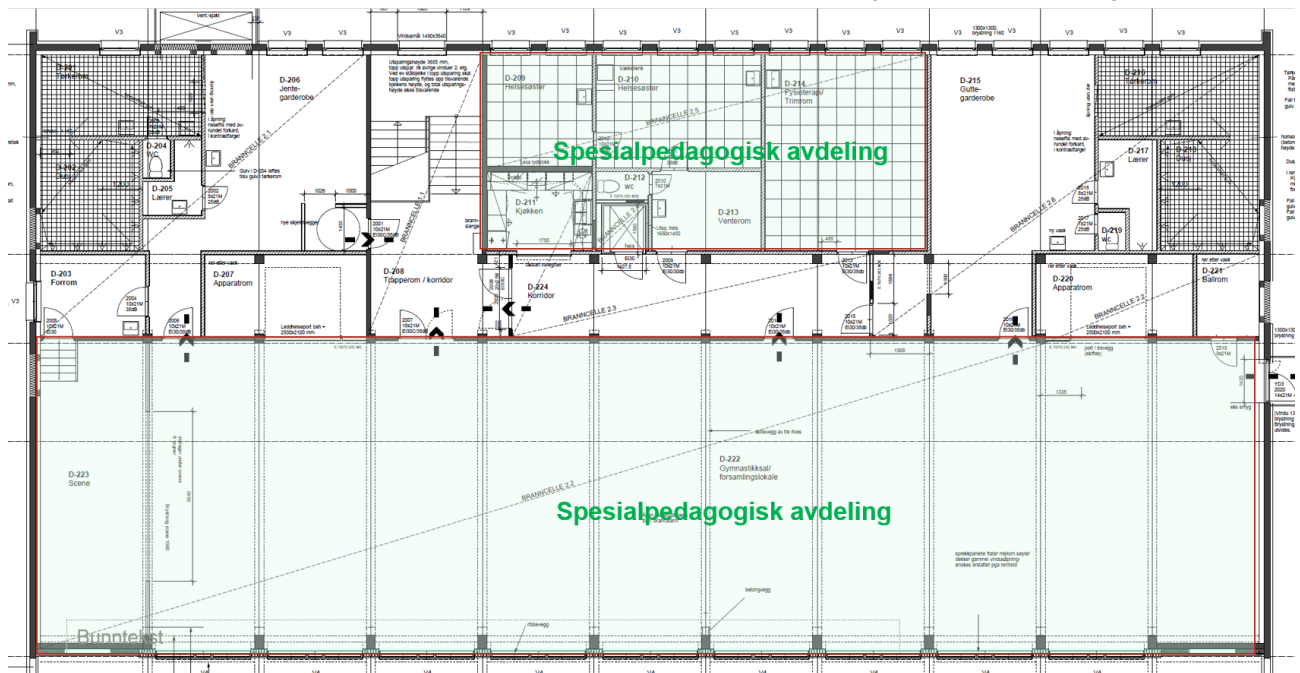
I denne fløyen foreslås det at tidligere bibliotekareal og et opprinnelig undervisningsrom erstattes av musikkrom. Den eksisterende kunst- og håndverksavdelingen tilbakeføres til sin opprinnelige funksjon og det gjøres nødvendige oppgraderinger av rommene som nå er provisorisk ombygd til spesialpedagogisk avdeling.

12.7 D-fløy

Gymsal med scene foreslås ombygd til spesialpedagogisk avdeling. Dersom det er behov for mer areal til denne avdelingen kan man i tillegg vurdere å bygge om garderobene.

1313 Mo U Dfløy PLANER AS BUILT juli 2006_A102

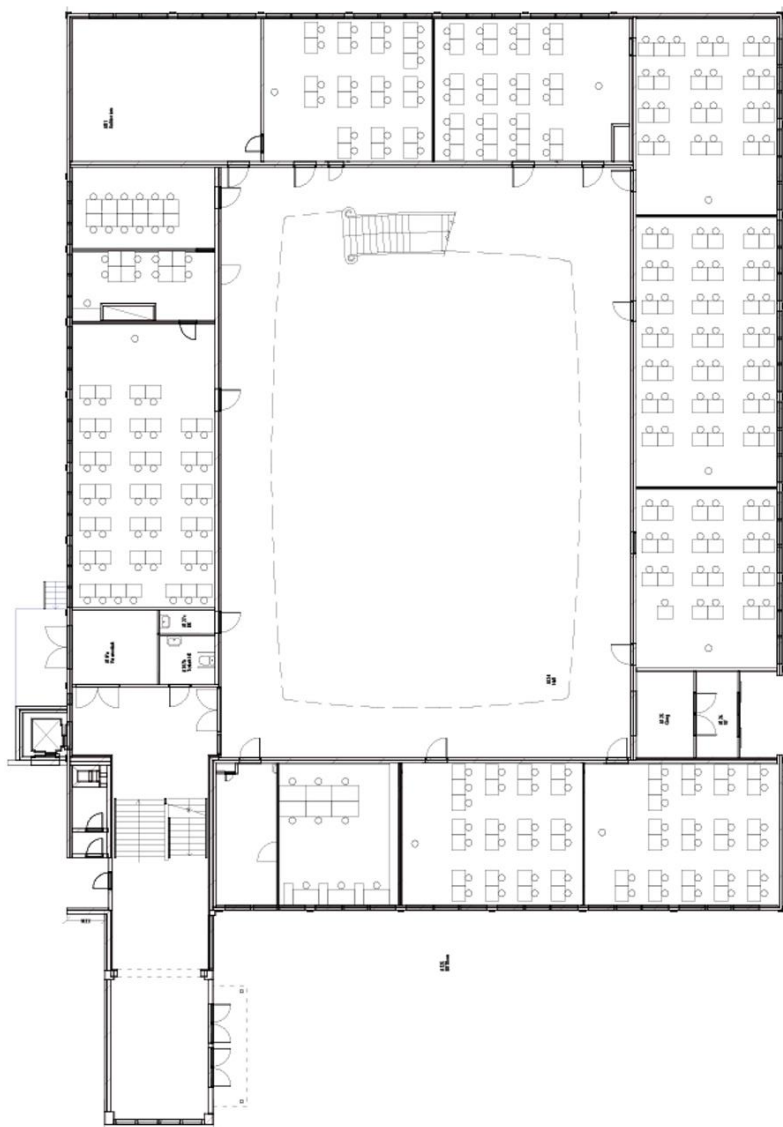

13. Utforming og innredning av rom og arealer i Moheia

Det er mulig å tenke seg at rom og arealer utformes noe ulikt med utgangspunkt i organisering av elever og valg av læringsaktiviteter. I dette kapittelet illustreres to alternative møbleringsplaner. Et alternativ med mer tradisjonelt formidlingsoppsett i klasserom og grupperom, og et alternativ med interiørvalg for en mer fleksibel og variert utforming og bruk av rom og arealer. Det er ikke alle etasjer som er relevante for en slik variasjon i interiørmessig utforming eller at det samme prinsippet gjør seg gjeldene for flere etasjer. Det er derfor gjort et utvalg av etasjer for å illustrere alternativene. Alle etasjer er ikke tatt med da det er prinsippene som er interessante å vise. I alle oppsett er det vist den samme løsningen for møblering av teamrom med lærerarbeidsplasser.

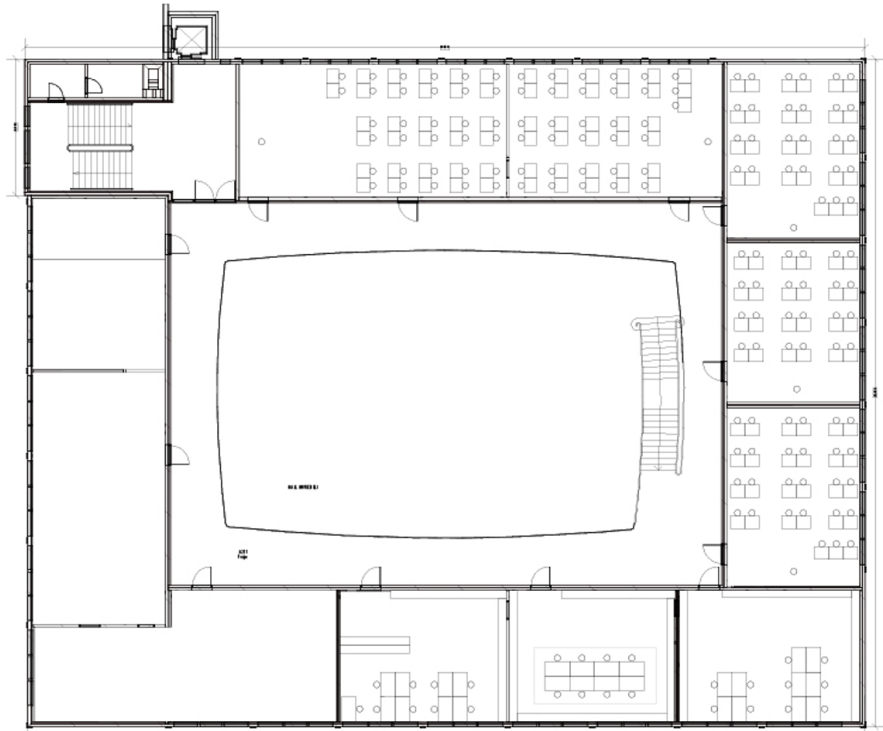
13.1 Bygg A – Hallbygg – plan 1

Tradisjonell formidlingssituasjon

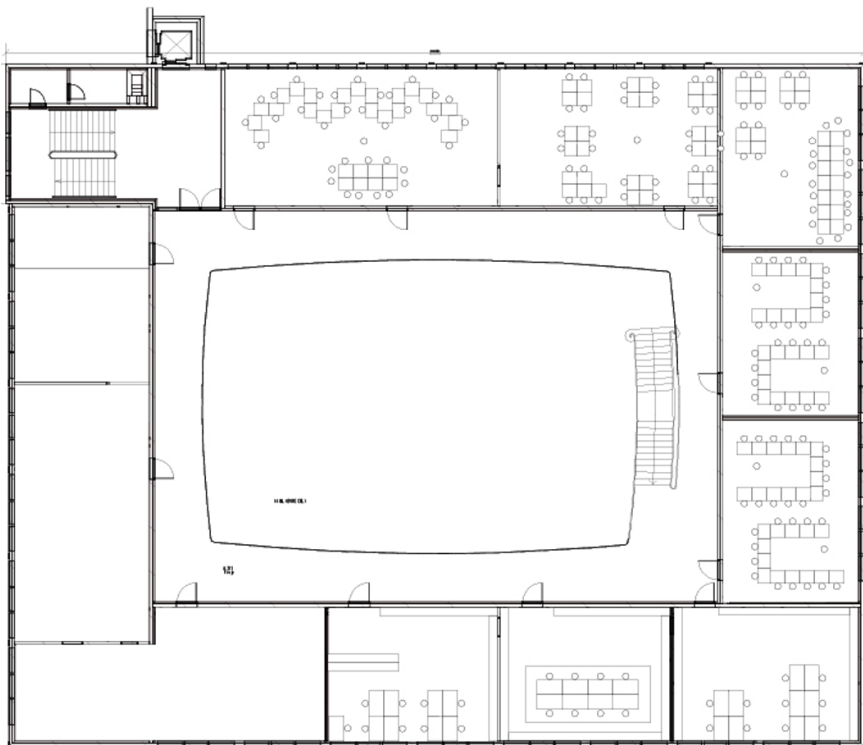

13.2 Bygg A – Hallbygg – plan 2

Tradisjonell formidlingssituasjon

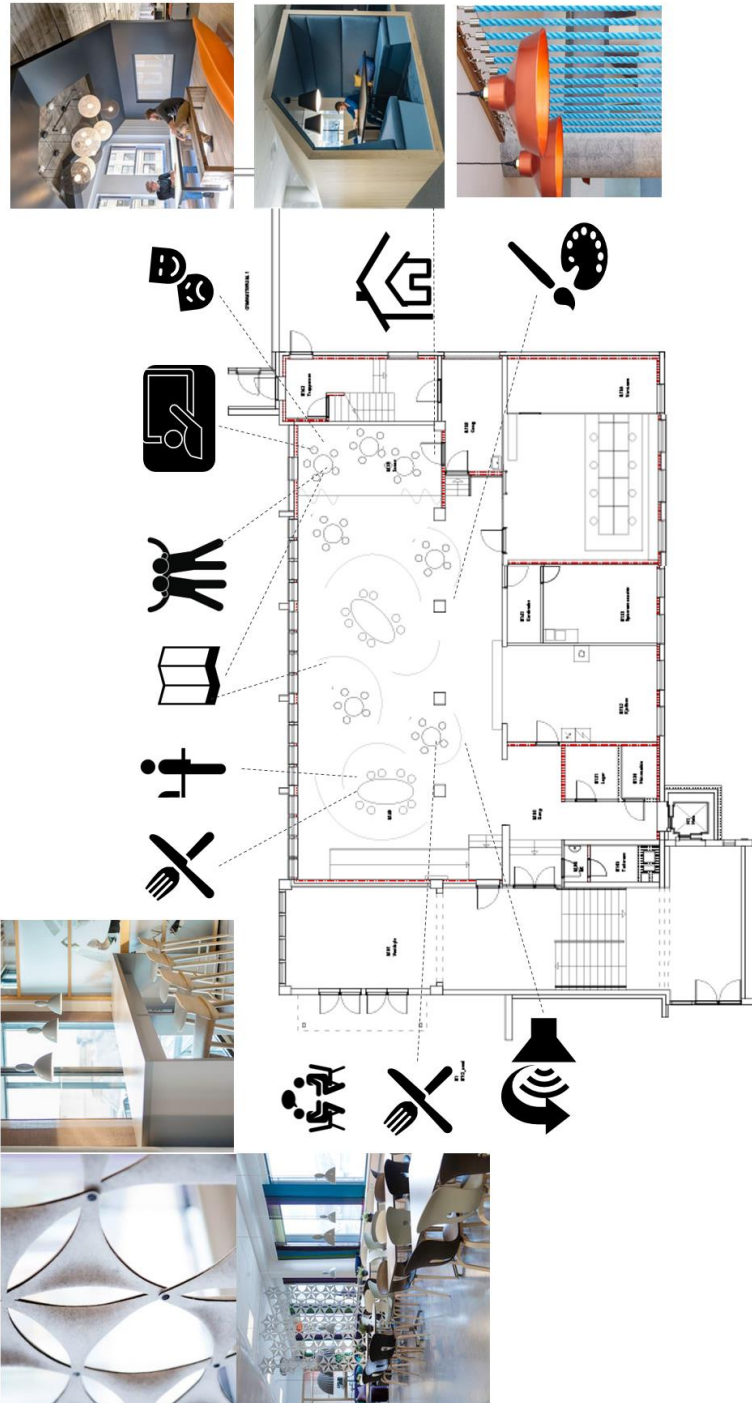

Fleksibel og variert utforming av det fysiske læringsmiljøet

13.3 Bygg B – Høyblokk – plan 1

Etasjen bevares med unntak av rom og arealer som benyttes til lærerarbeidsplasser. Her er vist hvordan kantinearealet kan utformes for også å kunne benyttes som alternative læringsmiljøer, og dermed være et tilskudd til mer ordinære formidlingsarenaer.

13.4 Bygg B – Høyblokk – plan 2

Tradisjonell formidlingssituasjon

Fleksibel og variert utforming av det fysiske læringsmiljøet

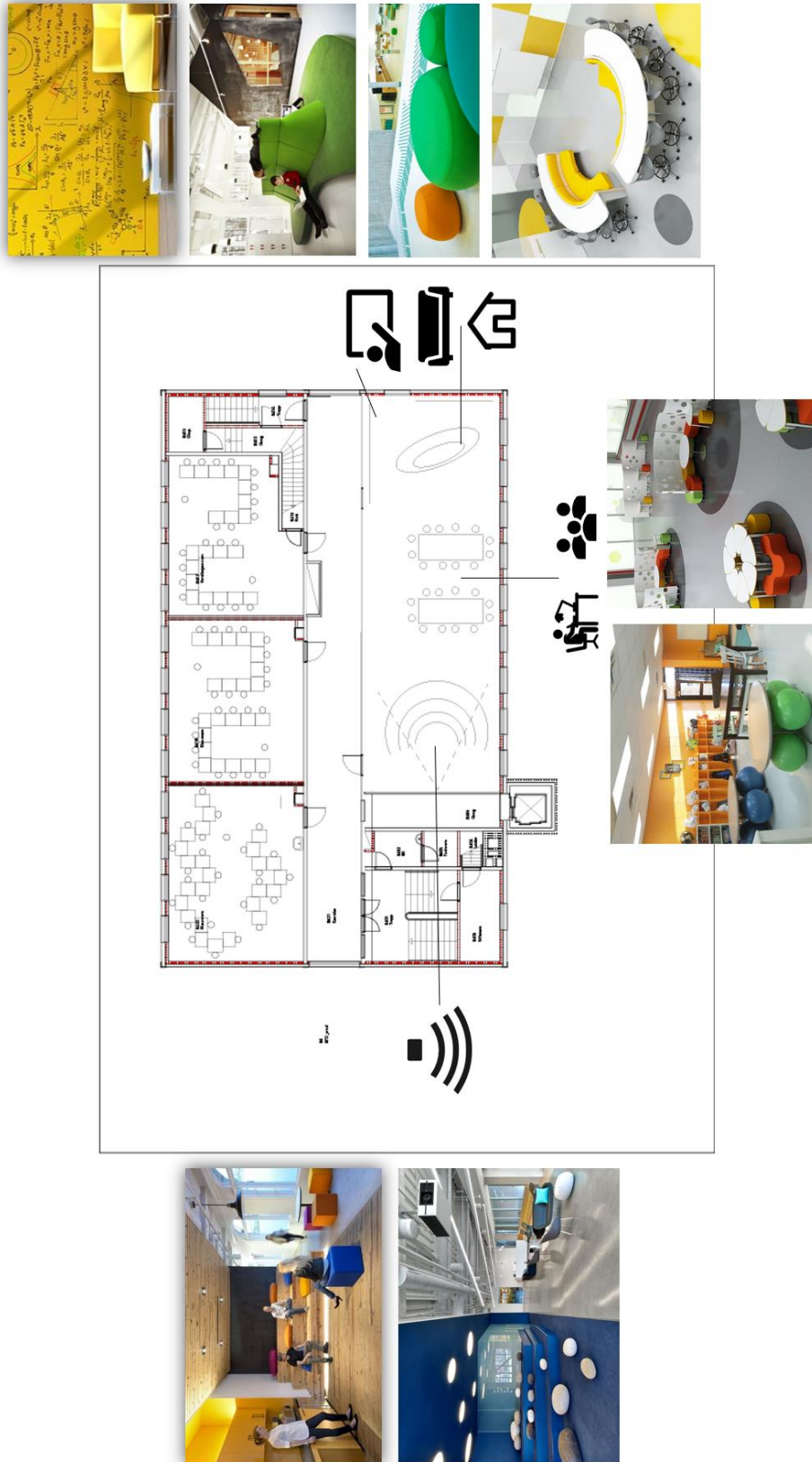

13.5 Bygg B – Høyblokk – plan 4

Tradisjonell formidlingssituasjon

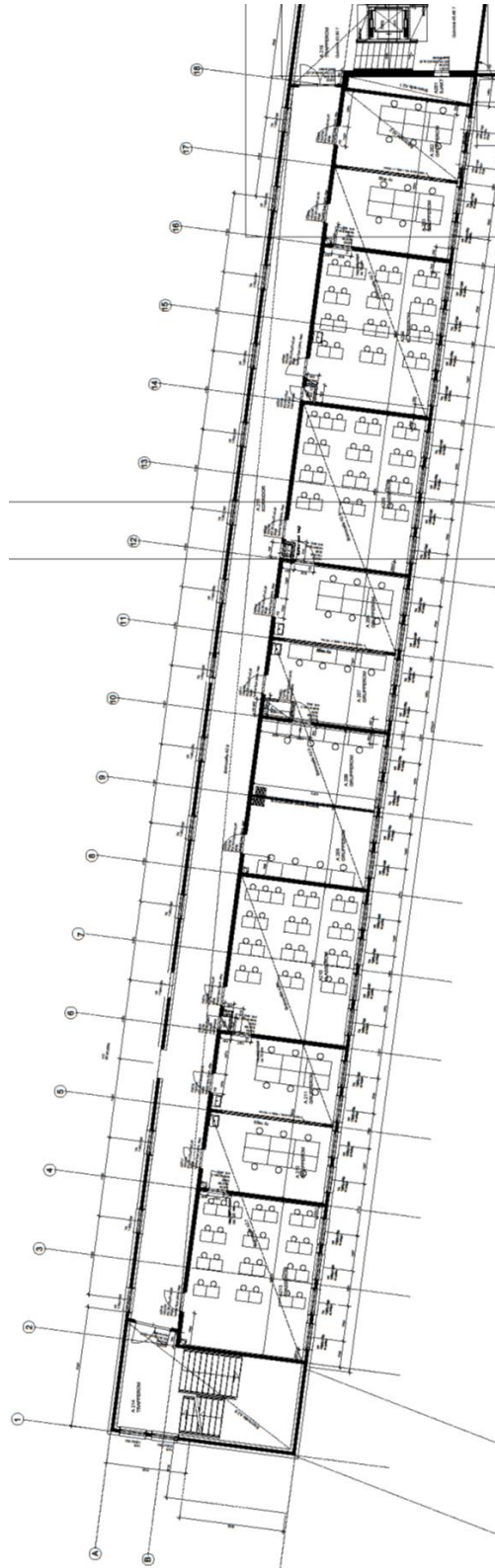

Fleksibel og variert utforming av det fysiske læringsmiljøet

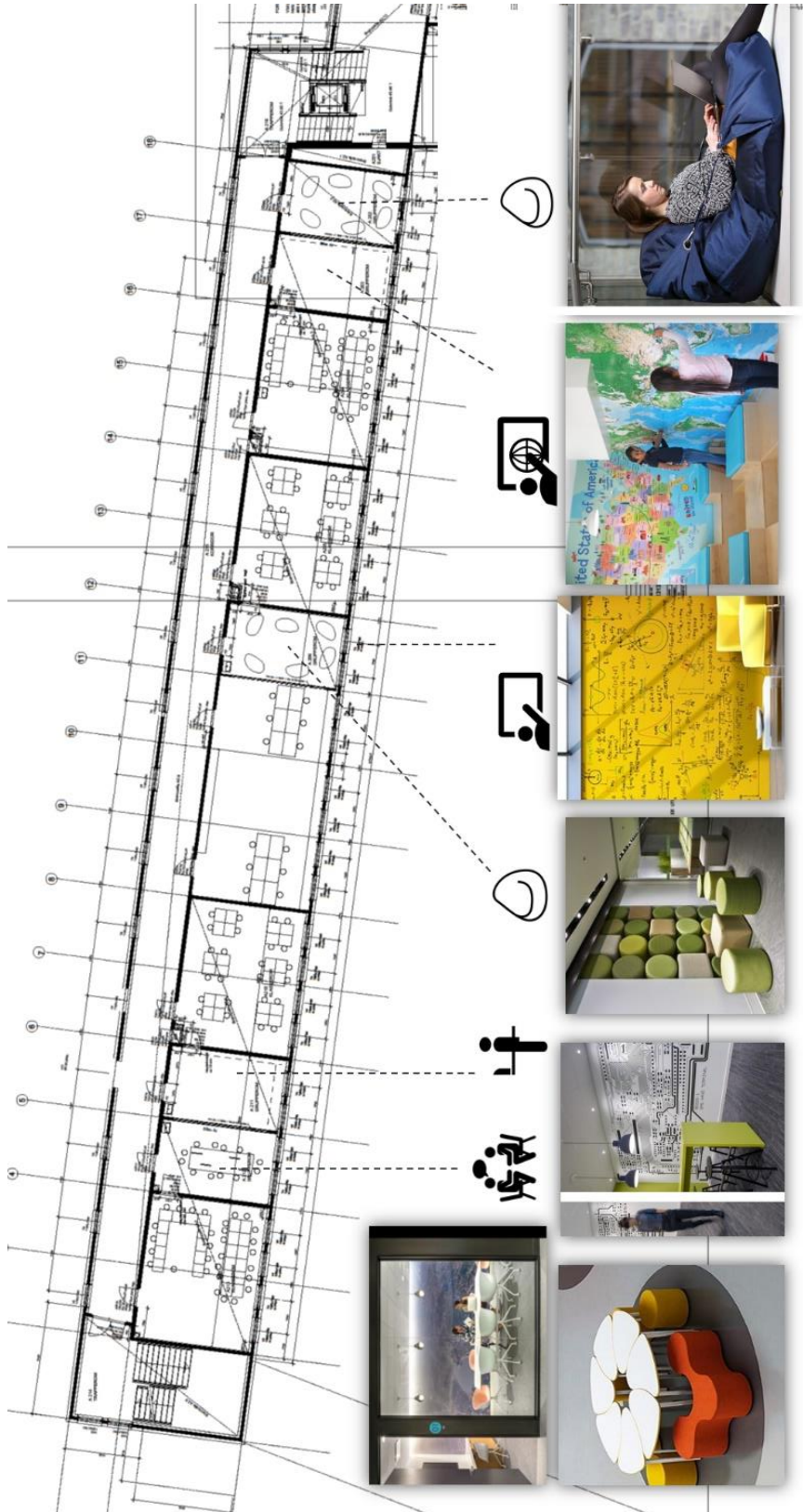

13.6 Plan 1 ETG DEL 1

Tradisjonell formidlingssituasjon

Fleksibel og variert utforming av det fysiske læringsmiljøet

Forskning og teorigrunnlag

1. Teori og forskning

1.1 Norske forhold

Utviklingen i Norge går mot færre og større skoler. Skoleåret 2016-17 var det 2858 grunnskoler i landet, en reduksjon på 100 skoler siden skoleåret 2012-13. I samme periode har elevtallet steget fra rundt 615 000 til 630 000. Forrige skoleår var det i snitt 220 elever per skole, en økning på 27 elever på ti år. Det er 172 skoler med mer enn 500 elever, og over 100 000 elever går på disse skolene. For ti år siden var det 119 slike skoler med til sammen 66 500 elever. I 2006 var det 1200 skoler med færre enn 100 elever, i dag er det under 900 slike skoler. Bare 7 prosent av elevene i Norge går på så små skoler (Utdanningsspeilet, 2017).

Tidligere stod det i opplæringsloven at en helst ikke skulle bygge grunnskoler med mer enn 450 elever (§9-5, 2.ledd). Dette ble endret i 2016. I høringsrunden ble en endring støttet av blant annet foreldreutvalget for grunnopplæringen, elevorganisasjonen, Skolelederforbundet, YS og alle fylkesmennene som uttalte seg. Utdanningsforbundet, UNIO, Skolenes landsforbund og LO støttet ikke endringen. Departementet argumenterte med at en må ha kjennskap til lokale forhold for å kunne bygge en best mulig skole og at en ikke ønsker å komme med nasjonale føringer som hindrer kommuner i å bygge store skoler. Endringen ble enstemmig vedtatt i Stortinget (Stortinget.no).

1.2 Norsk forskning

I Norge er det i hovedsak professor Thomas Nordahl (Sollien & Viak, 2008) som har drevet med forskning på sammenhengen mellom skolestørrelse og kvalitet. Resultatene fra hans forskning viser at elever i ungdomsskolen som kom fra små skoler utviste mindre grad av selvkontroll, altså evne til å ta hensyn til andre og uttrykke egne behov når nødvendig, enn elever som kom fra større skoler. Elever fra større skoler skåret også bedre på selvhverdelse (å være aktivt handlende og deltagende og å kunne gi uttrykk for egne meninger) enn elever fra mindre skoler. Disse funnene stemte overens med rapporteringen til lærerne, som selv mente at elevene fra de mindre skolene var mindre sosialt kompetente enn elever som hadde gått på større barneskoler. Det viste seg også at elevene fra de små skolene trivdes dårligere på ungdomsskolen, og de hadde et mer negativt syn på skolegang – både sosialt og faglig. Nordahls forskning viste at elevene fra de mindre skolene var overrepresentert i grupper med atferdsproblemer. Videre hadde

elevene fra de mindre skolene et klart dårligere forhold til både lærere og medelever på ungdomsskolen. Denne gruppen viste også mindre motivasjon og arbeidsinnsats. Resultatene i Nordahls forskning er utvetydige, men han har blitt kritisert for å ha forsket på et for lite utvalg elever. Nordahl har forsket på skoler i bare én kommune i Hedmark og det er ikke sikkert at man ukritisk kan overføre hans konklusjon til andre, og gjerne større, kommuner andre steder i landet.

Nordahl poengterer likevel at det sosiale samspillet elevene øver på i større skoler/grupper hjelper dem å utvikle sosiale mestringsstrategier de vil ha bruk for hele livet. Han understreker også at elevene fra de litt mindre skolene utvikler og får med seg en sosial og intellektuell kapital som ikke vil være hensiktsmessige for elevene i det videre utdanningsløpet. I denne argumentasjonen bygger Nordahl også på anerkjent internasjonal forskning, ikke bare på egne studier.

En masteroppgave fra 2015 konkluderte med at forskjellene i læringsmiljøet mellom små og store skoler ikke var like store som Nordahl påstod (Øvstehagen, 2015). Her var funnet at små skoler har høyere trivsel enn i store skoler, men også her er utvalget det er forsket på svært lite. Det er derfor problematisk å konkludere med at dette gjelder for alle kommuner eller skolekretser i landet.

En rapport fra Nordlandsforskning trekker frem at små skoler er viktige sosiale arenaer i mindre bygdesamfunn fordi mange lokale aktiviteter er knyttet til skolen. Disse små skolene har også lettere for å knytte til seg lokalsamfunnet i læringsaktivitetene. Små skoler er dermed gode til å tilpasse opplæringen til lokale forhold (Sollien og Viak, 2008).

1.3 Internasjonal forskning

I internasjonal sammenheng kan vi se til metastudier som tar for seg mange tusen skoler og hundretusenvise elever. John Hatties (2009) metastudier av 50 000 studier og mer enn 240 millioner elever er kanskje mest kjent. Hattie jakter på hva som har effekt på læringen. Hans konklusjon er at elevenes egenvurdering, forventninger og lærerens tilbakemelding har størst påvirkning på prestasjon. Ifølge Hattie har skolestørrelse en middels effekt (0,4), og ligger som nr. 63 på effektlisten. Hans konklusjon er at skolestørrelse har begrenset betydning for å kompensere for prestasjonsforskjeller. Det er viktig å legge til at hans metaforskning ikke har sett på størrelse på norske skoler.

Mesteparten av amerikansk forskning, som er toneangivende på dette feltet, har etter hvert konkludert med at den optimale skolestørrelsen ligger mellom 600 og 900 elever (Andrews, Duncombe & Yinger 2002 i Sollien og Viak, 2008), og at skolene gjerne kan være større etter hvert som elevene blir eldre. Her defineres en skole som stor når den har mer enn 1000 elever.

1.4 Økonomiske forhold

I et økonomisk perspektiv er større skoler mer kostnadseffektive enn mindre skoler. Kostnad per elev blir redusert, og skoleeier kan bruke mer ressurser på for eksempel opprusting av skolebygg, kompetanseheving av lærere, et bedre kulturtilbud i skolen, osv. Smådriftsulempen ved lavt elevtall er knyttet til faste kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (Bonesrønning, Borge, Haraldsvik og Strøm 2008). Større skoler vil lettere kunne drive sambruk av bygg og rom. Høyt elevtall generer mange kvadratmeter bygg, som kan bidra til å muliggjøre gode spesialrom som forskerrom, auditorium, blackbox, allrom, med mer. Slike skoler vil også kunne forsvare å ansette miljøarbeidere, helsepersonell eller andre yrkesgrupper i større grad enn mindre skoler. Det er ikke alltid like lett å se en direkte sammenheng mellom helsesøster/miljøarbeider og resultat på eksamen, men det er grunn til å tro at økt innsats på elevhelsen fører til større gjennomføringsgrad av skoleløpet. Store skoler kan også lettere inngå samarbeid med kulturskole og ansatte lærere med spisskompetanse som jobber i begge skoleslagene.

1.5 Skolestørrelse og resultater – justerte og ujusterte

Statistisk sentralbyrå har publisert en oversikt over skolebidragsindikatorene til alle grunnskoler i landet, og gjort en analyse av disse. Skolebidragsindikator er det resultatet en skole ville fått, dersom deres elevgrunnlag var gjennomsnittlig. Skolebidrag kan derfor brukes til å sammenligne skoler med ulik elevsammensetning, og gir ofte et annet bilde enn ujusterte resultater fra nasjonale prøver, eksamensresultater eller grunnskolepoeng. Skolebidragstallene trekker fra familiebakgrunn (foreldres utdanningsnivå, husholdningsinntekt og innvandringsbakgrunn) og elevenes tidligere resultater (justerte resultater).

Tabellene under viser at de minste skolene/trinnene ligger under snittet (snitt=3,4) når det gjelder ujusterte prøveresultater på alle trinn, mens de største skolene ligger over. Studiet til SSB viser også en klar positiv og signifikant sammenheng mellom ujusterte resultat og trinnstørrelse, spesielt på småskoletrinnet. Konklusjonen til SSB er at større trinn gir bedre resultater. Funnene viser også at det er en svak positiv sammenheng mellom trinnstørrelse og de justerte skolebidragene på mellom- og ungdomstrinnet. For den enkelte elev betyr dette at det er større sjanse å oppnå gode resultater på nasjonale prøver og eksamen som del av et større trinn, enn ved en liten skole. Gode resultater på nasjonale prøver og eksamen indikerer at elevene har adekvate eller gode grunnleggende ferdigheter, og et godt grunnlag for videregående skole.

Tallene fra SSB er hentet fra alle skoler i landet (se Tabell), og det handler om norske forhold. Tendensen er tydelig; på nasjonalt plan skårer elever på større trinn bedre på nasjonale prøver og eksamen. Når man justerer for foreldres utdanning mm er forskjellen mindre, men fortsatt tilstede. SSB melder også at de største skolene har mer stabile resultater over tid. Dette gjelder for både småskole-, mellom- og ungdomstrinnet.

Trinnstørrelse	Nasjonale prøver	Skolebidrag
5.trinn		
10 – 20 elever	3,2	3,3
20 – 50 elever	3,3	3,4
50 + elever	3,6	3,5
8.trinn		
10 –30 elever	3,3	3,4
30 –90 elever	3,4	3,4
90+ elever	3,5	3,4
10.trinn		
10 –30 elever	3,3	3,4
30 –90 elever	3,3	3,4
90+ elever	3,5	3,4

Tabell 1: Ujusterte nasjonale prøveresultater for 5. og 8. trinn + eksamensresultat 10.trinn og skolebidrag, nasjonalt snitt: 3,4 (SSB, 2017)

Med bakgrunn i SSBs analyser av læringsresultater på nasjonale prøver og eksamener, er det grunn til å tro at elever ved større skoler/trinn har et økt læringsutbytte sammenlignet med mindre skoler. Hvis Ranaskolen ønsker å øke elevenes læringsutbytte til et høyere nivå enn det levekårsindeks og foresattes utdanningsnivå tilsier, vil større skoler/trinn kunne øke muligheten for å nå dette.

1.6 Attraktiv og fleksibel arbeidsplass

Det kan være mange grunner til at større skoler skårer bedre på standardiserte tester og eksamener. Den viktigste enkeltfaktoren er læreren (Hattie, 2014), og da kan man trekke slutningen at de større skolene enten tiltrekker seg bedre og mer kompetente lærere, eller skaper dyktige lærere gjennom sitt utviklingsarbeid i skolen. Mest sannsynlig er det en kombinasjon.

For det første vil større skoler lettere kunne drive et mer profesjonelt og systematisk utviklingsarbeid. Større skoler vil ha en større administrativ stab som kan profesjonalisere skoledriften. Skolens

ledelse kan i større grad drive med utviklingsarbeid enn merkantil drift, som føring av lønn. Det er grunn til å tro at større enheter lettere kan rekruttere de beste skolelederne.

Ledelsen har videre et stort personale å spille på. Lærerne har muligheten for å jobbe i fagteam på en skole der flere lærere deler samme fagkrets. Sterke fagteam støtter lærerne i faglig fordypning, og å jobbe i team sikrer et jevnt og stabilt nivå på undervisningen. En skole som er utviklingsorientert og jobber i team har en større kollektiv kapasitet enn mindre skoler der den enkelte lærer er tvunget til å ha mer ansvar alene (Fullan, 2014). Den kollektive kapasiteten er ofte hovedforklaringen på hvordan skoler har klart å øke læringsresultatene.

Sannsynligvis er slike skoler med utviklingsorienterte fagmiljøer mer attraktive arbeidsssteder enn mindre skoler. Lærerutdanningen er nettopp endret til 5-årig masterutdanning, og lærerne som utdannes fremover vil trolig ha mer fokus på fag og fagmiljøer enn de tradisjonelle allmennlærerne som har en større fagkrets, men mindre fordypning. Store kombinertskoler vil kunne romme både faglærere fra ungdomsskolen og mer tradisjonelle allmennlærere med fokus på tverrfaglighet. Å kunne kombinere styrkene til disse gruppene vil være en fordel for elevenes læring.

Fag som musikk, mat og helse, kunst og håndverk, naturfag og kroppsøving krever spesialrom for å kunne nå intensjonen i læreplanverket som styrer skolen. For å kunne utnytte spesialrommene optimalt er den beste løsningen, logistikkmessig, en fire parallell barneskole (opptil 700 elever) og en seks parallell ungdomsskole (opptil 500 elever) eller dobling av dette.

Med tanke på de nye kompetansekravene til lærere er det også lettere for større skoler å fylle stillinger og fag, da det fra 2025 kreves 30 studiepoeng for å undervise i norsk, engelsk og matematikk på barnetrinnet og 60 studiepoeng på ungdomstrinnet, og 30 studiepoeng i alle andre fag på ungdomstrinnet. I en del fag, som de praktisk-estetiske fagene og naturfag på ungdomstrinnet, er timetallet så lavt at det er vanskelig å skape et fagmiljø på en liten skole. Å være minst to lærere med samme fag/fagkrets er viktig for å skape et utviklingsorientert fagmiljø. For å få et tilstrekkelig godt fagmiljø og mulighet til å utnytte en faglærers kompetanse i fulltidsstilling bør en barneskole ha minst 430 elever og en ungdomsskole ha minst 350 elever. Større skolen kan være enda mer fleksibel og har enda større potensiale for å skape gode interne fagmiljøer. I forlengelsen av dette vil det også være lettere for større ungdomsskoler å tilby flere valgfag og språkfag enn mindre skoler – både på grunn av et mer faglig allsidig personale og større elevgruppe.

1.7 For store forhold for elevene?

Flere forskningsrapporter påpeker at mindre skoler ofte har et bedre miljø enn større skoler. Nordlandsforskningen (Sollien og Viak, 2008) konkluderer med at det i små skoler er mer kontakt mellom elever gjennom lek og læring på tvers av alder og kjønn. En tendens i forskningen er at miljøer som er opptatt av fellesskap vil foretrekke mindre skoler for alle, mens de som er mer opptatt av læringsutfallet anbefaler større skoler (Howley, Strange, Bickel, 2000).

Det er nok et reelt problem at noen skoler kan oppleves for store for enkeltelever, slik det blir vanskelig å finne sin plass i elevgruppen. I Storbritannia har ideen om «schools within schools» fått god grobunn (Wallace, 2009). For å sikre elevenes tilhørighet deles skolen opp i mindre enheter (250-900 elever), slik at elevene ikke må forholde seg til en gigantisk skole. Disse enhetene fungerer som selvstendige skoler innenfor samme bygningsmasse og deler på noen tjeneste og funksjoner. Rapporter og forskning viser at skolene opplever mindre mobbing, mindre frafall, større foreldreengasjement, lærerne er mer fornøyde og man finner et styrket forhold mellom elevene. Skolen skal hverken være for stor eller for liten. Det handler derfor om å lage gode små miljøer i den store helheten.

«Bergen kommune har uttalt at nye skolebygg i kommunen utformes med «hjemmeområder for trinn/grupper av klasser, med samhandlingsarenaer og møteplasser, desentraliserte lærerarbeidsplasser og inngangspartier. Dermed skapes det mindre enheter innad for å mellom annet sikre tettere kontakt mellom barn og voksne» (Høringsuttalelse til opplæringsloven, 2015). Når skoleeier tar slike hensyn kan man kanskje sikre at store skoler ikke oppleves som for store for enkeltelevne.

I internasjonal forskning påpekes det at mindre skoler vil være fordelaktig i områder der foreldrene har lav sosioøkonomisk status og for visse elevgrupper (elever i risikosoner). Det er også kommet frem i norsk forskning at mindre skoler er flinkere til å bruke lokalsamfunnet som læringsarena. (Sollien og Viak, 2008) Det er likevel viktig å huske at «mindre» skoler i internasjonal forskning er skoler med mindre enn 600 elever.

1.8 Stortingsmeldinger og fremtidens skole

Meld. St. 28 (2015 – 2016) «Fag – Fordypning – Forståelse» er grunnlaget for en fornyelse av læreplanen og sier mye om hvordan fremtidens skole skal være i Norge. Meldingen gir tydeligere signaler om mer fokus på dybdelæring, lærestrategier, selvregulert læring, og mer faglig fordypning i enkeltemner og noen tverrfaglige emner.

Meld. St. 28 (2015 – 2016), NOU 2014:7 «Elevenes læring i fremtidens skole» og Meld. St. 21 (2016 – 2017) «Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen», understreker alle at rundt 65 prosent av barna som begynner på skolen i dag vil arbeide i næringer og yrker som ennå ikke finnes. Det har skjedd en massiv omveltning i arbeidsmarkedet fra rutine-preget manuelt og kognitivt arbeid, til arbeidsoppgaver som krever helt andre ferdigheter, som problemløsning, digital kompetanse, samhandling, veiledning, fleksibilitet og tilpasning. Det er avgjørende for fremtidens arbeidsmarked at dagens elever lærer disse ferdighetene i skolen. Derfor må skoler, uavhengig av størrelse, legge til rette for at barna lærer disse ferdighetene. Større skoler, med et mer sammensatt personale med ulike kompetanser vil kanskje lettere kunne skape en skolehverdag preget av elevaktiv læring med fokus på læring for fremtiden. Slike skoler vil lettere kunne drive et internt utviklingsarbeid og endre praksis for å nå intensjonen til Meld. St. 28.

1.9 Konklusjon

I diskusjonen rundt sammenheng mellom skolestørrelse og kvalitet må vi ofte gå til internasjonal forskning. En rimelig konklusjon er at andre faktorer enn skolens størrelse er viktigere for å skape god kvalitet, men at skolens størrelse kan fungere som en katalysator for å få på plass andre viktige momenter, som et sterkt fagmiljø blant lærerne og en utviklingsorientert ledelse.

Fra norsk hold er Nordahl tydelig i sin forskning på at elever fra større barneskoler lykkes bedre på ungdomsskolen enn de fra mindre barneskoler. Analysen fra SSB av nasjonale prøver og eksamensresultater fra alle landets grunnskoler over mange år konkluderer med at større trinn får bedre, og mer stabile, resultater.

I tillegg vet man at større skoler med større personale, elevgruppe og bygg gir flere muligheter i form av fagteam, fagtilbud til elever, organisering av timeplaner, team og rom/læringsarealer.

Mindre skoler klarer i større grad å knytte seg til lokalmiljøet og bruke lokalmiljøet som en ressurs i opplæringen. Mindre skoler har naturlig nok også en tydeligere plass i nærmiljøet, da forholdene vil være mindre og tettere. Dette må de større skolene lære av.

Kilder

Bonesrønning, Borge, Haraldsvik og Strøm 2008, Ressurser og resultater i grunnopplæringen: forprosjekt, Senter for økonomisk forskning, Trondheim

Fullan, M., 2014, Å dra i samme retning. Et skolesystem som virker, Kommuneforlaget, Oslo

Garuer, S., Ryan, C., 2013, Small School: The Myths, Reality, and Potential of Small Schools.

Hattie, J. (2009). Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement. London: Routledge

Meld. St. 21 (2016 – 2017) «Lærelyst – tidlig innsats,

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-21-20162017/id2544344/>

Meld. St. 28 (2015 – 2016) «Fag – Fordypning – Forståelse»,

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-28-20152016/id2483955/>

NOU 2014:7 «Elevenes læring i fremtidens skole»,

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2014-7/id766593/>

Sollien, T.H. og Viak, A., 2008, Sammenhengen mellom skolestørrelse og kvalitet. Lokalisert 15.02.15 på http://skoleanlegg.07.no/asset/2027/1/2027_1.pdf

Steffensen, K., Ekren, R., Zachrisen, O.O., Kirkebøen, L.J., 2017, Er det forskjeller i skolars og kommuners bidrag til elevenes læring i grunnskolen? En kvantitativ studie, Statistisk sentralbyrå, Oslo

<https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/dokumentasjonsnotat-om-skole-og-kommunebidragsindikatorer-i-grunnskolen>

Stortinget, Voteringsoversikt for sak: endring i opplæringslova,

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/Voteringsoversikt/?p=64520&dnid=1>

Utdanningsdirektoratet, 2017, Utdanningsspeilet: tall og analyse av barnehager og grunnopplæringen i Norge, <http://utdanningsspeilet.udir.no/2017/>

Prop. 72 L (2015-2016) Endring i opplæringslova,

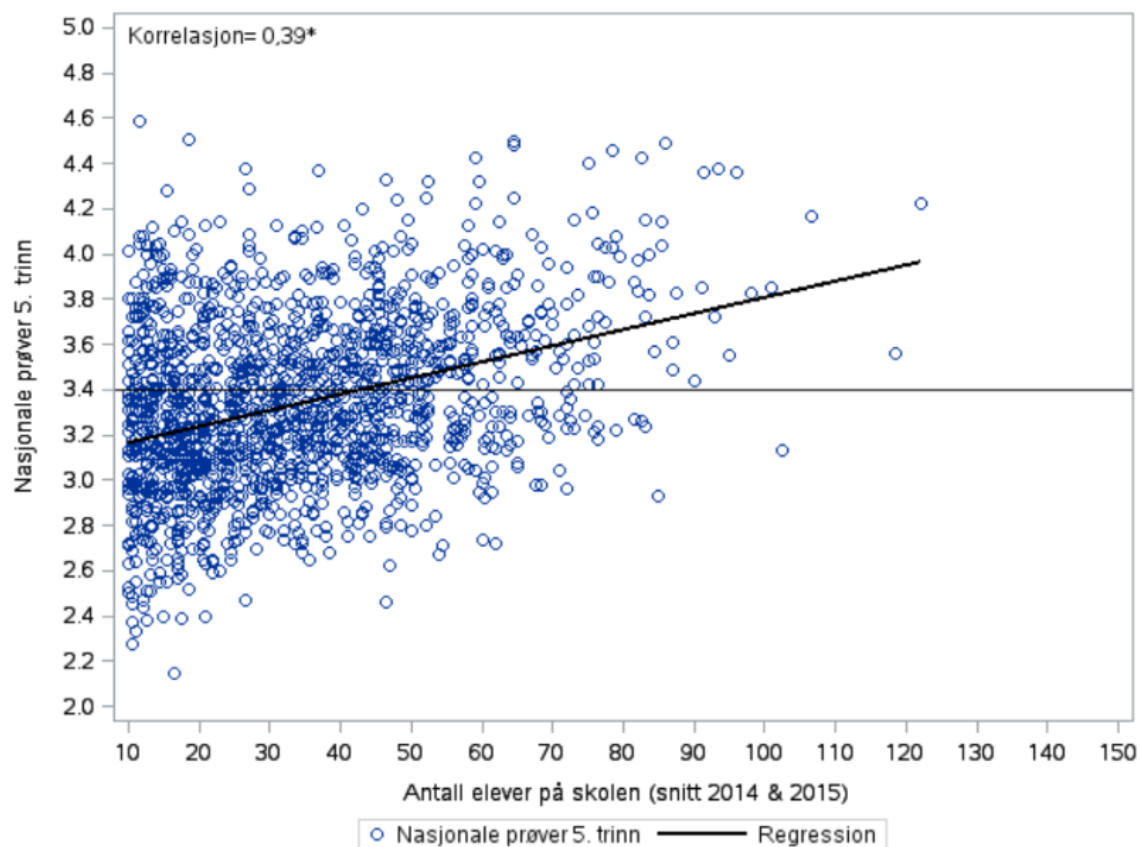
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-72-l-20152016/id2480153/sec8?q=prop.%2072>

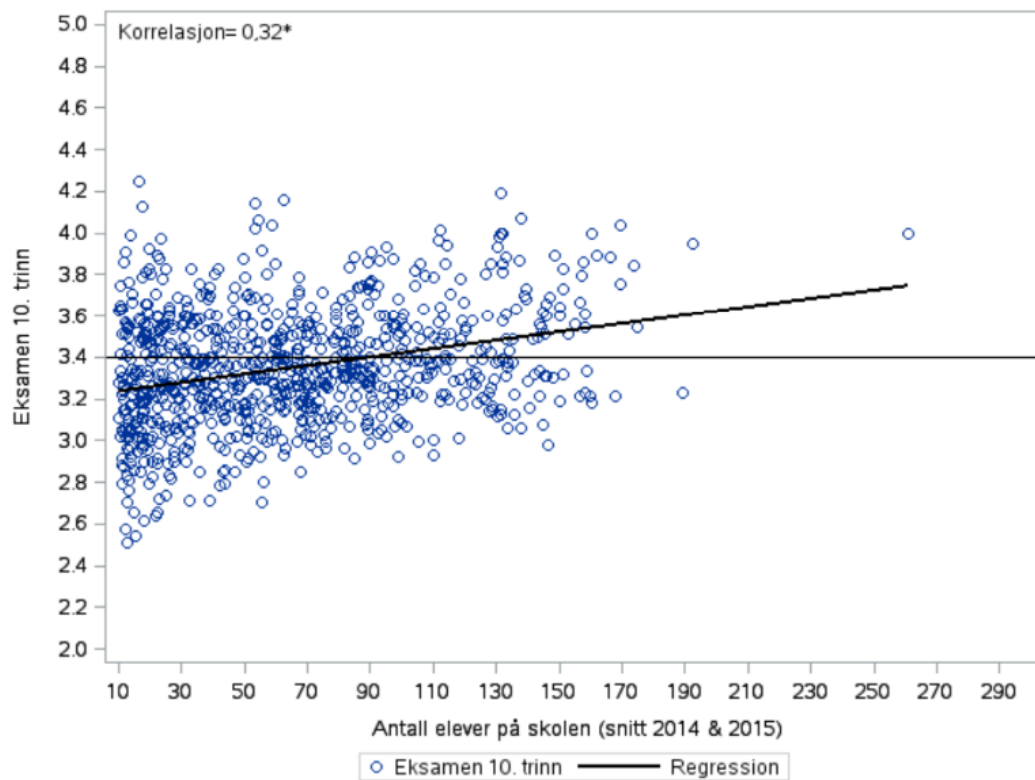
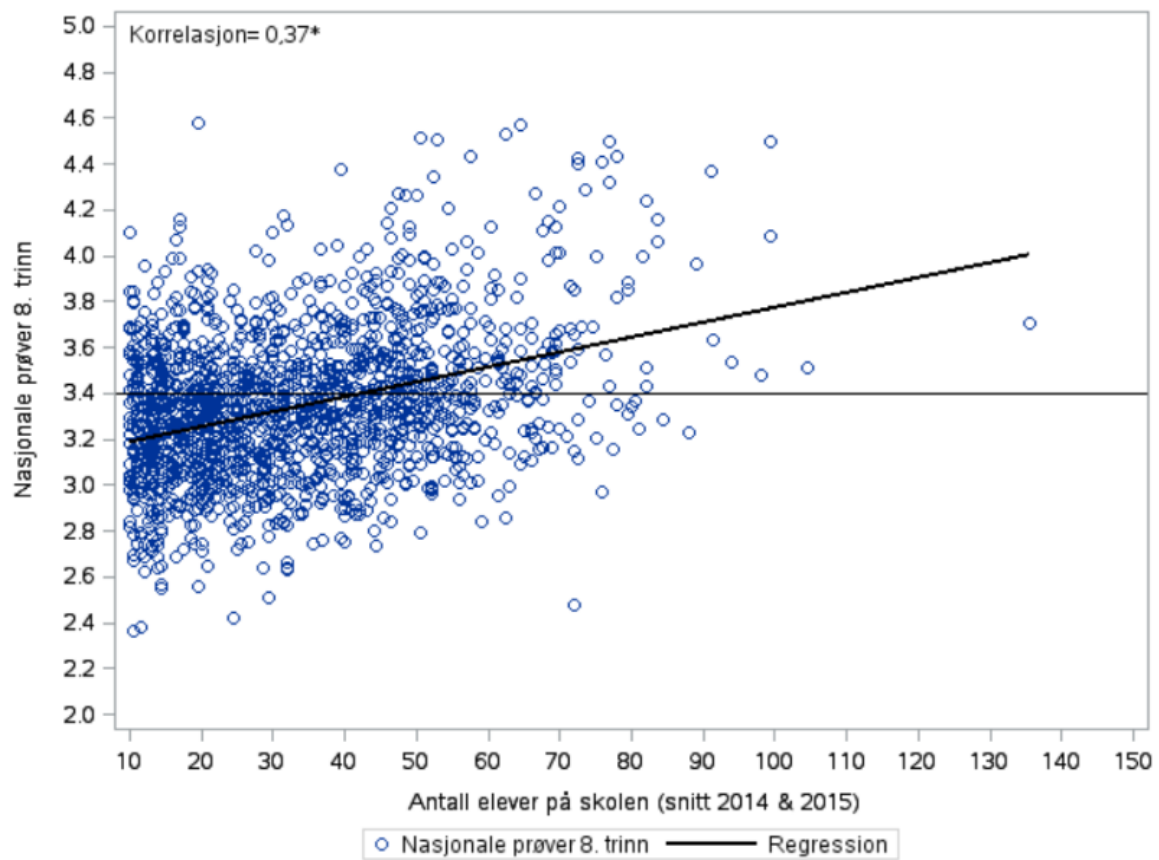
Wallace, W., 2009, Schools within Schools; Human scale education in practice, Calouste Gulbenkian Foundation

Øvstehagen, M., 2015, I hvilken grad er læringsmiljøet ved en skole påvirket av skolestørrelse?, Høgskolen i Hedmark,

<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2367321/Oevstehage.pdf?sequence=1>

Forskningsresultater

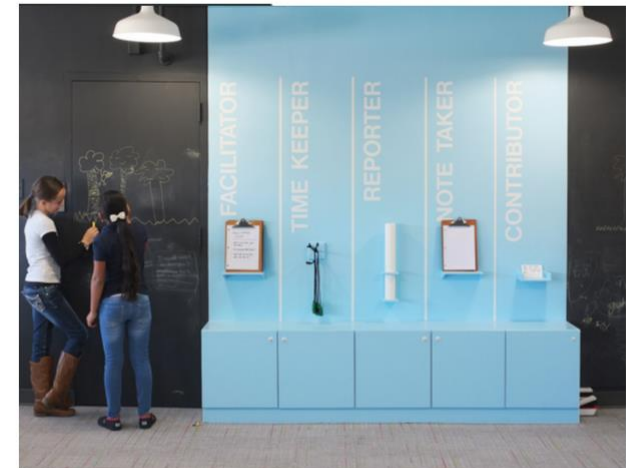
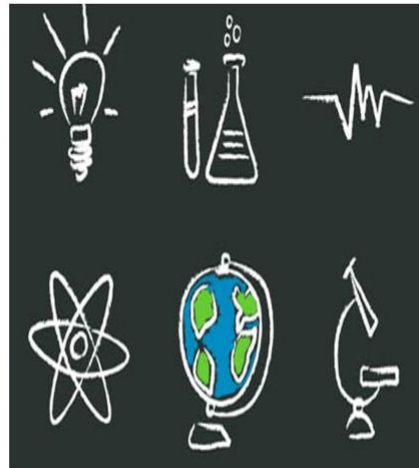
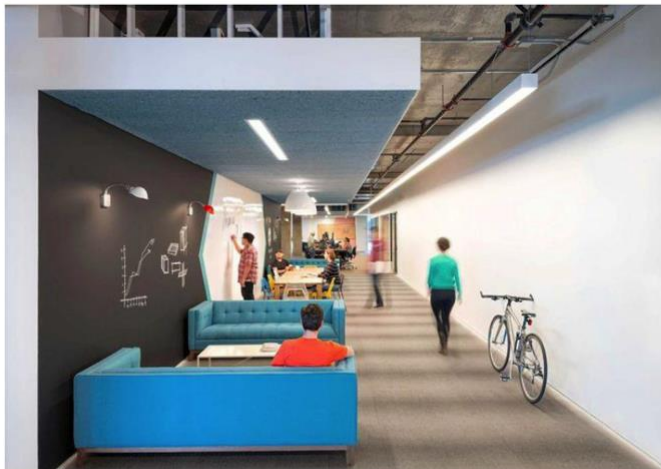

Vedlegg B

Eksempler på fleksible og varierte fysiske læringsmiljøer

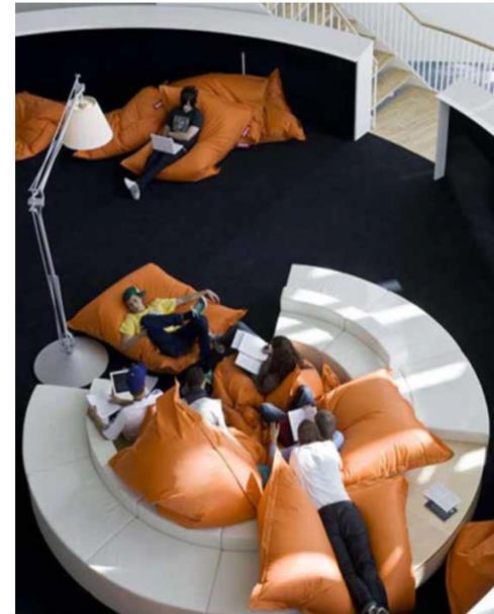
Tavlemaling - stasjonsarbeid

Gruppearbeid, sittegruppe

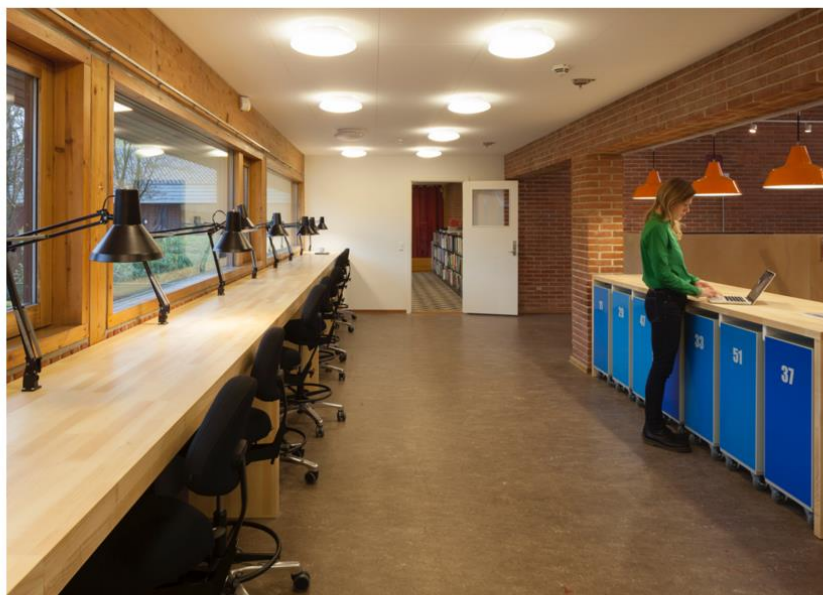

Gruppearbeid - sakkosekk

Grupperom - ståbord

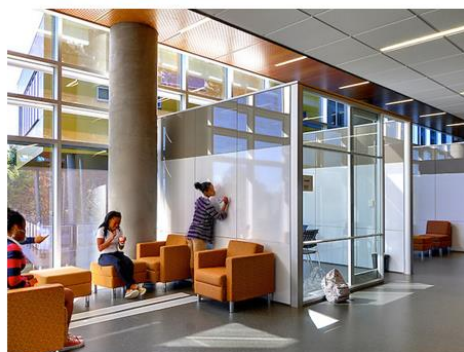

Individuelt arbeid

Chatboards og white boards

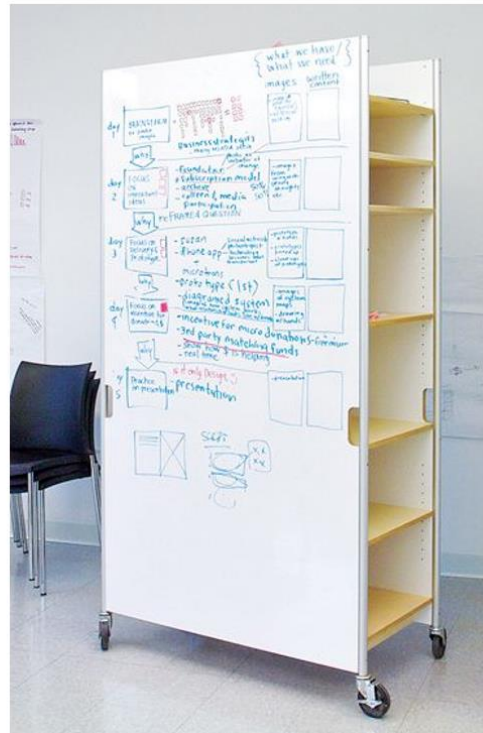

wsp

Rom i rom

Tavlemaling, gjenbruk og bærekraft

Gjenbruk og bærekraft

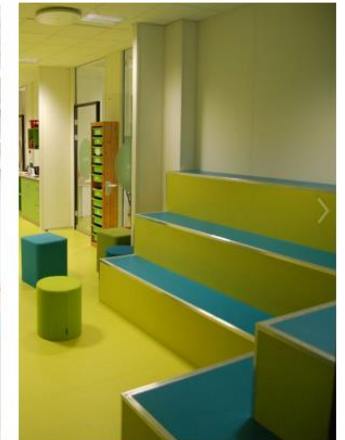

Gjenbruk og bærekraft, sittemøbler

Redesign lamper

Lek og fysisk aktivitet

Lek og fysisk aktivitet

Kunstinstallasjon og lek

Lounge

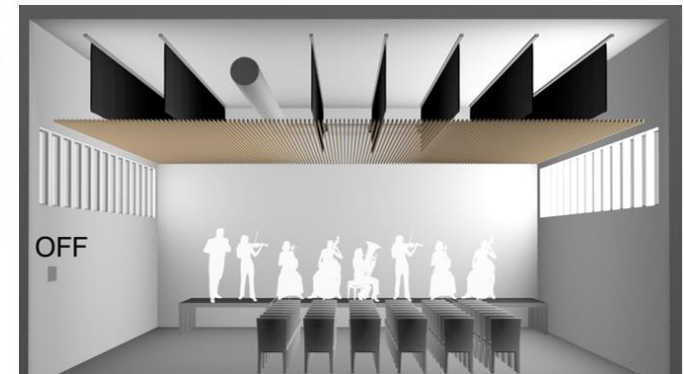
wsp

Scene

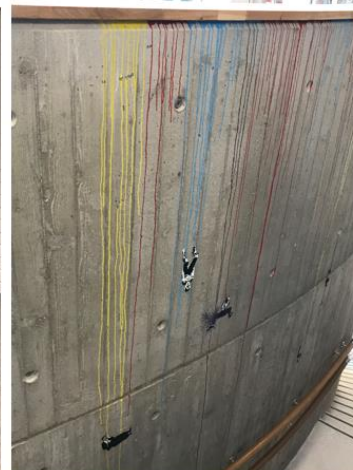

wsp

Musikk

Innslag av farger

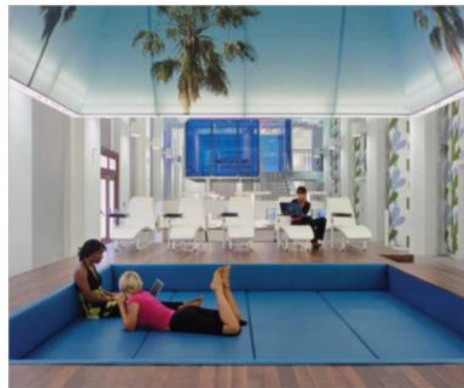
wsp

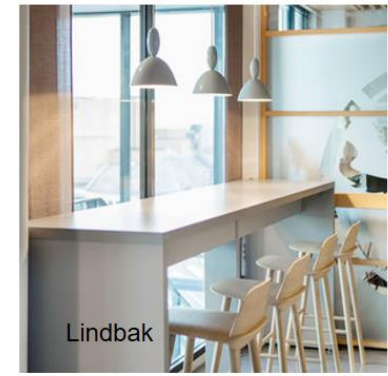
Utstilling

wsp

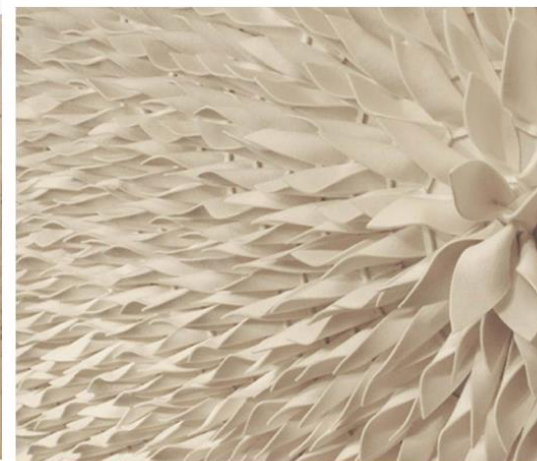
Slappe av

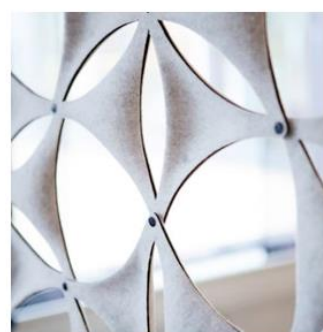

Stillesoner/lyddemping

Lage støydemper

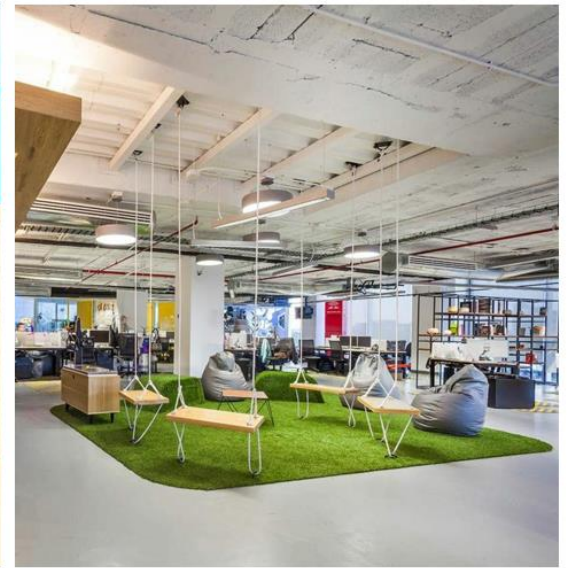

Romdeler

Sosial sone

wsp

Sosiale soner

